

Úvodník

- JUDr. Karel Čermák: Být či ... mít, toť otázka 3

Články

- Stanislav Křeček: Některé problémy s ustanovením o nájmu bytu v oblastech postižených záplavami 6
- Antonín Patloka: Prodej podniku jednou smlouvou a vyrovnání věřitelů a oddělených věřitelů, jak je upraven v zákoně o konkurzu a vyrovnání 12
- Roman Kozel: Je nutno žalovat zástavce, který není obligačním dlužníkem? 26
- Jana Lišková: Úvaha nad povahou přiměřeného peněžního zadostiučnění jako právního prostředku ochrany proti nekalé soutěži (k diskusi) 28
- Miroslav Vychodil: Rekonstrukce trestného činu (II. část – dokončení) 32

Z judikatury 39**Z České advokátní komory**

- 1) Předávání balíčků obhájcem obviněným ve vazbě – upozornění 50
- 2) Aktualizovaný seznam soudů v ČR – sdělení 51
- 3) Návštěva delegace Saské advokátní komory v Praze 51

Z kárné praxe 52**Přečetli jsme za Vás**

- Úvodník JUDr. Martina Foukala v č. 5/97 Právního rádce 56

Názor

- Petr Hostaš: Nad jedním právním názorem (polemika k otázce subjektů, podávajících návrh na povolení vkladu do katastru nemovitostí a k časovému omezení podání návrhu na vklad) 58

Sbírka útěchy

- Ivana Hutrová: A zázraky se přece dějí ... 60

Ze zahraničí

- 1) Jan Štovíček: Poskytování právní pomoci ve Francii 62

Obsah

---

2) Články o české advokacii v zahraničí (Václav Král)	69
3) Obsah Bulletinu slovenské advokacie č. 2 a 3/97	70
Víte, že... (Stanislav Balík)	72
Recenze, anotace	
Jan Filip: Ústavní právo ČR, I. díl, 2. vydání – Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva (recenzent Vladimír Mikule)	73
A. Kisza, Z. Krzeminski, R. Lyczzywek: Historia adwokatury polskiej (recenzent Stanislav Balík)	75
Z odborných časopisů	77
Tisk o advokacii	82
Různé	
Potřebné setkání právníků (VII. karlovarské právnícké dny) (Jindřiška Munková)	84
K otázce vzájemnosti při uznávání výkonu rozsudků ve věcech občanských a obchodních (Jiří Nykodým)	87
Tenisový turnaj advokacie ČR – zpráva o výsledku	88
Družstvo Právnické fakulty UK úspěšně reprezentovalo... (Pavel Šturma)	88
Termíny	
Konference o mezinárodní obchodní arbitráži v Praze	90
Inzerce	91

Další pokračování článku JUDr. L. Šoltýse o rozdílnostech civilněprocesní úpravy v České republice a ve Slovenské republice otiskneme v čísle 10.

Bulletin advokacie jako jediný odborný časopis přináší pravidelně informace o obsahu periodik z oblasti práva a hlavních souvisejících oborů.

Dnes na stranách 77 – 81.

Být či ... mít, toť otázka

Při objektivní reflexi pozorujeme sami sebe v nejrůznějších úlohách a funkcích; můžeme se reflektovat jako matky a otcové, jako řidiči, jako podnikatelé, jako milenci, hráči tenisu, golfu, šachů či karet, ba i jako lékaři či zahradníci, nebo dokonce i jako právníci, neřku-li přímo advokáti.

Při subjektivní reflexi se chceme dopátrat podstaty své individuální existence; svého já. Ale co je to já? Já je vztah ke vztahu, je to něco nehmotného, je to duch. Je to vztah k podstatě lidského bytí, které je samo vztahem něčeho konečného a nekonečného, omezeného a volného, časného a věčného, nutného a svobodného, postižitelného a transcendentního a takových podobných kontrapozic.

Setrvání v objektivní reflexi je plytké, těkavé, nehodnotné a z hlediska existence marné a provinilé; vede k zoufalství, neboť bytí se neodhodlalo k jediné možné volbě, která se mu nabízí: zvolit neodvolatelně samo sebe a tím odpovědnost a svobodu své vlastní do tohoto světa neodvratně vržené existence. Zoufalství těch, kdož se rozhodli nevolit, je neautentické; nejsou ani schopni pochopit, že pochází z neuskutečnění té jediné možné volby, již naše bytí má.

Ti, kdož volbu uskutečnili, zakoušejí rovněž pocit viny, že volili – snad i sobecky – své a ne jiné já; tato vina je jim však mravně nepřičitatelná, neboť jinou možnost, než volit nebo nevolit své já neměli. Jejich já – vztah ke vztahu – je volbou sice konstituováno, ale okamžitě konfrontováno s otázkou, jaký vztah ke vztahu lidské existence zaujmout. Možnosti jsou dvě. Pokusit se kontrapozice paradoxní lidské existence nějak sloučit a vyřešit, a to je nemožné; sám takový pokus by byl tím nejtěžším proviněním zpupné pýchy. Druhou možností je svou nepřijatelnou lidskou existenci zrušit; ani to však problém těch, kdož byli vrženi do své existence bez jakékoliv své spoluúčasti, neřeší. I ti, kdo volili sebe, tedy nutně propadají zoufalství. Je to však zoufalství autentické, které ví, odkud pramení.

Řeknete si, co si to ten zoufalec Čermák na nás zase vymýšlí a proč. Inu ovšem, tuto extrémně složitou filozofickou pozici si Čermák nevymyslel a ani by toho nebyl schopen. Je to pozice existencialistická a Čermák ji, jako vždy, zjednodušuje a vulgarizuje, jak to snad pro účely efemérního úvodníku pro advokáty ani jinak nejde; a taky jako vždy se za to autor omlouvá a předem přijímá veškeré výtky.

Zbývá si povědět proč se vůbec chceme bavit o existencialismu.

Existencialismus se na výsluní přízně a vlivu dostal zhruba se stoletým zpožděním po druhé světové válce. Jméno Kierkegaard, který jako první takto a podobně uvažoval, nám už moc neříká; jména Jaspers, Hiedegger, Marcel nebo Sartre máme možná kdesi v povědomí jako své starší současníky. Existencialistické myšlení se svým radikálním důrazem na subjekt a jeho autonomii vedlo především, jak se mi zdá, k moderní koncepci, rovněž poválečné, lidských práv i demokratického státu. Spojovat tyto koncepce s přirozenoprávním nebo pozitivněprávním myšlením, s teoriemi společenské smlouvy a tak podobně, je evidentní anachronismus. Lidská práva moderně formulovaná nejsou ničím jiným, než právy – ale i omezeními – toho, kdo v subjektivní reflexi uskutečnil volbu svého já a v autentickém zoufalství prožívá svůj existenciální úděl svobody, do něhož byl vržen bez možnosti vybrat si úděl jiný.

Existencialismus subjektivizoval v tom nejušlechtlejším smyslu i morálku. Ten, kdo setrvává v objektivní reflexi, je vždy vinen tím, že neuskutečnil volbu svého já. Teprve v subjektivní reflexi se utváří kvalita já jako vztahu k rozporuplné lidské podstatě a umožňuje hlubokou a uvědomělou existenci ve smyslu autentického zoufalství a ve svobodě, která dodává volním aktům já jejich mravní přičitatelnost k já.

Existencialismus zahájil odklon od přesvědčení, že technickoekonomický vědní komplex je schopen vyřešit problémy vrženosti všech možných já do existence. Postmoderní filozofie tento odklon dovršila a ponechala přírodní a ekonomické vědy samy sobě, jako slepou ulici lidského myšlení. Postmoderna ovšem prozatím nenašla onen bod, kde začíná svoboda já a mravní odpovědnost, jako důsledek vztahu ke vztahu. Pro postmoderanu neexistuje jedna možnost volby v subjektivní reflexi; nýbrž nespočetné možnosti v rámci reflexe objektivní. Pro ně pak tvrdě a netolerantně vyžaduje toleranci, a to s důsledky, na něž snad ještě pohlédneme jindy. Jsou to vesměs důsledky, jejichž příčinou je nepochopení, ba zneužití postmoderního myšlení pro různé cíle, jak jsme o tom už přemýšleli kdysi nad Nietzschem či Freudem.

Existencialismus není náboženství, já nejsem existencialista a ani si nemyslím, že laskaví čtenáři by se rovnou měli dát zapsat do nějaké existencialistické církve. Naše povídání má spíš posloužit k tomu, abychom si uvědomili, kolik vážného úsilí už lidstvo vynaložilo na porozumění člověku a samu sobě. Ve světle takových myšlenek mi naše těkání nad zvýšením či snížením té či oné daně nebo nad privatizací bank tak a drah zase onak připadá jako tápání těch, kteří k existenciální volbě svého já dosud nedospěli. Mravně jim tudíž odpovědnost za jejich pošetilosti přičíst nelze; dost se však provinili už tím, že žádné já nemají a pak, ještě křičí, jako ta malá feťačka tuhle v televizi, kdo je ten pánbů, který by jim chtěl – prý svobodným bytostem – nařizovat to nebo ono, jí konkrétně co je to malá či velká dávka drogy. Svobodou se tu, jak vidno, ohání už kdekdo; ale

existencialisté, obrácení, jako řečeno, k subjektu, by jim mohli jen zdůraznit, že svou skutečnou svobodu si volí každý sám spolu s volbou svého vážného a odpovědného já jako vztahu já ke vztahu, jímž je generický pojem člověk; a samo já a svoboda je právě tímto vztahem.

Jeden z pozdních existencialistů (Marcel) nazval pozici objektivní reflexe, která se pouze zmocňuje povrchových, okrajových a tedy neexistenciálních okolností našeho jedinečného bytí, stavem „mít“; kdežto jen stanovisko subjektivní reflexe a volby sebe lze nazvat stavem „být“.

Být či mít, toť tedy, alespoň podle Marcela, ta základní existenciální otázka. Být či nebýt přichází až tehdy, když jsme volili být, a to ne ve smyslu existenciální vrženosti do světa, zde jsme žádnou volbu neměli; ale ve smyslu a s důsledkem existenciálního autentického zoufalství, v němž já existuje jako ve svém daném a nezměnitelném stavu.

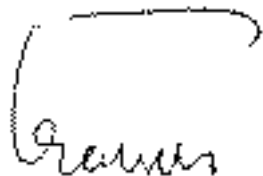
Být či mít. Nejsme existencialisté; to však neznamená, že by zamyšlení nad tou otázkou muselo být zrovna dnes a u nás tak úplně zbytečné. Vidím a slyším, jak se reflektujeme jako advokáti. Jsem advokát úspěšný, přední, významný, vzdělaný, bohatý, slavný, známý či jaký? Nejsem jako podnikatel vlastně malý? Nemám si ještě přibrat nějakou banku nebo uhelný revír? Nebo aspoň realitní kancelář? A že by moje advokátsví tomu koktejlu mohlo přidat šmrnc? Jsem rváč, riskér a kaskadér? Ano, to všechno ano. Ale tohleto všechno moje já není. Ať třeba dosáhnou na křeslo ministra nebo generálního tajemníka OSN; ať se jako první podívám na Mars, ať se dám hibernizovat nebo pohřbit ve stříbrné rakvi: mít, jen samé mít.

„Být“, jako volba sebe, své svobody a mravní odpovědnosti za své jednání, je jediná možná volba zdejšího pobytu. Nezabýváme já možností objektivní reflexe, i když, kdoví, její výsledky dopadnou jinak, činí-li ji naše neodvolatelné jedinou provždy zvolené já. Jak se bude mé zvolené já reflektovat jako lékař či zahradník? A hlavně: jako právník, jako soudce, jako advokát? Stejně jako před volbou? Ba ne, sami cítíte, že ne. Možná, že se začnu reflektovat jako advokát slušný a poctivý.

A tak kdoví, jestli o tohle nešlo existencialistům.

Zkusme být.

Karel Čermák

Září 1997

JUDr. Stanislav Křeček
advokát, Praha

Některé problémy s ustanoveními o nájmu bytu v oblastech postižených záplavami

Zákon by měl nepochybně být koncipován buď tak, aby jej bylo možné použít na neurčitý počet případů, a to i za zcela mimořádných okolností, byť s využitím např. ustanovení § 3 o. z. o souladu výkonu práv a povinností s dobrými mravy, nebo by měl existovat zákon upravující chování subjektů práva v mimořádných podmínkách. Uvažuje-li se o takové legislativní úpravě mimořádného stavu, bude zřejmě zapotřebí v takovém právním předpisu zvážit i nutnost některých úprav ustanovení občanského zákoníku, týkajících se nájmu bytů.

Situace po katastrofálních povodních na Moravě totiž podle mého názoru ukazuje, že dosavadní právní úprava obsažená v oddílu čtvrtém občanského zákoníku (zvláštní ustanovení o nájmu bytu) je v oblastech postižených povodněmi, ale obecně ve všech oblastech i v budoucnu případně postižených mimořádnou katastrofou, nepoužitelná, resp. může být a zřejmě i bude v budoucnu zdrojem řady problémů a sporů mezi nájemci a pronajímateli. Nepředpokládám ovšem v současné době nějaký masivní počet sporů vyplývajících z těchto nejasností v souvislosti s postižením části našeho území povodněmi již pro poměrně nízký počet nájemných bytů postižených touto katastrofou a snad i s ohledem na předpokládanou míru rozumu, s jakou budou tyto problémy řešeny, ale jde spíše o obecnou úvahu pro budoucnost. Příště tomu totiž může být i jinak...

V mimořádné situaci je zřetelně nepoužitelné ustanovení § 687 odst. 1 o. z., která ukládá pronajímateli povinnost „zajistit nájemci plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytu“. Toto zákonné ustanovení platné za „normálních“ okolností zcela bez výjimky nemůže být respektováno za situace, kdy splnění této povinnosti není nejen v lidských silách jednotlivého pronajímatele (to není často ani za normálních okolností), ale není realizovatelné s ohledem na mimořádnou situaci vyvolanou živelnou pohromou nebo v budoucnu i jinou okolností způsobující mimořádný stav celé oblasti státu.

Zákonné ustanovení upravující tento mimořádný stav nám ovšem zcela chybí. Taková právní úprava by musela nejen suspendovat shora uvedenou povinnost pronajímatele, ale i zajistit budoucí práva nájemce k předmětnému bytu, tj.

omezení této povinnosti pronajímatele na dobu nezbytně nutnou, součinnost nájemce a řešit některé další problémy.

V této souvislosti je podle mého názoru potřebné poukázat na obtíže, které mohou v povodní postižených oblastech vzniknout praxí některých soudů používat ustanovení § 680 odst. 1) o. z. („Zničením pronajaté věci nájemní smlouva zaniká.“) i na řešení právních sporů týkajících se nájmu bytů, ačkoliv toto zákonné ustanovení se svým systematickým zařazením (není zařazeno mezi zvláštní ustanovení o nájmu bytu) podle mého názoru nájmu bytů netýká.

Některými soudy je judikováno tak, že pokud zanikne byt (tedy pronajatá věc), zanikne i právo nájmu k němu. Tak Městský soud v Praze v rozsudku ze dne 25. 4. 1996 ve věci 29 Co 397/96 vyslovil tento právní názor:

„Úvaha žalobců o tom, že k zániku práva nájmu může dojít toliko způsoby upravenými v § 710 o. z., nemůže obstát. Tato úvaha opomíjí nejen skutečnost, že k zániku práva nájmu může dojít i jinými způsoby, jež jsou uvedeny v hlavě sedmé občanského zákoníku (např. § 705 odst. 1, § 706, 708, o. z.), ale opomíjí také to, že nájem bytu je závazkovým právem a nic proto nevylučuje aplikaci obecných ustanovení týkajících se závazkových vztahů. Jedním ze způsobů zániku závazkového vztahu je zánik pro nemožnost plnění podle § 575 odst. 1 o. z. V tomto případě dojde k zániku nájemního práva tehdy, jestliže zanikne předmět právního vztahu (byt). V takovém případě nastane nemožnost plnění, totiž nemožnost poskytovat byt k bydlení. Již zcela na závěr odvolací soud poznamenává, že neúspěšným žalobcům (tedy těm, kteří se žalobou domáhali návratu do bytu, ke kterému měli právo nájmu a který majitelka domu v době jejich nepřítomnosti přestavěla na kanceláře, pozn. S. K.) nic nebrání v tom, aby se svých nároků domáhali v jiném občanskoprávním řízení, jehož předmětem však nemůže být žaloba o zpřístupnění neexistujícího bytu“.

Při respektování tohoto právního názoru by ovšem bylo dobře možné odepřít nájemcům některých bytů právo domáhat se návratu do bytu, ke kterému měli právo nájmu před povodní, s tím, že byt zanikl a zanikl tedy i právo nájmu. Opatření bytové náhrady a zejména její kvalita by mohlo být velmi problematické a sporné, jak se o tom zmíním dále.

Jakkoliv lze s právním názorem Městského soudu v Praze polemizovat především poukazem na zřejmý úmysl zákonodárce vyjádřený v kogentních ustanoveních § 710 o. z. a obecně existencí zvláštní části o. z. věnované nájmu bytů, která použití obecných ustanovení upravujících jiné závazkové vztahy velmi determinuje, nelze přehlédnout, že skutečně byt nebo jakákoliv jiná nemovitost může zaniknout, přestat fyzicky existovat. Tím ovšem právo nájmu bytu jako právo nájmu předmětu, který úzce souvisí se samotnou kvalitou života občana, s existencí rodiny a s mnoha jinými skutečnostmi dotýkajícími se základních lidských práv, může být sice dotčeno, ale nemůže zaniknout bez náhrady. A právě

v náhradě, v kvalitě opatřené bytové náhrady a v adresátu povinnosti jí opatřit je základní problém.

Ve shora uvedeném rozhodnutí Městského soudu v Praze je sice konstatováno, že poškození nájemci se mohou domáhat svých práv „v jiném občansko-právním řízení“, avšak názor o jakou žalobu by se mělo jednat zde vysloven není a ani touto možností základní problém odstraněn není. Ten totiž podle mého názoru spočívá v tom, že např. v řízení o náhradu škody, která byla nájemci zánikem bytu pronajímatelem způsobena, nebo i v jakémkoliv jiném občansko-právním řízení, může se sice nájemce domáhat na pronajímateli patrně i práva na opatření přiměřeného náhradního bytu, ale nikoliv bytu rovnocenného, neboť takto definovaný byt je možné opatřit nájemci, podle výslovného ustanovení § 712 odst. 2 věta druhá o. z., jen v případě výpovědi z nájmu z důvodů zde vyjmenovaných, které jsou na straně pronajímatele. Ochrana práv nájemců bytů, které zanikly, je tedy velmi problematická. Využití mimořádné živelní pohromy k degradaci práv nájemců, totiž k deklarování zániku práva nájmu ke konkrétním bytům, by bylo zřejmě ve zřetelném rozporu s dobrými mravy, ale výslovně, zákonným ustanovením, vyloučeno není.

Zákonná úprava řešící právní poměry při mimořádných situacích by měla zajistit trvání práva nájemce při zániku bytu, což se ovšem netýká, a to je třeba zdůraznit, pouze mimořádného stavu. Výslovná právní úprava stavu, kdy k zániku bytu dojde bez zavinění pronajímatele, našemu právu chybí. Je však podle mého názoru vyloučeno řešit tyto situace podle extenzivního výkladu ustanovení § 575 o. z., tím méně pak podle § 680 o. z., neboť u těchto zákonných ustanovení podle obecně shodného právního názoru je zcela nerozhodné, zda ke zničení pronajaté věci došlo zaviněním nájemce nebo pronajímatele. V případě bytu je však podle mého názoru nezbytné právě důvod zániku velmi bedlivě rozlišovat.

Bylo by vhodné, aby v budoucí právní úpravě byl zásadně odlišen stav, kdy ke zničení bytu došlo zaviněním pronajímatele (např. nezákonnou přestavbou) a stav, kdy k zániku bytu dojde živelní pohromou nebo jinou situací na vůli účastníků nezávislou.

To má totiž zásadní vliv na povinnost opatřit nájemci náhradní byt, resp. na adresátu této povinnosti. Je-li – alespoň podle mého názoru – zcela nesporné, že za situace, kdy k zániku bytu dojde zaviněním pronajímatele by měl mít nájemce zákonem zřetelně deklarované a zajištěné právo na opatření rovnocenného náhradního bytu, v případech, kdy k zániku bytu dojde bez zavinění pronajímatele (a to nejen živelní pohromou, ale z mnoha jiných představitelných důvodů), by povinnost zajistit náhradní byt, uložená pronajímateli, mohla být často obtížně vykonatelná. Zde bude funkce státu v dohledné době zcela nezastupitelná. Povinnost státu zajistit nájemci rovnocenný náhradní byt, pokud dojde k zániku bytu v důsledku mimořádné situace, by v zákoně regulujícím právní poměry v mimořádné

situaci měla být uvedena. Ovšem jen za podmínky, kterou by bylo možné legislativně označit tak, že s ohledem na vysoký věk, zdravotní stav nebo sociální situaci nelze od nájemce spravedlivě požadovat, aby si bydlení zajistil sám.

Se stavem bytu úzce souvisí povinnosti nájemců a pronajímatelů pokud jde o drobné opravy a opravy bránící řádnému užívání bytu. Nájemce má povinnost provádět drobné opravy a běžnou údržbu v rozsahu, jak tyto pojmy definuje vládní nařízení č. 258/95 Sb. Domníváme se, že rozsah těchto povinností, v kontextu evropského práva za normálních okolností příliš široký, je zcela nevyhovující pro případy mimořádné situace, kdy by nájemci, pokud to od něj lze vzhledem k jeho osobním poměrům spravedlivě požadovat, měla být uložena povinnost pokud jde o nezbytné opravy bytu v míře podstatně širší. Za mimořádných okolností by měl mít nájemce povinnost podílet se na nezbytných opravách bytu i nad rámec dnes deklarovaných drobných oprav s tím, že účelně vynaložené náklady mu budou případně nahrazeny např. formou úlev na nájemném.

Podle § 695 o. z. není ovšem nájemce oprávněn provádět stavební nebo jiné podstatné změny v bytě bez souhlasu pronajímatele. Pokud by byla nájemci uložena povinnost podílet se na úpravách bytu postiženého mimořádnou událostí, musel by mít oprávnění provádět i takové úpravy a změny v bytě, pokud by jich k uvedení bytu do původního stavu bylo nezbytně zapotřebí, a to i bez souhlasu pronajímatele, který může být z řady důvodů obtížné získat.

Placení nájemného a záloh na služby spojené s bydlením je u nás upraveno způsobem, který s mimořádnou situací státu nebo určité části území státu vůbec nepočítá. Nájemce má povinnost platit nájemné, i když byt z jakýchkoliv důvodů, vážných i nevážných, neužívá. Jistě není spravedlivé od něj požadovat, aby platil nájemné v době, kdy jeho byt je v důsledku živelné katastrofy zcela neobyvatelný, ale současně lze přisvědčit i názoru, že není spravedlivé, aby pronajímatel nedostával za tuto dobu nájemné, když situaci, pro kterou nájemce nemůže svůj byt užívat, nezavinil a nadto bude muset vynaložit mimořádné finanční prostředky, aby dostál své povinnosti zajistit nájemcům plný a nerušený výkon práv spojených s užíváním bytů.

Ustanovení § 698 odst. 1 o. z. stanoví, že nájemce má právo na přiměřenou slevu z nájemného, pokud pronajímatel přes jeho upozornění neodstraní v bytě nebo v domě závadu bránící řádnému užívání bytu. Toto ustanovení je pro mimořádné situace zcela nepoužitelné. Pronajímatel nemůže odstranit i ohlášené závady bránící řádnému užívání bytu ani z důvodů subjektivních, ani z důvodů objektivních, které by ho nezbavovaly této povinnosti za normálních okolností, ale z důvodů, které způsobila mimořádná situace celého území. Sleva z nájemného pak pro nájemce, kteří by měli mít povinnost platit plné nájemné v době, kdy nemohou své byty z mimořádných důvodů užívat, nemá žádný praktický význam. Řešení vidím jedině v suspendování povinnosti nájemců platit nájemné

a ve stanovení nároku na mimořádné finanční částky, které by měly pomoci pronajímatelům odstranit závady bránící řádnému užívání nájemních bytů.

Ještě složitější je situace v placení záloh na služby spojené s bydlením. Nájemce má sice právo na přiměřenou slevu u úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu, pokud je pronajímatel řádně a včas neposkytuje (§ 698 odst. 3 o. z.), ale to nikterak nesnižuje jeho povinnost platit pravidelné zálohy na tato plnění, které má nájemce povinnost řádně vyúčtovat. Za situace, kdy nájemci nebydlí v bytech, ke kterým mají právo nájmu, z důvodů mimořádné situace, může být sice obtížné od nich placení záloh vyžadovat, zákonné omezení této povinnosti však žádný právní předpis nestanoví.

Pokud by měla existovat povinnost nájemců, kteří nemohou užívat byty, k nimž mají právo nájmu, z důvodů mimořádné situace, nebylo by podle mého názoru v souladu s dobrými mravy trvat na povinnosti stanovené v § 697 o. z., totiž na povinnosti zaplatit poplatek z prodlení, pokud nájemce nezaplatí nájemné, nebo úhradu za plnění poskytovaná s užíváním bytu do pěti dnů po jejich splatnosti. Suspendování této povinnosti nájemce nebude ovšem možné z nějakých bytí objektivních důvodů na jeho straně, ale právě jen z důvodů mimořádné situace existující na určitém území státu. Právo na poplatek z prodlení lze pronajímateli odeprít s ohledem na dobré mravy, tedy s ohledem na ustanovení § 3 o. z.

Mimořádným situacím příliš nevyhovuje ani ustanovení umožňující nájemcům požadovat slevu z nájemného, pokud jim není umožněno byt užívat. Ustanovení § 699 o. z. stanoví, že slevu z nájemného nebo z úhrady za plnění poskytovaná s užíváním bytu je třeba uplatnit u pronajímatele bez zbytečného odkladu, a toto právo zanikne, nebylo-li uplatněno do šesti měsíců od odstranění závady. Počátek běhu těchto lhůt, z nichž sice jen ona šestiměsíční je lhůtou prekluzivní, je ovšem v nedohlednu.

Problémy mohou vzniknout i při ubytovávání postižených nájemců na přechodnou dobu. Pokud se bude jednat o ubytování zřetelně nouzové – ve školách, internátech apod. – nebude činit posouzení takové situace z hlediska trvání práva nájmu k původnímu bytu žádné potíže. Jinak však tomu může být, pokud nájemce přijme ubytování v náhradních bytech nebo dokonce v nově postavených nemovitostech, byť posuzovaných jako nouzové. Jeho právo nájmu k původnímu bytu, pokud nebude ukončeno některým z důvodů uvedených v § 710 odst. 1 obč. zák., nezanikne, bez ohledu na kvalitu nového bydlení nebo délku jeho trvání. A podle mého názoru i bez ohledu na to, zda nájemce případně podepíše nájemní smlouvy k novému bytu. S ohledem na kogentní ustanovení § 710 obč. zák. nelze podepsání nové nájemní smlouvy (a to ani k témuž bytu) považovat za důvod k zániku nájmu, jedině k právnímu úkonu zakládajícímu existenci dvou bytů v nájmu jediného nájemce nebo společných nájemců. Pokud by se vyskytla žaloba na přivolení k výpovědi z nájmu podle ust. § 711 odst. 1

písm. h) o. z., nelišilo by se její posuzování nikterak od stejných žalob běžně soudy projednávaných.

V praxi jsem zaznamenal několik dotazů směřujících k tomu, zda nemůže být jako podnájem bez souhlasu pronajímatele posuzován stav, kdy nájemce přijme do svého bytu k dočasnému pobytu osoby postižené záplavami. Domnívám se, že i v případě, že by se osoby postižené mimořádnou situací podílely na úhradě nákladů spojených s bydlením a s poskytováním služeb v bytě nájemce, nemohla by být tato situace posuzována jako hrubé porušení povinností nájemce ve smyslu ustanovení § 719 odst. 1 o. z., a to především s ohledem na dobré mravy. Nájemce by měl ovšem obecnou oznamovací povinnost oznámit tuto skutečnost pronajímateli, a pokud by se tyto osoby zdržovaly v bytě po dobu delší než tři měsíce, rozšířil by se o ně i počet osob pro stanovení záloh na služby spojené s bydlením včetně počet osob pro pozdější vyúčtování. Pokud ovšem některý nájemce využije tísně občanů postižených povodněmi k získávání podnájemců bez souhlasu pronajímatele, nebo dokonce k požadování nepřiměřených částek za podnájem, pak žádné ohledy nejsou na místě.

Pokud by se v zaplavených oblastech, nebo v budoucnu i v jiných oblastech postižených mimořádnou situací, vyskytla situace, kdy by pronajímatel měl k dispozici byty, které by bylo možné užívat jen po úpravách, k jejichž realizaci nemá finanční nebo jiné prostředky a možnosti, ukázalo by se i zde nepoužitelným ustanovení § 687 odst. 1 o. z. o tom, že pronajímatel je povinen předat nájemci byt ve stavu způsobilém k řádnému užívání. Toto ustanovení ovšem nevyhovuje ani za normálních okolností, neboť by nemělo být účastníkům nájemních vztahů bráněno v tom, aby se dohodli i jinak. Lze si představit, že nájemce převezme byt nikoliv ve stavu nezpůsobilém k řádnému užívání, a tento stav bytu zajistí svým vlastním nákladem na základě smlouvy s pronajímatelem.

Určité problémy mohou nepochybně nastat i tím, že nájemce přišel při záplavách o doklady týkající se bytu nebo osvědčující právo nájmu, nebo placení nájemného a záloh za služby spojené s bydlením. Dnešní praxe některých soudů velmi důrazně trvá na doložení všech dokladů osvědčujících právo nájmu, a to bez ohledu na dlouholeté užívání bytu a bez ohledu na notoricky známý stav archivů bývalých národních výborů i bývalých PBH a OPBH může určité obavy vzbuzovat. Při ztrátě dokladů dokazujících řádné placení nájmu a záloh za služby může být situace nájemce ještě mnohem obtížnější. Rada zde je ovšem obtížná...

Rád bych vyjádřil názor, že když se ještě i dnes často před soudy zabýváme problémy spojenými s placením nebo neplacením nájmu a záloh za služby spojené s bydlením a vyúčtováním těchto záloh za rok 1992 i roky dřívější, nesetkáme se s tím, že někdy po roce 2000 budou muset moravské soudy řešit spor o to, jak to bylo s nájmem, bydlením a placením služeb tenkrát po té velké povodni... Dnešní zákon by jim v tom totiž mnoho nepomohl.

Mgr. Antonín Patloka

advokát, Brno

Prodej podniku jednou smlouvou a vyrovnání věřitelů a oddělených věřitelů, jak je upraven v zákoně o konkurzu a vyrovnání

(názor k pokusu o modernizaci konkurzního práva)

ÚVODEM

Zákon o konkurzu a vyrovnání (dále KV) upravuje konkurzní řízení a je jednou ze součástí civilního procesu, jedním z procesních druhů, na něž se civilní proces dělí:

Samotný zákon a jeho interpretace je značně závislá na ekonomických aspektech celkového vývoje v této oblasti. Proto možnosti, které má v tomto směru legislativa, jsou omezené, protože uspokojivý průběh konkurzů je podmíněn řadou faktorů, na něž právní úprava nemá rozhodující vliv. „Daleko větší význam mají zkušenosti, znalosti a profesionální přístup nejen soudů, ale především správců podstaty, samostatných věřitelů a jejich orgánů.“¹⁾

Zákon o KV je nutno přivést do takové podoby, **aby nevznikly pochybnosti o správné interpretaci a nedošlo k různým postupům v aplikační praxi.** Jak různé systémové nedostatky, tak někdy sporné formulace ustanovení zákona o KV vyvolávají řadu problémů. Dá se říci, že samostatná právní úprava složitého, mnohaodvětového konkurzního řízení a jeho specifických zvláštností nepřispívá k získání jistoty při aplikaci zákona nebo v postupu účastníků. Tím nechci říci, že samostatná právní úprava je špatná. Naopak. Ale když už se jako vzor použil zákon č. 64 Sb. z. a n. z roku 1931, měl zákon obsahovat komplexní úpravu konkurzu a konkurzního práva a ne jen kusá a často z kontextu vytržená ustanovení a měl mít svoji plnohodnotnou procesní část. Vazba na O. S. Ř. není šťastná a opět dílčí praxí vyžádané ústupky neřeší problém jako takový.

Na tyto otázky by odpověděl každý „obyčejný“ právník, který se konkurzem zabývá a každý soudce, který přirozeně může nařídit jen tolik konkurzů, kolik je schopen zvládnout. Při délce trvání konkurzu to musí zákonitě vést ke zvyšování počtu soudců, a to geometrickou řadou, protože počet podaných návrhů se zvyšuje, počet vyřízených konkurzů je minimální, nemá-li docházet k zamítání návrhu na prohlášení konkurzu pouze „z formálních hledisek“, což není z ekonomického hlediska žádoucí a je to pouze oddálení problému.

PRODEJ PODNIKU A PŘIMĚŘENÉ POUŽITÍ SMLOUVY O PRODEJI PODNIKU NEBO JEHO ČÁSTI:

Jde o jeden z prvků moderního konkurzního práva. Možnost jeho použití díky poslední větě § 27a zákona o KV je sporná.

S ohledem na skutečnost, že možnost zpeněžení věcí, práv a jiných majetkových hodnot, které slouží k provozování podniku jednou smlouvou přinesla novela zákona o KV zákonem č. 122/93 Sb., začal jsem hledat odpověď v literatuře z tohoto období. Jedním z článků, který se uceleně tomuto problému, věnoval byl článek T. Pohla: „Prodej podniku a zákon o konkurzu a vyrovnání“, Obchodní právo č. 9/1993 str. 9–14. Tento článek budu dále ještě mnohokrát citovat. Zde se o něm zmiňuji proto, že mi připadal ve svém závěru „bezvýchodný“. „Bezvýchodný“ v tom, že v rámci platných předpisů nenašel žádné řešení, byť třeba diskutabilní, jak využít institutu prodeje podstaty nebo její části jednou smlouvou, pominu-li možnost prodat věci po kusech či po částech.

Závěr jeho článku je „pesimistický“: „Jestliže tedy bylo úmyslem autorů novely zákona o konkurzu a vyrovnání ulehčit práci správci konkurzní podstaty, domnívám se, že se jim povedl pravý opak, totiž komplikace v postavení nejen správce konkurzní podstaty, ale komplikace situace věřitelů i dlužníka. Podle mého soudu i před novelizací zákona nic nebránilo správci konkurzní podstaty prodat věci, práva a jiné hodnoty patřící do konkurzní podstaty jednou či více „velkými kupními smlouvami“, bez toho, že by se celá situace komplikovala odkazem na ustanovení obchodního zákoníku.“⁽²⁾

Autor pak dochází k závěru, že tato problematika by měla být řešena speciální právní úpravou.

Takže bylo na místě očekávat, že řešení rozporů z této části zákona o KV přinese poslední novela. Nestalo se tak. S drobnou, i když významnou změnou, zůstal text nedotčen a jednoznačné řešení nepřinesl.

Z hlediska historické posloupnosti našeho konkurzního práva a hodnoceného právního institutu prodeje podniku úpadce nebo jeho části jako celku musíme si položit otázku, zda původní zákon o KV č. 328/1991 Sb. takový postup umožňoval. Tak například J. Macek připouští, že „podle původní úpravy zák. č. 328/1991 Sb. nebylo vyloučeno, že podnik úpadce je možno prodat jako celek.“⁽³⁾

V § 27 odst. 1, 2 zák. č. 328/1991 Sb. bylo stanoveno, že prodej se provádí způsobem upravovaným v ustanoveních o výkon rozhodnutí. Tedy každá věc samostatně, po znaleckém ohodnocení atd. Taková možnost je i podle dnes platného zákona o KV, ale její praktické využití je podle mých zkušeností velmi malé vzhledem ke složitosti, délce celé procedury a její výnosnosti.

Zákon však také připouštěl prodej mimosoudní dražbu, přičemž stanovil pouze formální, nikoliv věcné podmínky (souhlas soudce, věřitelů apod.) a umožňoval

i prodej pod odhadní cenu a nebo pod cenu stanovenou cenovými předpisy. V zásadě nic nebránilo prodat věc i za cenu stanovenou správcem.

„S výjimkou nutného dodržení procedurálních náležitostí nestálo nic v cestě k tomu, aby byl uskutečněn prodej z volné ruky (tedy bez obligatorního odhadu a bez dražby).“⁴⁾

Jde-li o prodej smluvní, je třeba použít a zachovat ta ustanovení Občanského zákoníku a Obchodního zákoníku, která upravují uzavírání takových smluv. Již v době platnosti zákona o KV č. 328/1991 podle mě nic nebránilo tomu, aby správce přiměřeně použil při prodeji mimo soudní dražbu ustanovení smlouvy o prodeji podniku podle § 476 a násl. obch. zákoníku.

„Jenže její přípustnost v konkurzním řízení byla v našem právním řádu problematická, a to vzhledem k ustanovení podle něhož kupující přejímá i závazky podniku. To znamená, že konkurzní věřitelé, jejichž pohledávky vznikly při provozu podniku a které v důsledku toho převezme kupující, budou ve výhodnějším postavení než jiní konkurzní věřitelé, jejichž pohledávky vznikly v souvislosti s provozem jiného úpadcova podniku (má-li jich několik), což je ovšem v rozporu se základní zásadou konkurzního řízení o rovnocenném postavení konkurzních věřitelů, z níž vychází řada ustanovení zák. č. 328/1991 Sb. Od této zásady se v konkurzním řízení nelze odchýlit.

Řešení snad bylo možné hledat v tom, že ustanovení § 476 obchodního zákoníku není v § 263 obchod. zák. uvedeno mezi kogentními normami, takže se od něho odchýlit lze.“⁵⁾

Odchylna od ustanovení § 476 by v praxi sice znamenala, že již nejde o smluvní typ prodeje podniku nebo jeho částí, což však nevylučovalo uzavření takové smlouvy, kterou bude možná zpeněžit úpadcův podnik nebo jeho část. Vytvoření takové smlouvy by jistě bylo technicky i právně velmi složité, aby smlouva podchytila dostatečným způsobem vše, co je součástí podniku, protože v případě nedostatku smluvních ujednání by nebylo možno odkázat na ustanovení o prodeji podniku (s tím, že i samotná smlouva o prodeji podniku má řadu úskalí). Muselo by tedy jít o smlouvu opravdu detailně propracovanou, jejíž případný nedostatek či mezerovitost úpravy by se nedala řešit odkazem na platnou právní úpravu.

I kdyby nebylo možno tuto smlouvu opřít o ustanovení obchod. zák. o smlouvě o prodeji podniku, není velký rozdíl mezi tímto řešením a řešením nyní platným, že se „přiměřeně“ užije ustanovení obchodního zákoníku. Ani v tomto případě není jednoznačné, že v případě nedostatku smluvních ujednání bude možno použít ustanovení o prodeji podniku, **neboť pojem „přiměřeně“ je v daném případě a v daných souvislostech poněkud vágní a poskytuje značný prostor k „volné úvaze“ o přiměřenosti**, když je nepřímou limitován jen tím, že na nabyvatele přechází pouze aktiva úpadce tj. věci, práva a jiné majetkové hodno-

ty, ale zase jen ty, které slouží provozování pouze prodávaného podniku. Rozlišit, co k čemu slouží, také není jednoduché.

I když podle úpravy zákona č. 328/1991 Sb. nebylo vyloučeno, že podnik úpadce je možno prodat jako celek, lze jen přivítat, že tento způsob zákon nyní výslovně upravuje, a to v ust. § 27a) zákona. Zákon zde stanoví, že aktiva úpadcova podniku – věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží provozování podniku, může správce konkurzní podstaty zpeněžit jednou smlouvou, pro níž se přiměřeně použijí ustanovení obchodního zákoníku o smlouvě o prodeji podniku (§ 476 a násl. obch. zák.).

Zde je nutno v širších souvislostech zaznamenat jaké důsledky, kromě shora zmíněného, má skutečnost, že součástí podstaty může být i úpadcův podnik jako soubor hmotných i nehmotných a osobních složek podnikání úpadce a které vlastně doplňují modernost tohoto prvku a jsou přímým důsledkem skutečnosti, že součástí majetku úpadce, který lze samostatně zpeněžit **může zůstat i funkční podnik**.

1. Prohlášením konkurzu nekončí provozování podniku (§ 14 odst. 1 písm. a) zákona o KV) a správce bude nucen zajistit provoz a provádět právní úkony, které se provozu týkají. V této souvislosti bude muset se souhlasem soudu učinit i další opatření, která jsou nezbytná k zajištění provozu podniku.
2. Úpadcův podnik se do soupisu podstaty zapisuje jako soubor (srov. § 18a odst. 1 zákona o KV). Ze soupisu musí být jasné, co vše do tohoto soupisu patří. Půjde o věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží provozu podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. Pro zahrnutí do soupisu je rozhodující den soupisu: dojde-li později ke změnám, které při dalším provozu podniku jsou přirozené, je třeba soupis aktualizovat v návaznosti na soupis původní tak, aby bylo zřejmé, k jakým změnám došlo.
3. Značně vyšší bude počet a výše nákladů spojených s provozováním podniku, což je nutno považovat za náklady spojené s udržováním a správou podstaty. Přitom je třeba upozornit, že názory na to, co je nákladem spojeným se správou a udržováním podstaty jsou velmi rozmanité a správce se tak může dostat do značných potíží. Rovněž stoupne počet pracovních nároků, které jsou z hlediska uspokojování ve stejném postavení jako pohledávky za podstatou.

Přirozené je, že provoz podniku může být ukončen v průběhu konkurzu, i před prodejem, z rozhodnutí správce a se souhlasem soudu. Jedním z nejčastějších důvodů budou protesty věřitelů, protože další provozování podniku může vést ke ztrátám, velkým provozním nákladům a tím ke snížení šance věřitelů na uspokojení pohledávek. Také uspokojování jiných než provozních pohledávek úpadce

bude ohroženo. Ze všech těchto důvodů bude nutné omezit provoz na nezbytně nutnou míru a urychleně věc vyřešit prodejem podniku. Pohled na tyto ztráty je třeba vždy korigovat skutečností, jakou příčinu mají tyto ztráty (špatný výrobní program, špatné odbytové zabezpečení, špatný management apod.). Na straně druhé účinky prohlášení konkurzu vytváří podmínky pro určitou revitalizaci podniku, protože nejde o normální stav a podnik je „osvobozen“ od řady finančních povinností. Vždy je tak třeba započítat skutečnost, že i špatně fungující podnik se prodává lépe, výhodněji a rychleji než se rozprodávají jeho „mrtvé“ nefungující části, z nichž některé se prodají rychle a výhodně, ale ostatní nikoliv. Vždy je to složité a pro správce i věřitele riskantní kalkulace.

Ze všech těchto hledisek je nesporné, že možnost provozování podniku po prohlášení konkurzu, zapsání podniku do podstaty jako souboru a prodej podniku nebo jeho části jednou smlouvou představuje jeden z moderních prvků našeho konkurzního práva, který není však v zákoně upraven tak, jak by si pro svůj význam zasloužil.

Předmětem prodeje se stává podnik ve smyslu § 5 obchod. zák. mající jak materiální, tj. výrobní, tak i osobní složku (tj. souhrn zkušeností vedení i pracovníků podniku) a kromě toho s ním spojené příslušenství sestávající z věcí a práv, která slouží k provozování podniku, jako práva nehmotná (obchodní jméno, ochranná známka, průmyslový vzor, obchodní síť, řetěz obchodních vztahů aj.), neboť i ta náleží do celkové hodnoty podniku. Při prodeji podniku se nevyžaduje, aby byly ve smlouvě uvedeny do podrobností všechny jednotlivé věci, práva a další hodnoty spojené s podnikem. Naopak je však potřebné, aby byl přesně individualizován podnik sám nebo jeho část tvořící samostatnou organizační složku (§ 478, 481 obchod. zák.).

Z toho důvodu je zřejmě nepřilíš špatně volen odkaz na přiměřené použití smlouvy o prodeji podniku podle obchodního zákoníku, která je speciálním typem kupní smlouvy. Uvedené speciální znaky této kupní smlouvy však podle mého soudu budou prodej konkurzní podstaty nebo její části v rozsahu podniku komplikovat.

„Základ problému je v daném případě dán základním principem konkurzního řízení. Tímto principem je nemožnost individuálního uspokojení věřitelů od prohlášení konkurzu do jeho zrušení soudem s tím, že mohou být uspokojeni podle pořadí pohledávek a poměrně.“⁶⁾

Za základní podmínku pro možnost zpeněžení podstaty formou prodeje podniku jednou smlouvou je souhlas soudu a věřitelského výboru a samozřejmě vůle správce podstaty takový prodej učinit.

Je otázkou, zda jde o jeden souhlas s přímým prodejem a druhý souhlas s prodejem podniku jednou smlouvou.

Aby ustanovení § 27a) zákona o KV mělo praktický význam, nelze ho použít ve smyslu § 27 odst. 1 zákona o KV při zpeněžení podstaty prodejem věcí způ-

sobem upraveným v ustanoveních o výkonu rozhodnutí soudem, ale pouze prodejem podstaty mimo dražbu.

Pak především musí platit ustanovení § 27 odst. 2, že prodej mimo dražbu uskuteční správce se souhlasem soudu a věřitelského výboru, a to po slyšení úpadce za podmínek stanovených soudem. Věci lze prodat mimo dražbu i pod odhadní cenu. Obdobně lze převést úpadcovi sporné nebo obtížně vymahatelné pohledávky.

§ 27 a) pak umožňuje se souhlasem soudu a věřitelského výboru, aby správce zpeněžil věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží provozování podniku jednou smlouvou. O slyšení úpadce nebo prodeji pod odhadní cenu se zde již nehovoří. Lze tedy mít za to, že existují dvě základní možnosti prodeje podstaty dražbou i mimo dražbu a jako jedna z možností prodeje mimo dražbu i možnost prodeje podstaty „smlouvu o prodeji podniku“.

Formálně z toho lze vyvodit závěr, že správce musí mít pro takový postup jednak souhlas soudu a věřitelského výboru, k po slyšení úpadce a podmínek stanovených soudem, že může podstatu nebo ev. i pouze její část prodat za podmínek stanovených soudem ev. i pod odhadní cenu. Současně musí mít souhlas soudu a výboru věřitelů, že tak může učinit jednou smlouvou.

Myslím, že toto rozlišení není formální. Je možné si zcela prakticky představit, že při striktním trvání na dodržení poslední věty § 27a) budou oddělení věřitele dle § 28 zákona o KV, kteří často mají ve výboru věřitelů převahu díky výši svých pohledávek, souhlasit s prodejem mimo dražbu třeba za nižší cenu a bez velkých omezení, ale nebudou souhlasit již s postupem dle § 27a), tj. s prodejem jednou smlouvou, protože výtěžek takového prodeje by je velmi zásadně znevýhodnil jako oddělené věřitele, pokud přijmeme striktní výklad poslední věty § 27a) zákona o KV.

Přitom například T. Pohl uvádí: „Podle § 27 odst. 2 zákona o konkurzu a vyrovnání by měl být prodej mimo dražbu uskutečněn po slyšení úpadce za podmínek stanovených soudem. Soud by mohl stanovit podmínku, že při prodeji jednou smlouvou musí být přednostně uspokojeni oddělení věřitelé. Dle mého názoru by však takové rozhodnutí soudu bylo v rozporu s výslovným ustanovením § 27a) zákona o KV poslední větou. Podle mého názoru je toto ustanovení třeba aplikovat i při prodeji podniku formou jedné smlouvy. Přitom slyšení úpadce ovšem neznamená jako souhlas.“⁷⁾

Proč by měl být při prodeji podniku jednou smlouvou slyšen úpadce nevím, když v § 27a) se nic takového nevyžaduje a navíc musí být úpadce slyšen již v případě rozhodování o prodeji mimo dražbu, jehož povolení je předpokladem dalšího postupu dle § 27a).

V každém případě by však mělo jít o dva úkony ve formě usnesení soudu. Že se souhlasí s prodejem a za jakých podmínek a vč. vyjádření výboru věřitelů

a slyšení úpadce a druhé usnesení o souhlasu soudu a kladné vyjádření výboru věřitelů k prodeji podniku jednou smlouvou.

„Ustanovení § 27a) je třeba považovat za ustanovení, které je speciální vzhledem k ust. § 476 a násl. obchod. zák. o prodeji podniku. Podle cit. ustanovení obchodního zákoníku se smlouvou o prodeji podniku na kupujícího převádí nejen podnik ve smyslu definice podle § 5 obchod. zák., ale kupující se současně zavazuje, že spolu s podnikem převezme i závazky související s podnikem. V konkurzu něco takového není možné, protože by to bylo v příkrém rozporu se zásadou parity věřitelů, vytvářela by se totiž skupina věřitelů, jejichž pohledávky by byly plně uspokojeny na úkor pohledávek ostatních věřitelů. Proto novela tuto situaci řeší zvláštním ustanovením, podle něhož vlastně předmětem převodu může být podnik bez závazků souvisejících s jeho provozem.“⁸⁾

Specifičnost ust. § 27a) spočívá i v tom, že postup podle něho předpokládá pouze prodej z volné ruky, nikoli též dražbu. Důvodem k tomu nepochybně je, že prodej podniku je velmi komplikované právní jednání, jehož jednotlivé komponenty nebylo možné při dražbě vyjádřit a postihnout. Okolnost, že může jít výlučně o smluvní prodej, s sebou ovšem přináší zpřísněný procesní režim, protože k tomuto postupu se vyžaduje souhlas soudu i souhlas věřitelského výboru. Tento souhlas je nepochybně podmínkou platnosti smlouvy jako celku (všech jejích ujednání). Není tedy možné, aby byl souhlas například předem udělen pouze v obecné poloze.

Vzhledem k tomu, že záměru § 27a) zákona o KV odpovídá spíše pojetí, že pracovní poměry by měly být předmětem převodu, protože jinak si lze jen těžko představit další fungování podniku, kde kvalifikovaní zaměstnanci nesporně tvoří hodnotu, která je pro další podnikání nezbytná, byla v poslední novele zákona o KV tato problematika uspokojivě upravena doplněním § 27a) o větu „Z úpadce na nabyvatele přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů s výjimkou nároků vzniklých do účinnosti smlouvy.“ Jinak řečeno nabyvatel získá pracovníky, nikoli však závazky, které vyplývají z jejich pracovněprávních vztahů. Z hlediska zachování funkce podniku je takové ustanovení zákona velmi prospěšné.

Srovnání a rozbor jednotlivých ustanovení smlouvy o prodeji podniku nebo jeho části podle obchodního zákoníku s právní povahou řízení podle zákona o konkurzu o vyrovnání přesahuje rozsah toho článku, i když jde o téma velmi zajímavé. Dovoluji si zde odkázat na velmi podrobný článek Tomáše Pohla v Obchodním právu č. 7/93, str. 9–14, se kterým se plně ztotožňuji a který velmi podrobně rozebírá tuto problematiku.

Já se zde pokusím pouze zdůraznit některé zvláštnosti smlouvy podle § 27a), zák. o KV. Prodávající bude správce konkurzní podstaty. Přesněji řečeno: Pokud jde o smluvní strany této smlouvy, pak na straně prodávající to musí být bezpo-

chyby dosavadní vlastník, tj. úpadce, za něho však, tak jak mu to umožňuje ust. § 14 odst. 1 písm. a) zákona o KV, smlouvu uzavře správce konkurzní podstaty.

Setkal jsem se ovšem např. na katastrálních úřadech se striktním názorem, že na straně prodávajícího musí být uveden nejen úpadce jako subjekt prodávající, jako vlastník, ale musí být též uveden a podepsán jeho statutární orgán a dále musí být podepsán správce podstaty. Myslím, že i v této věci by se měl výklad sjednotit nebo spíše zajistit, aby nebylo žádáno více, než je nutné a než vyplývá ze zákona.

Tím, že zákon o KV odkázal nepřiměřené použití ustanovení o prodeji podniku podle obchodního zákoníku, aniž se blíže zabýval upřesněním pojmu „přiměřené použití“, způsobil řadu interpretačních potíží, které musíme (i pro nedostatek soudní praxe v této oblasti) řešit logickým právním výkladem, který ale nemá přímou oporu v zákoně. Klíčová v tomto směru je otázka přechodu závazků prodávajícího spojených s prodáváním podnikem nebo jeho částí. Hlavním a základním principem, který nastoluje filozofie zákona o KV, je princip, podle kterého ztrácejí po prohlášení konkurzu jednotliví věřitelé právo na individuální vypořádání svých nároků a pohledávek vůči úpadci – dlužníkovi. Z toho pak při prodeji podniku v rámci konkurzní podstaty podle § 27a) zák. o KV plyne toto:

„Na kupujícího závazky prodávajícího související s podnikem nebo jeho částí nepřecházejí a prodávající není zákonným ručitelem po uskutečnění prodeji. Závazky spojené s podnikem zůstávají prodávajícímu, tyto závazky budou věřitelům uspokojeny poměrně podle principů konkurzního řízení a po jeho skončení se věřitelé mohou domáhat individuálně na úpadci uspokojení zbytku svých závazků. S prodáváním podnikem (jeho částí), který je prodáván správcem konkurzní podstaty, tedy přecházejí pouze práva původního majitele podniku. Takový závěr bude v praxi působit kupujícím veliké obtíže.“⁹⁾

Tento postup vylučuje podat ze strany věřitele proti úpadci žalobu, i když se velmi často zhorší dobytost jeho pohledávek. Je zde také nebezpečí související s přechodem práv z průmyslového nebo duševního vlastnictví, neboť převést tato práva lze jen v tom rozsahu a do té míry, v jakém může úpadce (dlužník) výkon takových práv poskytovat. Jestliže tedy správce prodá více práv, než může a dostane se do rozporu s licenčními a jinými smlouvami upravujícími tuto problematiku, pak je část smlouvy o prodeji podniku v této části neplatná a správce se může dostat do značných problémů. Obdobně se může dostat správce do problémů v případě přechodu obchodního jména společnosti na nového nabyvatele. Obdobné problémy mohou vznikat při stanovení kupní ceny, protože hodnota konkurzní podstaty je pohyblivá. Protože není vyloučen provoz podniku během konkurzního řízení, je tedy možné i zvětšení, ale také zmenšení, a to já vidím jako případ častější konkurzní podstaty.

Samozřejmě samotné určení ceny podniků je věc velmi složitá a pokud správce „nepodrží“ výbor věřitelů, který cenu schválí, je pro správce zřejmě lepší se do

takové transakce vůbec nepouštět, neboť zde v plné míře platí, že „po bitvě je každý generálem“. Proto musí správce trvat na tom, aby cenu schválil výbor věřitelů a odsouhlasil soud, **i když přímo ze zákona z § 27a) zákona o KV takový postup nevyplývá.**

Cena je natolik základní podmínkou smlouvy, že ji nelze ponechat na vůli správce, i když mám zato, že v tomto směru je úprava v zák. o KV nedostatečná. T. Pohl uvádí, že dohoda o ceně prodávané konkurzní podstaty v rozsahu podniku je věcí konkurzního správce po předchozím souhlasu a projednání soudu a věřitelského výboru.¹⁰⁾

Na straně druhé lze uplatňovat názor, že ani z § 482 obchodního zákoníku, ani ze zákona o KV „*expressis verbis*“ taková povinnost nevyplývá. Není-li správce omezen stanoviskem věřitelů a soudu nebo je omezen jen rámcově a dodržel-li velmi nejasné ustanovení § 482 obchodního zákoníku může stanovit cenu sám. Vezmeme-li navíc v úvahu, že půjde většinou o cenu stanovenou dohodou, protože údaje uvedené v účetní evidenci prodávaného podniku (viz § 482 obchodního zákoníku) mají minimální vypovídací schopnost k tržní ceně podniku v úpadku, je stanovení kupní ceny jedním z problematických bodů celé transakce. Domnívám se, že aniž by porušil právní předpisy, může je určit a realizovat správce sám.

Dalším velmi problematickým bodem je aplikace § 484 obchodního zákoníku, kdy správce podstaty je povinen nejpozději v zápise sepsaném o převzetí věci zahrnutých do prodeje upozornit kupujícího na všechny vady převáděných věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, o kterých ví nebo musí vědět, jinak odpovídá za škody, kterým by bylo možno tímto upozorněním předejít. Toto ustanovení je možno v rámci „přiměřeného“ použití ustanovení obchodního zákoníku neaplikovat. Vždyť při jeho použití mohou být následky pro správce podstaty velmi závažné, když si uvědomíme, že je „technický laik“ a prodávaný podnik podrobně nezná a ani znát nemůže. Přitom obchodní zákoník poskytuje kupujícímu rozsáhlé možnosti, jak se bránit, má-li předmět prodeje vadu.

Je třeba si uvědomit, že kupující se obrací se svými nároky na reparaci vůči přímo na správce podstaty. Je to z toho důvodu, že prodávající (úpadce) ztrácí veškerá práva k svému majetku po prohlášení konkurzu a veškerá dispoziční práva k majetku přejdou na správce podstaty. Je to pouze správce podstaty, vůči kterému kupující může od přechodu vlastnictví do skončení funkce správce uplatňovat práva z odpovědnosti za vady. Po skončení funkce správce podstaty se kupující může obracet přímo na bývalého úpadce, protože usnesením o zrušení konkurzu se jeho práva obnoví. Jestliže je však vadnost při prodeji podniku v rámci konkurzního řízení způsobena „nedbalostí“ či „opomenutím“ správce podstaty, není vyloučeno, aby se bývalý úpadce obracel formou regresu na bývalého správce podstaty.

Existuje ještě praktická otázka, z čeho a jakým způsobem by správce podstaty řešil práva kupujícího, které tento uplatnil v rámci odpovědnosti za vady prodávajícího podniku. Vždyť peníze získané prodejem mají sloužit k uspokojení věřitelů. Těžko si správce podstaty zdůvodní, že je použil k uspokojení práv a nároků toho, který si podnik koupil, např., že jde o náklady spojené se správou konkurzní podstaty.

Každému, kdo prodával podnik nebo jeho část je jasné, že snaha o snížení ceny nebo jiné uspokojení nároků z vad prodané věci se objeví vzhledem k tomu, že se prodává tak složitý organismus, jakým je více či méně fungující podnik a že snížené ceny se pohybují ve značných výškách.

Stejně tak si myslím, že v rámci „přiměřeného“ použití ustanovení obchodního zákoníku o prodeji podniku v rámci zákona o KV je neaplikovatelné ustanovení o odstoupení od smlouvy (§ 486 odst. 2 obchodního zák.) a stejně tak není aplikovatelné ustanovení § 486 odst. 3 o slevě z kupní ceny ohledně závazků, které na kupujícího přešly a nebyly zachyceny v účetnictví. Zde má neaplikovatelnost oporu v zákoně o KV, protože závazky na kupujícího nepřecházejí.

Odbytí celého problému v zákoně o KV odkazem na „přiměřené“ použití ustanovení obchodního zákoníku, bez další úpravy, umožňuje pochybovat, zda v rámci přiměřenosti lze nebo nelze aplikovat téměř kterékoliv ustanovení obchodního zákoníku o prodeji podniku a v jakém rozsahu. Zde skutečně zákon poskytuje správci prostor pro jeho činnost, což lze hodnotit kladně, i když někdy „všeho moc škodí“.

To je první základní důvod složitě **použitelnosti** jinak moderního prvku konkurzního práva tak, jak je upravuje zákon o KV v ustanovení § 27a). Při vši úctě k tvůrcům zákona, resp. novely i s přihlédnutím ke všem obtížím, které existují, zdá se mně to poněkud nedotažené řešení.

POUŽITÍ VÝTĚŽKU Z PRODEJE KONKURZNÍ PODSTATY NEBO JEJÍ ČÁSTI JEDINOU SMLOUVOU DLE § 27a) ZÁKONA O KV

Kromě toho, co již bylo výše řečeno o problémech tohoto druhu zpeněžení konkurzní podstaty a problémech s tím spojených nesporně si zaslouží samostatné pozornosti poslední věta § 27a), zák. o KV, která zní: „Výtěžek tohoto prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nemůže sloužit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem.“

Je to ustanovení velmi zajímavé a většinou autorů a zřejmě i tvůrců zákona velmi jednoznačně interpretované a téměř zcela negující možnost prodat konkurzní podstatu jednou smlouvou. Je na místě si položit otázku, zda existence ustanovení § 27a) zákona o KV má v této podobě vůbec nějaký význam.

Je třeba podtrhnout základní věc, a to, že podnik, který je součástí konkurzní podstaty (nebo jeho část) se prodává bez závazků (s výjimkou práv a povinností plynoucích z pracovněprávních vztahů týkajících se zaměstnanců podniku). Prodávat podnik se závazky by znamenalo, že konkurzní věřitelé, jejichž pohledávky vznikly při provozu podniku a které v důsledku toho převezmou kupující, budou ve výhodnějším postavení, což je ovšem v rozporu se základní zásadou konkurzního řízení o rovnocenném postavení konkurzních věřitelů, z nichž vychází řada ustanovení zákona o konkurzu. Ale i z této zásady jsou v zákoně výjimky a není zřejmé, proč většina autorů se v tomto případě důsledně shora zmíněné zásady striktně drží, i když tím poškozují jinou skupinu věřitelů úpadce. Koho má ustanovení chránit, čemu má zabránit, proč má postihovat všechny „privilegované“ oddělené věřitele, jaký má právní a ekonomický význam? Nevím. Přitom byl tento problém evidentní již při přijetí zákona č. 122/1993 Sb. a nic nebránilo celý problém řešit v poslední novele.

Ocituji některé autory pro ilustraci:

„Novela zákona § 27a) umožňuje, aby správce podstaty se souhlasem soudu a věřitelského výboru zpeněžil věci, práva a jiné majetkové hodnoty sloužící provozování podniku jednou smlouvou. Touto smlouvou je míněna smlouva o prodeji podniku upravená v § 476 a násl. obch. zákoníku. Jedná se tedy o další způsob zpeněžení pohledávky mimo dražbu. Výtěžek prodeje podniku je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nemůže sloužit ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem.“¹¹⁾

„Výtěžek takto koncipovaného prodeje podniku nebo jeho části je součástí celkového výtěžku zpeněžení podstaty a nemůže být použita ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem.“¹²⁾

„Správce podstaty může (se souhlasem soudu a věřitelského výboru) zpeněžit úpadcův podnik jednou smlouvou. Výtěžek zpeněžení podniku je součástí zpeněžením podstaty a slouží k uspokojení všech pohledávek konkurzních věřitelů, nikoliv jen pohledávek souvisejících s provozem podniku.“¹³⁾

„Výtěžek takto koncipovaného prodeje podniku nebo jeho části je součástí celkového zpeněžení podstaty a nemůže být použit ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem.“¹⁴⁾

Byly publikovány i názory, které bychom mohli označit jako kompromisní, k odděleným věřitelům mírnější, pokud to ovšem není dáno bezradností, jak vyhovět zákonu a nepoškodit oddělené věřitele.

„Určité nejasnosti může vyvolat v cit. ust. zákona o konkurzu a vyrovnání obsažená zásada, že výtěžek prodeje podniku jako celku je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nemůže být použit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem s tím, že zástavní a podobná práva, uvezená v § 28 zanikají zpeněžením věci a to i při pouze částečném zániku zajiště-

ní pohledávky. Jde např. o pohledávky oddělených věřitelů, které se váží k věcem v rámci smlouvy o prodeji podniku též prodaným. Podle mého názoru i při takovém prodeji, pokud k němu soud a věřitelský výbor dají souhlas, nemohou být nároky oddělených věřitelů zkráceny.¹⁵⁾

„Se souhlasem soudu a věřitelského výboru může správce zpeněžit věci, práva jiné majetkové hodnoty, které slouží provozování podniku jednou smolovou. Výtěžek tohoto prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nemůže sloužit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem. Věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním nebo zadržovacím právem, popřípadě omezením převodu nemovitosti, mají při zpeněžení právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku prodeje věci, na níž zástavní nebo zadržovací právo vázne.“¹⁶⁾

První skupina autorů se striktně drží ustanovení § 27a) zák. o KV ve znění poslední novely.

Gramatickým a logickým výkladem můžeme opravdu dospět k závěru, že:

- a) výtěžek z prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty,
- b) výtěžek nemůže sloužit pouze ke krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem.

Pokud by v ustanovení § 27a) zák. o KV byla uvedena jen první část věty, zde pod písmenem a), byl by úmysl zákonodárce jasný. Výtěžek je součástí celkového výtěžku a v takovém případě jsou jen dvě možnosti:

- staré a vždy ctěné právo oddělených věřitelů (§ 28) neplatí, což by tam mělo být výslovně uvedeno,
- oddělení věřitelé budou uspokojeni „přednostně“, ale nikoliv z výtěžku z prodeje věcí, které byly v jejich prospěch zajištěny nebo omezeny v rámci té části konkurzní podstaty, která byla prodána jednou smlouvou. Ale pouze z jiných částí podstaty, pokud takové budou, které byly zpeněženy jednotlivě, samozřejmě za podmínky, že byly ve prospěch oddělených věřitelů zajištěny nebo omezeny.

Pak by ustanovení § 27a) zákona o KV mohlo být zcela vypuštěno, protože by mohlo dojít k jeho použití v tak malém počtu případů, že jeho praktický význam by byl nulový.

Poslední věta § 27a) zákona o KV však vnáší do této úvahy určité pochybnosti.

Samozřejmě lze přistoupit k názoru, že platí závěry tak, jak je vykládá první skupina autorů. Pak plně platí závěr uvedený o dva odstavce výše.

Osobně se však nemohu smířit s představou vyloučení práv oddělených věřitelů a s představou, že je vytvořen zákon, ve kterém si zcela odporují dvě po sobě jdoucí ustanovení.

Mám zato, že stanovisko první skupiny autorů je příliš rigorózní a zcela vylučuje použití § 28 zák. o KV. To by ovšem byl takový rozpor uvnitř zákona, že by stál za řešení další novelizací. Vyjdeme-li z praxe, je možno prodat podstatu jako podnik jednou smlouvou jen se souhlasem věřitelského výboru a i když ve věřitelském výboru nebo orgánu, který jej nahrazuje, se rozhoduje většinou hlasů členů, vytváří se věřitelské výbory z největších věřitelů. Ve věřitelském výboru pak hrají rozhodující roli (alespoň většinou) právě největší věřitelé, kteří mají své pohledávky zajištěny některým ze způsobů uvedených v § 28 zákona o KV. Ti by tedy při striktním výkladu § 27a) zák. o KV vůbec prodej podstaty jako podniku jednou smlouvou nepřipustili, neboť by takovým postupem utrpěli značnou újmu.

Dále je k tomu třeba dodat, že **institut oddělených věřitelů je velmi těsně spjat s celkovou koncepcí konkurzního práva** a nebylo by správné jeho použití v případě použití prodeje dle § 27a) zák. o KV zcela eliminovat.

„Umožňuje, aby věřitelé, jejichž pohledávky byly pro úpadce existenčně nebo provozně nejdůležitější, byli zajištěni i pro případ konkurzu. Na druhé straně však tento institut nechrání jen zájmy těchto věřitelů (tím, že minimalizuje jejich riziko), ale je i v zájmu dlužníka: ten – nebýt tohoto institutu – by ve svých krizových situacích sotva mohl získat úvěry, umožňující mu další provoz jeho podniku a dávající příležitost k překonání takové krizové situace.“¹⁷⁾

Nechápu tento vnitřní rozpor, když existence „oddělených věřitelů“ má své historické, ale i logické a ekonomické odůvodnění.

Již Císařská nařízení č. 337 zákona a nařízení 1914 – Konkurzní řád zák. č. 64 Sb. z. a n. 1931 – konkurzní řád jednoznačně upravovaly prakticky za všech okolností privilegované postavení odděleného věřitele.

Starší odborná literatura rozeznávala společnou a zvláštní konkurzní podstatu podle toho, která skupina má z ní být uspokojena. „Podle této teorie konkurzní věřitelé jsou uspokojováni jen ze společné, oddělení věřitelé jen ze zvláštní konkurzní podstaty.“

I dnešní právní úprava rozlišuje různé druhy věřitelů, z nichž zvláštní postavení mají tzv. oddělení věřitelé. Tito oddělení věřitelé, tj. věřitelé pohledávek, které jsou uvedeny v § 28 odst. 1 ZKV, mají v konkurzu zvláštní postavení, které lze charakterizovat jako jednu z výjimek ze zásady „par conditio creditorum“. Zvláštnost jejich postavení spočívá v tom, že se prioritně uspokojují z výtěžku prodeje věcí, které sloužili k zajištění jejich pohledávky. Z toho je tedy možné usoudit, že oddělení věřitelé jsou uspokojováni ze zvláštní podstaty, přičemž tuto zvláštní podstatu tvoří jen ty předměty konkurzní podstaty, které jsou zatíženy věcně-právními nároky oddělených věřitelů.

Naopak společná konkurzní podstata je jen jedna. Pro ni je zcela lhostejné jak množství věcí, tak počet věřitelů a jejich nároků, neboť nárok každého z nich právně zasahuje celou společnou podstatu. Jde tu jen o obliagační nároky, pro je-

jichž uspokojení je lhotejný zdroj, z něhož k němu má dojít. Patří do ní vše, co není součástí zvláštní podstaty a je-li pojem hospodářského celku lhotejný pro pojem zvláštní podstaty, je tím lhotejnější pro obsah pojmu společné podstaty, takže společná podstata může sestávat z několika nebo jednoho hospodářského celku, nebo naopak nemusí tvořit žádný hospodářský celek.

Pominu-li možnost novelizace, ke které není zřejmě potřebná vůle, neboť jinak bylo možno problém řešit v novele zákona o KV č. 94/96 Sb., zbývá nalézt jedině řešení výkladem.

Pominu-li výklad logický, historický a všechny jiné, o kterých jsem se již zmínil, může se poslední věta ustanovení § 27a) zákona o KV vykládat také tak, že v návaznosti na § 28 zákona o KV, který obsahuje nepopiratelná, tradiční a v podstatě neomezená práva oddělených věřitelů na výtěžek ze zpeněžení věcí zajištěných způsobu uvedenými v § 28 zák. o KV, bude výtěžek z prodeje podniku nebo jeho části součástí jedné smlouvy celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a nebude sloužit pouze krytí závazků souvisejících s prodáváním podnikem, přičemž pojem „pouze“ použitý v poslední větě ustanovení § 27a) zákona o KV bude znamenat uspokojení oddělených věřitelů z prodeje podniku, který obsahoval i prodej věcí zajištěných ve prospěch oddělených věřitelů. Je velmi nepravděpodobné, že při prodeji podniku by se prodávaly pouze věci zajištěné ve prospěch oddělených věřitelů. Výtěžek z ostatních věcí, které byly součástí prodeje podniku, se stane součástí celkového zpeněžení konkurzní podstaty, a tak výtěžek z prodeje nebude sloužit **pouze ke krytí závazků oddělených věřitelů souvisejících s prodáváním podnikem, ale výtěžek bude také součástí celkového výtěžku zpeněžení konkurzní podstaty a poslouží i k uspokojení ostatních věřitelů.**

Přirozeně uvítám jakýkoliv jiný názor na celou problematiku nebo jiný výklad.

Shora zmíněné ustanovení § 27a) zákona o KV je druhý základní důvod složit **použitelnosti** jinak moderního prvku konkurzního práva.

ZÁVĚREM

Zcela závěrem si neodpustím návrh, aby prodej podniku nebo jeho části v řízení o konkurzu byl upraven speciální úpravou, komplexně, ať už jako součást zák. o KV nebo samostatně. V této úpravě by mělo být řešeno minimálně ručení úpadce za závazky spojené s podnikem a otázka přechodu závazků a také otázka vypořádání oddělených věřitelů bez jakéhokoliv zbytečného omezení. Do doby legislativní změny vykládat ustanovení poslední věty § 27a) zákona o KV tak, aby nebylo v rozporu s ustanovením § 28 zák. o KV.

Brno, duben 1997.

Poznámky:

- 1) F. Zoulík: Další novela zákona o KV, Právní praxe č. 3/1996, str. 135
- 2) T. Pohl: Prodej podniku a zákon o konkurzu a vyrovnání, Obchodní právo č. 9/1993, str. 14
- 3) J. Macek: K novele zákona o konkurzu a vyrovnání, Obchodní právo č. 4/1993, str. 5
- 4) F. Zoulík: K některým problémům zákona o konkurzu a vyrovnání, Právo a podnikání č. 2/93, str. 4
- 5) F. Zoulík: K některým problémům zákona o KV, Právo a podnikání č. 2/93, str. 4
- 6) T. Pohl: Prodej podniku a zákon o konkurzu a vyrovnání, Obchodní právo č. 7/93, str. 9
- 7) T. Pohl: Prodej podniku a zákon o konkurzu a vyrovnání, Obchodní právo č. 7/93, str. 9–11
- 8) F. Zoulík: K problémům aplikace novely zákona o KV, Právo a podnikání č. 9/93, str. 5
- 9) T. Pohl: Prodej podniku a zákon o KV, Obchodní právo č. 7/93 str. 11
- 10) T. Pohl: Prodej podniku a zákon o konkurzu a vyrovnání, Obchodní právo č. 7/93, str. 12
- 11) T. Pohl: Bankrot, bankrot, bankrot, Právní praxe v podnikání č. 6/93, str. 33
- 12) V. Steiner: Zákon o KV, komentář, LINDE Praha, a. s., 1995, str. 160
- 13) F. Zoulík: Konkurs v soudní praxi – 1. Beckovy právnické sešity 1997 C. H. BECK, str. 16
- 14) V. Steiner: Zákon o konkurzu a vyrovnání, komentář k zákonu, LINDE Praha, a. s., 1995, str. 160
- 15) J. Macek: K novele zákona o KV, Obchodní právo č. 4/93, str. 5
- 16) I. Schelleová: Vybrané problémy z teorie konkurzního práva MU v Brně, 1995, str. 199
- 17) F. Zoulík: Zákon o konkurzu a vyrovnání – komentář, C. H. BECK/SEVT, 2. vydání 1994, str. 132

JUDr. Roman Kozel

advokát, Praha

Je nutno žalovat zástavce, který není oblihačným dlužníkem?

V Bulletinu advokacie č. 6–7/1997 se kolega Mgr. Vít Biolek v článku „Kterak žalovati zástavce, aneb neradostná rekapitulace“ zabýval realizací zástavy v případě, že zástavce není totožný s oblihačným dlužníkem. V závěru článku poukázal autor na obtížnou pozici bank, které si nechaly svou úvěrovou pohledávku zajistit nemovitostmi, jež nevlastní oblihační dlužník, ale jiná osoba a na nebezpečí, že banky při tomto způsobu zajištění budou své úvěrové pohledávky jen ob-

tíže uspokojovat. Z toho pak může vyplynout neochota bank uzavírat nové úvěrové smlouvy s tímto způsobem zajištění.

Po přečtení článku jsem dospěl k názoru, že je třeba si položit otázku, zda je nutno zástavce, který není obligačním dlužníkem, žalovat. Například smlouva o úvěru (§ 497 ObchZ) se dle § 261 odst. 3 písm. d) ObchZ vždy řídí obchodním zákoníkem, je tedy absolutním obchodem, bez zřetele na povahu jeho účastníků. Dle ustanovení § 261 odst. 4 ObchZ se částí třetí Obchodního zákoníku řídí i vztahy vzniklé při zajištění plnění závazků v závazkových vztazích, jež se řídí touto částí zákona podle odstavců 1 až 3 téhož paragrafu, mimo jiné tedy i vztahy vzniklé při zajištění plnění závazků z úvěrových smluv. Banka je tedy oprávněna i se zástavcem, který není obligačním dlužníkem, uzavřít zástavní smlouvu podle ustanovení § 151a a násl. ObčZ **a ustanovení § 299 ObchZ**. Dle ustanovení § 299 odst. 2 ObchZ může zástavní věřitel při výkonu svého zástavního práva prodat zastavenou nemovitost ve veřejné dražbě, jestliže na tento zamýšlený výkon zástavního práva upozorní zástavce a dlužníka. Lze sice namítnout, že neexistuje zákon o dražbách nemovitostí, avšak způsob provedení dražby lze sjednat ve smlouvě. Stanoví-li to smlouva, může zástavní věřitel prodat zástavu i jiným vhodným způsobem. Tento jiný vhodný způsob je třeba dle mého názoru v zástavní smlouvě konkretizovat, nestačí pouze obecně konstatovat, že zástavní věřitel je oprávněn nemovitost prodat jiným vhodným způsobem. Jiným vhodným způsobem prodeje zástavy je takový způsob prodeje, který – podobně jako veřejná dražba – umožňuje objektivizaci ceny. Takovým způsobem může být zejména prodej nemovitosti v obchodní veřejné soutěži podle ustanovení § 281 a násl. ObchZ. Nejen § 261 odst. 4 ObchZ, ale i ustanovení § 299 odst. 2 ObchZ výslovně pamatuje na to, že zástavní věřitel může vykonat zástavní právo bez exekučního titulu i vůči zástavci, který není zároveň obligačním dlužníkem (k tomu § 299 odst. 2 ObchZ viz slova „**upozorní zástavce a dlužníka**“).

Pokud si některý věřitel nechá zajistit pohledávku z obchodního závazkového vztahu bez použití ustanovení § 299 ObchZ, je to jeho chyba, za kterou musí nést důsledky v podobě obtížného vymáhání pohledávky po zástavci, který není obligačním dlužníkem.

Nejedná-li se o pohledávku z obchodního závazkového vztahu, může si věřitel dohodnout s obligačním dlužníkem použití obchodního zákoníku dle § 262 odst. 1, 2 ObchZ a vůči zástavci postupovat dle § 262 odst. 3 ObchZ. Pouze v případech, kde závazek není možno sjednat dle obchodního zákoníku, tj. jestliže nedošlo k dohodě o použití obchodního zákoníku dle § 262 odst. 1, 2 ObchZ, resp. dohodu o použití obchodního zákoníku nelze uzavřít (např. je-li předmětem kupní smlouvy nemovitost), pak se musí věřitel domáhat svých práv vůči zástavci, který není současně obligačním dlužníkem, v soudním řízení. Jestliže ohledně základního závazkového vztahu nelze uzavřít dohodu o použití obchodního

zákoníku dle ustanovení § 262 odst. 1 a 2 ObchZ, pak ani dohodu o zajištění tohoto závazkového vztahu nelze uzavřít podle obchodního zákoníku.

Otázku formulace žalobního petitu proti zástavci, který není obligačním dlužníkem, ponecháváme stranou, neboť přesahuje téma tohoto článku.

JUDr. Jana Lišková
advokátka, Praha

Úvaha nad povahou přiměřeného peněžního zadostiučinění jako právního prostředku ochrany proti nekalé soutěži (k diskusi)

V poslední době jsem se několikrát setkala s ústně či písemně (naposledy např. Bulletin advokacie 6–7/97, prof. JUDr. Petr Hajn, DrSc. – Ke vztahům mezi smluvním a soutěžním právem) vyjádřeným názorem, že úspěšně požadovat přiměřené zadostiučinění v penězích (§ 53 obch. zákoníku) předpokládá dokázat existenci určité nehmotné újmy, např. poškození pověsti, a to, že takovou újmu nelze odstranit pouhým nehmotným způsobem, jakým je například omluva. S tímto názorem si dovolím polemizovat.

Pro následující úvahu musím uvést, že vycházím z předpokladu, že je nesporné, že soutěžitel A se dopustil vůči soutěžiteli B nekalosoutěžního jednání ve smyslu ust. § 44 obchodního zákoníku. Záměrně neuvádím, zda takové nekalosoutěžní jednání vykazuje znaky některé nebo více specifických skutkových podstat, jak jsou uvedeny v § 44 – 52 obchodního zákoníku.

Má otázka zní:

Jaké jsou předpoklady k tomu, aby se soutěžitel B s úspěchem domohl vůči soutěžiteli A přiznání nároku na zaplacení přiměřeného zadostiučinění vyjádřeného peněžní částkou? (pro účely tohoto článku budu používat slova „přiměřené peněžní zadostiučinění“). Z pochopitelných důvodů nemám v úmyslu vyjmenovávat všechny zákonné formální a obsahové předpoklady uplatnění jakéhokoliv nároku – náležitosti žaloby apod.

Ust. § 53 obch. zákoníku konstatuje, že osoby, jejichž práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena, se mohou proti rušiteli domáhat zdržení takového jednání a odstranění závadného stavu. **Dále mohou požadovat přiměřené za-**

---

dostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích, náhradu škody a vydání bezdůvodného obohacení.

Myslím, že není sporu v tom, že soutěžitel, jehož práva byla nekalou soutěží porušena nebo ohrožena, může požadovat zároveň všechny 3 druhy v druhé větě uvedených nároků, nebo jen dva či jen jeden (pochopitelně vedle práv podle věty první). Škoda se nahrazuje v penězích, případně uvedením v předešlý stav, a není jistě vyloučena možnost kombinace – částečně v penězích, částečně uvedením v předešlý stav. Při bezdůvodném obohacení musí být vydáno vše, co bylo nabyto, není-li to možné, musí být poskytnuta peněžitá náhrada, a opět není vyloučena kombinace obou forem. Pojmy náhrada škody či vydání bezdůvodného obohacení jsou tradičními právními instituty odpovědnostními, s jejichž základní aplikací by neměl mít i méně zkušený právník zvláštní problémy (v případě náhrady škody působí problémy důkazní břemeno, nikoliv institut náhrady škody jako takový).

Co to však je „**přiměřené zadostiučinění, které může být poskytnuto i v penězích**“, jak zní formulace v ust. § 53 obch. zákoníku, a jaké jsou předpoklady jeho uplatnění, když v žádném jiném ustanovení obchodního zákoníku ani jiných ustanoveních našeho právního řádu stejný pojem neexistuje, resp. je v jiných právních normách vždy podmíněn splněním dalšího předpokladu. Tak např. zákon č. 137/95 Sb., o ochranných známkách v § 15 podmiňuje přiznání přiměřeného zadostiučinění, které může spočívat v peněžitém plnění, způsobenou nemajetkovou újmu, zákon č. 527/90 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích v § 75 podmiňuje přiznání přiměřeného zadostiučinění, které může spočívat i v peněžitém plnění, prokázáním nemajetkové újmy, zákon č. 132/89 Sb., o ochraně práv k novým odrudám rostlin a plemen zvířat v § 26 podmiňuje právo na přiměřené zadostiučinění, které může spočívat i v penězích, prokázáním nemajetkové újmy, zákon č. 35/65 Sb., autorský zákon v § 32 podmiňuje přiznání přiměřeného zadostiučinění v penězích prokázáním dokonce závažné újmy nemajetkové povahy. Je přiměřené peněžní zadostiučinění tak, jak je formulováno v § 53 obch. zákoníku, podmíněno existencí a prokázáním újmy nemajetkové povahy? Pokud ano, pak se ptám proč, když jako v ostatních předpisech není taková podmínka v konkrétním ustanovení § 53 obch. zákoníku formulována?

I podobně znějící úprava § 13 obč. zákoníku je pouze podobná a domnívám se, že názory, které jsem slyšela a které mne přivedly k napsání této polemiky, byly ovlivněny právě svůdností této podoby, případně setrvačností spojování nároku na přiměřené zadostiučinění s existencí nemajetkové újmy podle všech právních předpisů platných do vydání obchodního zákoníku. Ust. § 13 odst. 1 obč. zák. má pojmem přiměřené zadostiučinění evidentně na mysli výlučně nepeněžní satisfakci, neboť satisfakce peněžní, označena pojmem „nemajetková

újmou v penězích“ je upravena v odst. 2, a to za určitých předpokladů – nejevilo-li by se postačujícím zadostiučinění podle odst. 1, zejména..., přičemž v odst. 3 je dáno soudu pravidlo pro úvahu o výši náhrady. Protože ust. § 53 obch. zákoníku není podle mého názoru úpravou lex specialis k ust. § 13 obch. zákoníku jako lex generalis, nelze ztotožnit v obou předpisech shodně použité pojmy, tj. přiměřené zadostiučinění podle § 13 obch. zákoníku má jiný obsah než přiměřené zadostiučinění podle § 53 obch. zákoníku. Přiměřené zadostiučinění podle § 53 obch. zákoníku zahrnuje jakékoliv zadostiučinění ve formě nepeněžní satisfakce, peněžní satisfakce, jakož i jejich kombinace – „může být poskytnuto **i v penězích**“ (nikoliv např.: „může být poskytnuto v peněžní nebo nepeněžní formě“), přičemž není výslovně uveden jiný předpoklad než nekalosoutěžní jednání protistrany, jak je uvedeno v první větě. To, co dále uvádím k peněžnímu zadostiučinění, se podle mého názoru vztahuje i k zadostiučinění nepeněžitému, jakož i k případnému kombinovanému nároku (např. požadavek omluvy a zaplacení částky x Kč).

Ze slov druhé věty § 53 obch. zák., tj. slov „**mohou požadovat**“ přiměřené peněžní zadostiučinění vyvozují, že sice nemusí, ale mohou požadovat něco, co již existuje jako zákonný důsledek určitého jednání (oproti škodě či bezdůvodnému obohacení, jejichž uplatnění se sice také připouští, ale při prokázání dalších okolností zákonem v jiných ustanoveních pro nároky takto nazvané předvídaných). Nikde v zákoně (s výjimkou § 53 obch. zák.) nejsou uvedeny předpoklady vzniku a uplatnění nároku nazvaného přiměřené peněžité zadostiučinění. Takto vzniklý nárok si dovoluji přirovnat k nároku na úrok z prodlení (§ 369 obch. zákoníku) – nastává bez nutnosti jakýchkoliv jiných předpokladů jako důsledek určitého jednání (prodlení), *přičemž věřitel také může, ale nemusí úrok požadovat*. Soud nemůže, je-li prokázáno prodlení dlužníka, zamítnout věřitelem uplatněný nárok na zaplacení úroku z prodlení, může posuzovat pouze výši uplatněného úroku (nikoliv podle úvahy, ale zákonné sazby). Jestliže tedy dotčenému soutěžiteli nárok na přiměřené peněžní zadostiučinění vznikl, nemůže soud jeho nárok jako takový zamítnout, může pouze posuzovat jeho výši – přiměřenost, a to nikoliv s odvoláním na nějakou zákonnou sazbu, neboť taková není stanovena. Přiznání práva na zaplacení zákonného úroku z prodlení také není podmíněno prokázáním jakékoliv újmy majetkové či nemajetkové povahy. Přitom zákonný úrok z prodlení rovněž nemusí být jediným důsledkem vlastního předpokladu, tj. prodlení. Dalšími důsledky, tedy nároky, které může věřitel uplatňovat, ovšem při prokázání dalších náležitostí, mohou být náhrada škody či odstoupení od smlouvy. Zamítnutí řádně uplatněného nároku na zákonný úrok z prodlení poukazem na to, že věřitel neprokázal existenci majetkové či nemajetkové újmy, nebo že mohl odstoupit od smlouvy, bychom jednoznačně považovali za absurdní. Tak, jako je vždy důsledkem prodlení s plněním peněžité-

ho závazku právo na zákonný úrok z prodlení (mohou být takovým důsledkem i jiné nároky), je podle mého názoru vždy důsledkem nekalosoutěžního jednání právo na přiměřené peněžní zadostiučinění (důsledkem mohou být i jiné nároky).

Úsudek o nezamítnutelnosti nároku na přiměřené peněžní zadostiučinění podle ust. § 53 obch. zákoníku vyvozují z kontradiktorního znění ust. § 55 obch. zákoníku, který ve svém 2. odst. hovoří o **možnosti soudu** přiznat dotčenému soutěžiteli právo uveřejnit rozsudek. Kdyby měl zákonodárce v úmyslu nezaručit dotčenému soutěžiteli nárok na přiměřené peněžní zadostiučinění, uvedl by takový nezaručený, na úvaze soudu ponechaný nárok, rovněž do ust. § 55 odst. 2 obch. zákoníku.

Výše uvedené tedy shrnuji do odpovědi na mou vlastní shora položenou otázku:

Jediným předpokladem k tomu, aby se soutěžitel B domohl přiznání nároku na zaplacení přiměřeného peněžního zadostiučinění proti soutěžiteli A je zjištění, že soutěžitel A svým nekalosoutěžním jednáním porušil nebo ohrozil práva soutěžitele B. Soud nemůže takový nárok zamítnout, může pouze posuzovat výši uplatněného nároku.

Při posuzování výše uplatněného nároku na **zaplacení přiměřeného peněžního zadostiučinění** se shodují s dosud publikovanými názory, že přiměřenost uplatněného peněžního zadostiučinění závisí na konkrétní povaze nekalosoutěžního jednání rušitele, na době, po níž k takovému jednání docházelo, na věhlasnosti dotčeného soutěžitele, apod. „Ceník“ nekalosoutěžního jednání, resp. přiměřenost peněžního zadostiučinění (stejně tak přiměřenost nepeněžitého zadostiučinění), bude určitě věcí dlouhodobě vytvářené judikatury, z výše uváděných důvodů jsem však přesvědčena, že minimální zákonem zaručená výše přiměřeného peněžního zadostiučinění je 1,- Kč (minimální zákonná „výše“ nepeněžitého zadostiučinění je ústní omluva bez účasti třetí osoby, minimální zákonný nárok uplatněného kombinovaného nároku je ústní omluva bez účasti třetí osoby a zaplacení 1,- Kč), přičemž kromě takového nebo takových nároků může dotčený soutěžitel nárokovat i náhradu exaktně vyjádřené škody i vydání exaktně vyjádřené bezdůvodného obohacení.

Pro opačný závěr jsem dosud neslyšela ani nečetla argumenty, pouze jsem slyšela nebo četla tvrzení (nevylučuji možnost, že jsem je v množství odborné literatury přešla). Jsem připravena opačné argumenty nezaujatě vyslechnout či přečíst a případně zvolat: Odvolávám!

JUDr. Miroslav Vychodil, CSc.

Policejní akademie, Praha

Rekonstrukce trestného činu

(dokončení z minulého čísla)

5. Stručný výčet některých zjištěných nedostatků vyžaduje vyjádřit se souhrnněji **k vlastnímu konání rekonstrukce**.

V podstatě jde o to osobě, jejíž výpověď se tímto způsobem prověřuje a podle níž se také rekonstruovaný děj demonstruje, umožnit po úvodním poučení a vyjasnění funkce úkonu předvést, jak a za jakých okolností skutek proběhl. Demonstrátor by se měl nejdříve vyjádřit k tomu, koná-li se rekonstrukce v týchž lokálních, časových, povětrnostních, vizuálních, auditivních a dalších podmínkách a pro případ, že tomu tak není, by se mělo posoudit, zda dodržení těchto podmínek je nezbytné a v pozitivním případě podmínky přizpůsobit. Zpravidla postačí rekonstrukce místa činu, tj. uvedení dislokace všech objektů a předmětů na místě činu do souladu s původním stavem a zajištění shodných podmínek dohlednosti, viditelnosti, slyšitelnosti atd. Někdy bude nutné zvolit pro provedení rekonstrukce jiný čas, jiné místo apod. Po předestření příslušné části výpovědi, která se prověřuje, se osoba, s níž se úkon koná, požádá, aby se vyjádřila, zda na výpovědi trvá a poté se vyzve, aby demonstrovala, jak si počínala v době trestného činu, resp. jak si počínaly jiné osoby (kde stály, co dělaly apod.).

Je přirozené, že v případě konání rekonstrukce trestného činu *musí být respektována práva obviněného* ve smyslu § 33 tr. řádu, ale i ustanovení § 91 a násl. tr. řádu, obviněný *nesmí být k aktivní účasti na konání rekonstrukce žádným způsobem donucován*, a už vůbec po něm nelze žádat, aby se při demonstraci přizpůsobil scénáři vyšetřovatele.

Jestliže obviněný souhlasí a má jít o rekonstrukci podle jeho výpovědi za jeho aktivní účasti, na vyzvání vyšetřovatele demonstruje příslušnou část svého jednání, načež demonstraci provází ještě potřebnými detaily slovně, jimiž vysvětluje, co dále dělal, k čemu se chystá, co ho k tomu vedlo apod. Tak lze blíže osvětlit mechanismus napadení poškozeného obviněným, motivy činu i způsob obrany poškozeného a nuance dalších okolností, jež by při pouhé demonstraci nemusely být patřičně vysvětleny, znázorněny ani pochopeny. Tak lze dokumentovat a vyjasnit celkově i v detailech příchod obviněného, poškozeného i dalších osob na místo činu, pohyb na něm i odchod z místa činu atd. Vše by mělo být vhodně zachyceno v protokolu o úkonu.

Pokud se má při rekonstrukci demonstrovat jednání obviněného, zpravidla ob-

viněný sám předvádí příslušný děj nebo jeho část a figuranti podle jeho návodu ukazují chování a činnost poškozeného, resp. dalších svědků.

Jestliže se jednání obviněného demonstrovuje podle výpovědi poškozeného nebo jiného svědka, pak svědek zpravidla předvádí jednání obviněného, případně tak činí figurant podle jeho dispozic. Obviněný v takovém případě se rekonstrukce neúčastní. Někdy nebývá vhodné, zvláště když obviněný skutek popírá a zejména v počátečním stadiu přípravného řízení, aby se za jeho účasti konala rekonstrukce a tak se mu předčasné naznačovalo, jak faktický průběh skutku vidí jiné osoby.

V jedné trestní věci vraždy se konala rekonstrukce, ačkoli obviněný M. P. účast na trestné činnosti popíral. Cílem rekonstrukce mělo být ustálení modelu činnosti pachatele, vedoucí ke smrti poškozeného, jenž byl ubodán 47 ranami nožem, přičemž mělo být využito souhrnu všech důkazních informací (hmotných stop z místa činu, z výpovědi svědků, znaleckých posudků a odborných vyjádření, doličných předmětů). Rekonstrukce se uskutečňovala v několika alternativách a na závěr každé z nich se k optimální verzi vyjadřovali přítomní znalci z několika oborů, zejména z odvětví soudního lékařství. Obviněný i poškozený byli imitováni figuranty.

Tento úkon však byl neobvykle nazván vyšetřovacím modelem a ve své realizaci slučoval vlastně několik různých vyšetřovacích úkonů. V jedné části byl spojen s rekognicí osoby a sportovní obuvi. Protokoly o rekognici s příslušnou dokumentací byly zpracovány samostatně a tvoří správně samostatné důkazy. Na jiném místě byl úkon spojen s vyšetřovacím experimentem ke způsobu vnímání svědka (k ověření audiovizuálních podmínek, za nichž svědek vnímal při návštěvě bytu poškozeného, ještě před jeho vraždou, obviněného a jeho svršky) a mechanismus vzniku zjištěných poranění na těle oběti (podle odborně podložených závěrů znalců z odvětví forenzní medicíny). Vyšetřovací experiment byl nevhodně dokumentován v jednom protokolu s rekonstrukcí.

Jinak je protokol konstruován tak, že vždy nejdříve slovně vyjadřuje stanovisko přítomných odborníků k dotazu vyšetřovatele na možnost existence a vzniku prověřovaných okolností. Po teoretickém navození situace a vysvětlení příslušné prověřované alternativy se jednotlivé verze demonstrovaly a slovně i fotograficky dokumentovaly. U sporných nebo ne zcela jasných míst je protokol víceméně záznamem přímého dialogu mezi vyšetřovatelem a znalcem (jde vlastně o doslovný přepis auditivního záznamu, který ilustruje dynamiku úkonu). Předvádění skutkového děje figurantem bylo místy ještě doplňováno vstupy znalců z odvětví soudního lékařství, vyšetřovatele a nepřímého svědka události. Zvolený přístup přes dílčí pochybení je zajímavý a užitečný a dokazuje způsobilost rekonstrukce souhrnně obnovovat situaci, objekty a skutkové okolnosti jednání pachatele na základě souhrnu důkazních informací, podložených teoreticky zdůvodněným

odborným názorem, čili způsobilost rekonstrukce vytvářet vhodný model vyšetřované události.

V některých případech bývá cíl rekonstrukce poměrně úzký. Obviněný např. jen ukazuje místa přípravy na trestný čin (kde se pachatelé domlouvali s dalšími účastníky, např. návodci, pomocníci, překupníci aj. na podrobnostech činu, kde zkoušeli zbraně, maskování apod.), místa úkrytu zbraní, jiných věcí důležitých pro trestní řízení nebo místa realizace trestného činu (přepadení osob, likvidace dokladů nebo věcí získaných trestným činem aj.). Tato činnost má povahu spíše statickou a její význam je často pouze ilustrativní, neboť nestabilizuje důkazními informacemi mechanismus činu, zranění poškozených, neodhaluje ani nevysvětluje vznik stop události, ale přesto má svůj význam v procesu dokazování.

Např. v trestní věci znásilnění, jehož se dopustili dva obvinění na jedné dívce, oba obvinění při rekonstrukci označili (každý samostatně) místo, kde dívku potkali, kde odstavili auto, kterým přijeli, kudy poškozenou odtáhli do lesa a kde ji znásilnili. Na základě tohoto i jiných důkazů se podařilo místo identifikovat, i když každý z obviněných ukazoval jiné místo.

V jiné trestní věci (vražda starce mladistvou) bylo dokazování založeno na výpovědi obviněné, neboť ohledání místa činu bylo provedeno povrchně. Celý průběh rekonstrukce byl ze strany obviněné provázen silným emočním nábojem (rozrušením, pláčem), přítomní znalci z oboru soudní psychiatrie a psychologie však ocenili vysokou autentičnost projevu obviněné.

Někdy je rekonstrukce konána zcela neúčelně až zbytečně. Např. v jedné trestní věci pokusu vraždy, kdy obviněný připustil jen několik málo důkazně významných okolností z počátku útoku na poškozenou a pak simuloval amnézii (ztrátu paměti), byly rekonstrukcemi prověřovány verze skutku podle výpovědi obviněného a podle výpovědi poškozené. Rekonstrukce s obviněným nesplnila účel, neboť na podstatné okolnosti skutku (při nichž napadl poškozenou sekerou, zničil zařízení bytu a později napadl i zakročující policisty), si obviněný údajně „nepamatoval“. Rekonstrukce nepřinesla žádné důkazně relevantní poznatky, což bylo vzhledem k postoji obviněného předem známo.

Naproti tomu rekonstrukce v jiné trestní věci provedená s poškozenou podle její výpovědi demonstrovala skutek v souladu s její výpovědí, její procesní hodnotu však snižovala skutečnost, že výsledky rekonstrukce nebyly souběžně porovnávány s výsledky ohledání místa činu, nálezem stop a dalšími důkazními informacemi.

Většinou nebývá vhodné, aby se rekonstrukce konala současně s obviněným, poškozeným, případně jinými svědky. Měla by se konat zvlášť s každou z těchto osob, a to i tehdy, když mezi jejich výpověďmi nejsou zásadní rozpory v popisu skutku ani dalších okolností.

V jedné trestní věci pokusu vraždy vyšetřovatel přes existenci rozporných výpovědí obviněného, poškozeného a další přímé svědkyně přistoupil k rekon-

strukci se všemi těmito osobami najednou. Svědkyně zprvu odmítala k věci znovu vypovídat a jednání obviněného demonstrovat. Požadovala dokonce vztáhnout své dřívější výpovědi k okolnostem, k nimž se již vyjádřila. Poškozený při rekonstrukci prohlásil, že vše, co řekl obviněný, je lež. Nato byl vyzván, aby demonstroval jednání své a obviněného, což se stalo. Rekonstrukce byla v průběhu sice upřesňována podle požadavků a připomínek znalce soudního lékařství, její důkazní hodnota však byla zpochybněna předchozím postupem a rozpory mezi důkazy. Nelze souhlasit ani s tím, že o úkonu byl zpracován jen jediný protokol se zcela protichůdnými informacemi.

V jednom případě pokusu vraždy se soudní znalec z oboru soudního lékařství vyjadřoval k mechanismu zranění poškozeného a účinkům zásahu nože při bodnutí do prsou (podle výpovědi poškozeného) a do krku (podle výpovědi obviněného). Je nasnadě, že rozpor v umístění rány se tímto úkonem nepodařilo odstranit.

Ve věci jiné vraždy (podáním Fridexu s limonádou) rekonstrukce svým výsledkem posloužila jako podklad pro expertizu, neboť umožnila stanovit množství použité kapaliny (vzhledem k pokusné metodě určování kapaliny šlo spíše o vyšetřovací experiment nebo dokonce experiment provedený v rámci expertizy, neboť obsah původní skleničky byl v několika variantách zkoumán znalci v odměrném válci). Obviněný neustále měnil výpovědi o podstatných okolnostech události a pomocí rekonstrukce nebylo možno existující rozpory překlenout. Ostatně v dané věci bylo třeba se soustředit především na vyjasnění subjektivní stránky trestného činu, k čemuž v dané situaci rekonstrukce nemohla přispět.

6. Rozhodující je uznání výsledku rekonstrukce trestného činu za důkaz.

K tomu je třeba respektovat formálně procesní podmínky realizace, zvláště když procesní postup pro rekonstrukci není zákonem stanoven. Rekonstrukce dosud není trestním řádem upravena, je o ní zmínka pouze v ustanovení § 85 b) tr. řádu, z něhož je zřejmé, že je pokládána za procesní úkon *sui generis* a že se počítá s její plnou uplatnitelností v praxi. Analogicky se proto vychází z ustanovení trestního řádu, jež upravují jiné důkazní prostředky, případně právní instituty, ke kterým má rekonstrukce svou povahou nejbližše. Především jde o ustanovení § 113 tr. řádu (upravuje účast znalce, protokolaci, jinou dokumentaci při ohledání a podle analogie tedy i při rekonstrukci), § 85 odst. 2 tr. řádu (obligatorní účast přibraných osob), § 55 tr. řádu (náležitosti protokolu, zákonné garance), § 90 a násl. tr. řádu (podmínky účasti obviněného při úkonu), § 97 a násl. tr. řádu (podmínky účasti svědka) aj.

V souvislosti s procesními aspekty je třeba sledovat i etickou stránku rekonstrukce. Ta v rámci výzkumného úkolu byla též sledována.

V jedné trestní věci znásilnění obviněný a přibraná figurantka předváděli podle pokynů vyšetřovatele jednotlivé polohy při souloži. Figurantka byla nucena se

svléknout do spodního prádla, obviněný sám potom předvedl, jak na poškozenou před souloží nalehl, načež svou výpověď změnil, sám ulehl na gauč a vyžadoval, aby si na něj figurantka rozkročmo sedla, v čemž mu bylo vyhověno. Protokol a zejména souběžně pořizovaná fotografická dokumentace jsou místy v rozporu s pravidly slušnosti a mravnosti, jež je třeba zachovávat i v trestním řízení.

Nejdůležitějším dokumentem je **protokol o rekonstrukci**, který by měl být vždy přesný a objektivní a neměl by v žádném případě vyvolávat pochybnosti.

Protokol by měl obsahovat tři části:

V první by měly být obsaženy všeobecné údaje: místo a datum konání, přesná denní doba (s poznámkou, zda se shoduje s dobou činu); jména, příjmení, služební, resp. funkční postavení osob, které úkon konají, případně adresy jejich služeben, podobně u osob přibraných, svědků, obviněného, obhájce, znalce, figuranta aj. Cíl úkonu – tedy co a jak má být prověřeno, podmínky, za nichž úkon probíhá a jejich shoda s podmínkami trestného činu; vedle osvětlení, viditelnosti, slyšitelnosti, klimatických podmínek, též případně poznámka o zdravotním stavu a způsobilosti účastníků úkonu (pokud je tato znalost potřebná po předchozím lékařském ověření); poučení účastníků podle jejich procesního postavení.

Druhá část, která je z důkazního hlediska nejdůležitější, má obsahovat popis vlastního průběhu úkonu, to jest deskripci demonstrace jednání obviněného či jiné osoby, s uvedením konkrétního pohybu na místě a postupu jednotlivých osob. Na rozdíl od vyšetřovacího experimentu má jít o popisný a chronologický sled události nebo její části. Výsledek prověrky automaticky vyplyne z deskripce skutku a ze vztahu k dalším důkazům. Stačí tedy uvést, zda výsledek rekonstrukce je v souladu s prověřovanou výpovědí či nikoli a z jakého důvodu.

Ve třetí části protokolu se uvede stručný souhrn výsledků rekonstrukce, tj. do jaké míry se úkonem podařilo dosáhnout sledovaného cíle. Patří sem i případné připomínky a vyjádření jednotlivých účastníků a konečně záruky správnosti a objektivnosti protokolu ve formě podpisů všech zúčastněných.

V protokolaci rekonstrukce se objevuje nepřetržitě řada pochybení. Nebývají vždy respektována základní pravidla pro formu protokolu, protokol nebývá vždy členěn do příslušných částí, někdy i z jiných důvodů neodpovídá požadavkům § 55 tr. řádu. Mnohdy z něho nelze zjistit místo, čas ani předmět úkonu, nedostatečně a neúplně v něm bývají označeny přítomné osoby, z jejich enumerace není vždy zřejmé jejich úřední postavení, procesní vztah k věci, k obviněnému apod. Průběh rekonstrukce bývá vylíčen až příliš stručně, takže nepostihuje podstatu skutku, dynamiku děje, např. změnu postoje osob aj. Nebývají vždy vyjádřeny ani návrhy stran, jejich námítky a připomínky, nelze z nich vyčíst stanovisko odborníků a znalců, takže takový protokol není přezkoumatelný.

Za věcnou a procesní závadu lze považovat postup, při němž se kumulují více úkonů najednou (rekonstrukce, vyšetřovací experiment, rekognice, výslech,

doplňující ohledání apod.) a jejich výsledky jsou vtěsnány do jediného protokolu. Další závažné pochybení lze spatřovat v tom, že protokol o rekonstrukci bývá zpracován formou jakési modalilty výslechu nebo jiného úkonu. Rekonstrukce je samostatnou metodou kriminalistické praxe, již nelze upírat ani samostatnost procesní. Z tohoto důvodu jakékoli směřování s jiným procesním úkonem je nežádoucí. Poměrně časté jsou protokoly, jimž chybí některá ze základních částí, obvykle bývají ochuzovány úvodní a závěrečná část. Úvodní část vždy nemívá přesně vymezen cíl, který je úkonem sledován, není dbáno na řádně vyjádření auditivních a vizuálních podmínek v době konání úkonu a možnost komparace s podmínkami z doby trestného činu, nezřídka obsahuje protokol více závad.

Např. ve věci těžké újmy na zdraví se smrtelným následkem nebyly v protokolu uvedeny všechny přítomné osoby (manželka obviněného jako poškozená osoba ani její matka jako svědkyně, ačkoli jinak byly na protokolu podepsány a podle jejich výpovědi se také rekonstrukce konala). Z protokolu nebylo možno zjistit, co a jak se ověřovalo, jak se postupovalo, zbytečně se v něm opakovaly výpovědi osob, s nimiž se rekonstrukce konala. Protokol byl naprosto nepřehledný a nepřesvědčivý. Jen s námahou z něj bylo možno vyčíst, kdo předváděl určitou část činnosti osobně a kdo byl zastoupen figurantem. Místy nahrazovala rekonstrukce vyšetřovací experiment. Jediným pozitivním rysem byla přítomnost soudního lékaře, který výsledky rekonstrukční demonstrace porovnával s lékařským nálezem a vyjadřoval se tak k tomu, zda rekonstrukce je v souladu s tímto nálezem, příp. jinými důkazy.

7. Problémem zůstává poučení, které buď v protokolech zcela chybí nebo je neplné nebo nepřesné. Nebylo uvedeno v 16 % případů, nesprávné nebo neúplné poučení bylo zjištěno v 33 %. I když se na tomto stavu částečně podílí nedostatečná právní úprava procesního postavení některých osob (např. nezúčastněných osob nebo svědků úkonu, pro něž trestní řád žádné poučení nemá), existují možnosti nápravy. Vady v poučení jsou vadami procesními a mohou mít vážné důsledky v trestním řízení.

Někdy se poučení omezuje v protokolech jen na uvedení příslušného paragrafu trestního řádu. Nepostačuje uvést, že „obviněný (poškozený, svědek) byl poučen o svých právech v trestním řízení“. Bylo nalezeno jen velmi málo protokolů, v nichž lze považovat poučení za postačující. Za vážnou procesní vadu lze pokládat nesprávné poučení hlavních účastníků rekonstrukce, kteří vystupují jako subjekty trestního řízení. Zcela opomíjeny zůstávají tzv. nezúčastněné (příbrané) osoby, jejichž účast při úkonu je sice pasivní, ovšem svou přítomností a svým podpisem stvrzují průběh rekonstrukce a správnost jeho protokolace a tím danému úkonu poskytují procesní záruky.

V jedné trestní věci vraždy byly přítomné osoby správně poučeny o tom, že se musí zdržet jakýchkoli projevů, které by rušily průběh a ovlivňovaly závěry rekonstrukce. Současně byli všichni přítomní poučeni, že před ukončením protokolu jim bude umožněno vyjádřit se k průběhu úkonu, vznést k němu připomínky event. dotazy, ve skutečnosti k tomu zřejmě nedošlo, alespoň z protokolu nic takového nevyplývá.

Výsledky rekonstrukce trestného činu se hodnotí z hlediska jejich procesního významu a jejich důkazní upotřebitelnosti. Postupuje se obdobně jako u jiných důkazních institutů, neboť v procesu zkoumání důkazní hodnoty každého důkazu je třeba si vždy nejprve ujasnit, co lze od určitého institutu dokazování očekávat, jaký může být výsledek dokazování, jak důkazní skutečnosti jím zjištěné, resp. ověřené mohou přispět k důkaznímu upřesnění vyšetřovaného skutkového děje a jeho správnému právnímu posouzení a jak se mohou tyto skutečnosti posouzené v souvislosti s jinými důkazy promítnout do celého procesu dokazování.

Např. v jedné trestní věci vraždy rekonstrukce důkazně významné výsledky nepřinesla. Obviněný do protokolu o výpovědi uvedl, že poškozenou bodal vstoje nožem. Při rekonstrukci předváděl, že ji bodal v době, kdy upadla do bezvědomí a ležela na zemi poté, co ji škrtil. Tento rozpor se rekonstrukce ani nepokusila odstranit.

Podobně tomu bylo i v jiné trestné věci pokusu vraždy. Rekonstrukce nepostihla podstatné znaky jednání pachatele, tj. způsob napadení, škrčení, fyzického násilí (kopání do hlavy a břicha poškozené), ani jeho následné jednání, při němž pachatel napadenou svlékl a znásilnil. Ve skutečnosti obviněný jen ukázal na některá z důkazně významných míst, aniž by se pokusil své jednání přímo demonstrovat. Podle obsahu protokolu k tomu nebyl ani vyzván. Úkon v této podobě byl zjevně neefektivní.

Prvořadým úkolem orgánů činných v trestním řízení je zabývat se otázkou, zda byla rekonstrukce řádně připravena a organizována, zda se konala v souladu s obecnými požadavky trestního řízení a zda její výsledky byly správně a objektivně zjištěny a také podchyceny do protokolu. Můžeme-li tuto otázku zodpovědět kladně, pak obvykle můžeme považovat výsledek rekonstrukce za věrohodný nebo jen pravděpodobný, tedy takový, který nedovoluje kategorické tvrzení, že prověřovaný fakt skutečně vznikl za okolností a v podobě, kterou rekonstrukce vyjádřila. V takovém případě bude nutné dokazování v potřebném rozsahu doplnit dalšími úkony, aby se získaly věrohodné informace.

V této souvislosti zjišťujeme obvykle význam negativních a pozitivních výsledků rekonstrukce. Je-li pomocí rekonstrukce objektivně zjištěna nemožnost, nereálnost prověřovaného jevu v daných podmínkách, pak lze přijmout závěr, že takový jev neexistoval, nebo nemohl vzniknout uváděným způsobem a za uváděných podmiňujících okolností. Výsledek takové rekonstrukce takřka jednoznačně vyvrací obsah prověřované výpovědi či jiného důkazu a současně slouží jako základ pro postupnou eliminaci vyšetřovacích verzí, jež jsou v rozporu s takovým

tvrzením (např. určitým otvorem ve zdi nelze protáhnout předmět, o kterém obviněný tvrdí, že ho tudy vynesl). Jestliže ale rekonstrukce potvrdí nemožnost nějakého smyslového vjemu svědka, poškozeného apod., nelze ještě vyloučit, že k události tak, jak je svědkem popisovaná, mohlo dojít. Podobně tomu bude i s výsledky rekonstrukce, jež naopak potvrdí možnost, reálnost prověřovaného jevu. Ani takové zjištění nemůže vést k přesvědčení, že k němu ve skutečnosti došlo.

Při hodnocení věrohodnosti rekonstrukce musí orgán trestního řízení brát v úvahu i další kritéria, jež mají význam v procesu dokazování. Důkladná prověrka každého jednotlivého důkazu i všech důkazů v souhrnu je nezbytným předpokladem správného hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. řádu. Hodnocení důkazů je dovršením celého procesu dokazování a jeho výsledky bere příslušný orgán činný v trestním řízení za základ svého rozhodnutí.⁴⁾

Poznámky:

- 4) Prerad, V., Vychodil, M.: Vyšetřovací experiment a rekonstrukce trestného činu. AUC Iuridica č. 3/1990.

Z JUDIKATURY

K otázce povahy přípravného jednání ve smyslu § 114 odst. 1 o. s. ř. Kdy – bez ohledu na formální označení – jde již o jednání ve věci. V řízení o vypořádání BSM rozvedených manželů nelze za přípravné jednání považovat 10 faktických jednání konaných soudem po dobu tří let, kdy formálně bylo protokolováno vyjádření účastníků, kdy však ve skutečnosti proběhlo dokazování výslechem účastníků. Tímto postupem bylo porušeno právo stěžovatele na spravedlivý proces, vyplývající zejména z ust. čl. 136 odst. 1, 138 odst. 2, Listiny a ust. čl. 6 odst. 1 Úmluvě o lidských práv a základních svobod.)

Nález Ústavního soudu ČR z 13. 9. 1996, sp. zn. I.ÚS 16/97

---

¹⁾ V daném případě zpětvzetím žaloby navrhovatelky vzhledem k zákonné nevyvratitelné domněnce vypořádání BSM po uplynutí tří let ve smyslu § 149 odst. 4 obč. zák. byl stěžovatel vyloučen možnosti podat návrh na vypořádání BSM

Z odůvodnění:

Usnesením Okresního soudu v Jihlavě bylo zastaveno řízení o vypořádání bývalých manželů. Žalobu podala rozvedená manželka. Protože však vzala návrh zpět v rámci přípravného jednání ještě před prvním jednáním ve věci samé, soud podle ustanovení § 96 odst. 1 a 3 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) řízení zastavil a rozhodl, že účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení.

Toto usnesení potvrdil napadeným usnesením Krajský soud v Brně. Podnětem k řízení před krajským soudem bylo odvolání stěžovatele, který postup okresního soudu označil za nesprávný a nezákonný, neboť návrh na zahájení řízení byl prý podán dne 25. 5. 1993 a řízení bylo zastaveno dne 13. 6. 1996, tj. po více než třech letech. Po celou dobu soud údajně jednal, proběhlo 8 jednání a přestože byl protokol označen pouze jako „protokol o přípravě jednání“, lze prý těžko tvrdit, že ve věci, projednávané tři roky soudem, šlo pouze o přípravu k jednání. Soud se stěžovatele ani nedotázal, zda se zpětvzetím návrhu souhlasí; s tím by však stěžovatel souhlasit nemohl, neboť již uplynula doba tří let od právní moci rozsudku o rozvodu manželství a stěžovatel by již proto nemohl podat žalobu na vypořádání BSM.

V odůvodnění napadeného usnesení krajský soud uvedl, že podle ustanovení § 114 odst. 1 o. s. ř. předseda senátu připraví jednání senátu tak, aby bylo možno rozhodnout o věci zpravidla při jediném jednání. Navrhovatel může vzít za řízení návrh na jeho zahájení zcela zpět a v takovém případě soud řízení zastaví. Nesouhlas odpůrce se zpětvzetím návrhu není účinný, dojde-li ke zpětvzetí návrhu dříve, než začalo jednání. Z obsahu spisu je prý nepochybné, že jednání ve věci zahájeno nebylo a žalobkyně tedy mohla se svým návrhem disponovat bez ohledu na stanovisko stěžovatele. Příprava jednání není z časového hlediska nijak zákonně omezena, a proto prý nelze soudu I. instance vytýkat nesprávnost jeho postupu. K argumentaci stěžovatele, že ke zpětvzetí návrhu došlo až po třech letech po nabytí právní moci rozsudku o rozvodu manželství a on se již nemůže domáhat vypořádání BSM, soud uvedl, že návrh žalobkyně byl podán 25. 5. 1993, manželství bylo pravomocně rozvedeno 8. 10. 1992 a v mezidobí prý měl stěžovatel sám možnost obrátit se se svým návrhem na vypořádání BSM na soud a zajistit si tak rozhodnutí ve věci, „ohledně níž nebyla mezi účastníky shoda“.

Obě citovaná usnesení obecných soudů napadl stěžovatel ústavní stížností. V ní zejména uvedl, že od podání návrhu okresní soud s účastníky ve věci jednal, od listopadu 1993 do června 1996 proběhlo 8 jednání a během nich byly probány všechny položky. Lze tedy stěžít přistoupit na názor soudu, že ve věci projednávané tři roky soud jednání toliko připravoval. V rámci těchto jednání stěžovatel prokazoval, že jeho bývalá manželka má v držení většinu dříve společných

věcí a úspor. Soud prý proto za situace, kdy se během tří let postupně zabýval všemi majetkovými položkami, neměl zastavit řízení bez stěžovatelova souhlasu, neboť byl povinen přihlídnout k tomu, že mu tím s ohledem na tříletou prekluzivní lhůtu zabránil v možnosti podat v této věci žalobu. Postupem obou soudů se stěžovatel cítí dotčen ve svých základních právech, upravených zejména v čl. 11 odst. 4, čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Dále prý došlo k porušení čl. 90 a čl. 95 Ústavy České republiky a ustanovení §§ 2 a 100 o. s. ř., z nichž vyplývá, že soudy mají zaměřovat svou činnost k tomu, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práv nebylo zneužíváno na úkor těchto osob (§ 2) a že jakmile bylo řízení zahájeno, má v něm soud postupovat i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta (§ 100 odst. 1).

Ústavní soud se soustředil na posouzení toho, zda napadenými usneseními obecných soudů nedošlo k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces.

Ústavní soud se zaměřil zejména na otázku přípravy jednání před Okresním soudem v Jihlavě. Jak vyplynulo z příslušného soudního spisu, během tří let, kdy tzv. příprava jednání probíhala, bylo sepsáno nikoli jen osm protokolů o přípravě jednání, jak mylně uvádí stěžovatel, ale dokonce deset protokolů (o přípravě jednání), přičemž v rámci posledního protokolu o přípravě jednání ze dne 13. 6. 1996 vzala navrhovatelka svůj návrh na zahájení řízení zpět.

Po prostudování soudního spisu však Ústavní soud – na rozdíl do stanoviska obecných soudů – dospěl k názoru, že v uvedených případech fakticky o přípravu jednání nešlo, a to ani z hlediska časového, ani z hlediska obsahového. V prvé řadě lze konstatovat, že tzv. příprava jednání trvala nepřiměřeně dlouhou dobu tří let, což ve svém vyjádření připustil i krajský soud. Podle přesvědčení Ústavního soudu však i z hlediska obsahového začasť šlo o skutečná jednání, nikoliv pouze jejich přípravu. Jak totiž vyplývá z jednotlivých protokolů o tzv. přípravě jednání, účastnili se jich všichni účastníci řízení i se svými právními zástupci, v jejich rámci byly kladeny dotazy (např. č. 1. 10, 11, 14 soudního spisu), jednání byla odročována za účelem obstarání dalších písemných důkazů (např. zprávy od České spořitelny o tom, z jaké vkladní knížky byl učiněn převod částky 9 418,70 Kč dne 26. 2. 1993 na vkladní knížku č. 604050), jejich odročování byla protokolována jako „odročení jednání“ (tj. nikoliv přípravy jednání), součástí předmětných protokolů jsou i dohody účastníků řízení (např. čl. 1. 31, 33), některé položky byly probírány opakovaně a účastníci se k nim vyjadřovali (čl. 1. 37). I když v obecné rovině jsou některé tyto úkony v rámci přípravy jednání zřejmě myslitelné, v konkrétní souzené věci šla aktivita soudů a účastníků tak daleko, že ani obsahově (ani časově) již o přípravě jednání hovořit nelze.

Uvedeným postupem tedy okresní soud v podstatě popřel samotný smysl přípravy jednání, které má sloužit k tomu (§ 114 o. s. ř.), aby bylo možno rozhodnout o věci zpravidla při jediném zasedání. Za tím účelem předseda senátu zpravidla zjistí stanovisko odpůrce, popř. se pokusí o smírné vyřešení případu, zkoumá splnění podmínek řízení a dbá o odstranění nedostatků a neúplností v návrzích účastníků, zajistí, aby bylo možno při jednání provést potřebné důkazy a činit jiná vhodná opatření. Z příslušného soudního spisu však vyplývá, že postupem okresního soudu nebylo citované ustanovení o. s. ř. dodrženo a tím byl i zpochybněn samotný smysl přípravy jednání, resp. rozlišování „přípravy jednání“ a „jednání“ samotného.

Lze souhlasit s názorem okresního soudu, obsaženým v jeho vyjádření k ústavní stížnosti, že v rámci přípravy jednání je nutné alespoň rámcově zjistit, které věci jsou sporné a ohledně kterých bude třeba provádět podrobnější dokazování. Za „rámcové zjištění“ však nelze považovat 10 faktických jednání konaných po dobu 3 let, kdy dokazování výsledkem účastníků ve skutečnosti proběhlo, byť bylo formálně protokolováno, že jde o vyjádření účastníků. Pokud tedy o. s. ř. hovoří o tom, že cílem přípravy jednání je, aby bylo možno rozhodnout o věci zpravidla při jediném jednání, není tím nepochybně zamýšleno, že značná část procesu dokazování by se měla přesunout do přípravy jednání. Postup okresního soudu v tomto směru proto nelze akceptovat.

Je třeba zdůraznit, že podle čl. 4 Ústavy jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci, tedy i pod ochranou soudů obecných. Je tedy jejich povinností, aby – se zřetelem ke konkrétní situaci – respektovaly i zásady spravedlivého procesu ve smyslu čl. 36 a násl. Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Je pravda, že v souzené věci, která se týká vypořádání BSM, lze akceptovat rozsáhlejší přípravu jednání než u většiny jiných sporů. Nicméně – jak již bylo uvedeno – i krajský soud ve svém vyjádření uznává, že postup okresního soudu „vybočuje z běžného postupu“, neboť soud jednal „tak dlouhou dobu“. Pokud tedy okresní soud v průběhu tří let formálně neřídil jednání – byť podle obsahu spisů fakticky ve věci samé jednal – a tím v souzené věci vzhledem k zákonné nevyvratitelné domněnce vypořádání BSM vyloučil stěžovatele po uplynutí tří let od zániku BSM z možnosti podat návrh na jeho vypořádání, postupoval podle názoru Ústavního soudu v rozporu se zásadami spravedlivého procesu, jenž tvoří součást základních práv a svobod stěžovatele. Uvedený následek v souzené věci také nastal, neboť vedlejší účastnice (žalobkyně) vzala žalobu zpět krátce po uplynutí zmíněné zákonné tříleté lhůty (§ 149 odst. 4 občanského zákoníku), na jejíž uplynutí – byť s jinou motivací – při jednání dne 13. 6. 1996 sama upozornila.

Okresní soud ve svém vyjádření namítal, že účastníci a jejich právní zástupci byli prý upozorňováni, že jsou ve věci nařizována přípravná jednání, avšak žád-

né námitky proti způsobu vedení řízení prý neměli. Rovněž vedlejší účastnice J. Š. se dovolávala toho, že stěžovatel měl během řízení možnost požadovat, aby bylo jednání nařízeno. Tuto argumentaci Ústavní soud nemůže přijmout. Se zřetelem ke konkrétní situaci – jak je výše uvedeno – bylo povinností okresního soudu, aby formálně jednání v přiměřené době nařídil, a tak vzhledem k okolnostem věci řádně dostál své ústavní povinnosti normované v čl. 4 Ústavy. Jen pro úplnost lze podotknout, že sám stěžovatel již 23. 11. 1993 písemně navrhol výslech čtyř svědků, což lze vyložit tak, že se nařízení jednání domáhal. Stěžít je totiž možné rozumně připustit, že by byl obecný soud v rámci přípravy jednání oprávněn fakticky vyslechnout nejen účastníky (byť k jednotlivým položkám BSM), nýbrž i svědky, neboť v takovém případě by procesní rozdíl mezi přípravou jednání a jednáním samým prakticky ztrácel jakýkoliv smysl.

Závěrem tedy Ústavní soud konstatuje, že napadenými usneseními Okresního soudu v Jihlavě a Krajského soudu v Brně bylo porušeno stěžovatelovo právo na spravedlivý proces, vyplývající zejména z ustanovení čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2 Listiny a z ustanovení čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Proto Ústavní soud ústavní stížnosti zcela vyhověl a obě napadená usnesení zrušil.

*Nález zaslala JUDr. Božena Zmátlová, advokátka v Jihlavě
Právní věta redakce*

Gramatický výklad § 50 zákona o rodině nevyklučuje, aby se rodiče ve výchově svého dítěte střídali, neboť toto ustanovení pouze praví, že soud rozhodne, komu bude dítě svěřeno do výchovy, nežijí-li rodiče spolu. Nelze tedy vyloučit ani možnost svěření dítěte do střídavé výchovy. Rodinné vztahy je třeba posuzovat nejenom podle zákona o rodině, nutno zohlednit i Úmluvu o právech dítěte, která je rovněž součástí našeho právního řádu.

Rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 18. 3. 1997, sp. zn. Nc 41/95, v právní moci.

Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl ve věci péče o nezletilou X. Y., nar. x. y. 1985 o výchově a výživě podle § 50 zákona o rodině takto:

Nezl. XY, nar. x. y. 1985, se svěřuje do střídavé výchovy obou rodičů.

Otec je oprávněn mít nezletilou u sebe v každém lichém měsíci v roce, matka každý sudý měsíc v roce.

Střídání se bude realizovat v den předchozí nejpozději do 20 h.

Matka je povinna přispívat na výživu nezletilé částkou 2000 Kč měsíčně, vždy do pátého dne v tom měsíci, v němž jí není nezletilá svěřena do výchovy, k rukám otce, a to s účinností od právní moci rozsudku.

Otec je povinen přispívat na výživu nezletilé částkou 2000 Kč měsíčně, vždy do pátého dne v tom měsíci, v němž mu není nezletilá svěřena do výchovy, k rukám matky, a to s účinností od právní moci rozsudku.

Dluh na výživném nevznikl.

Oba rodiče mají oprávnění v tom měsíci, kdy nezletilá není svěřena do jejich výchovy, stýkat se s dcerou o sudých víkendech v roce od pátku 17 h do neděle 20 h.

Oběma rodičům se ukládá předat nezletilou do výchovy druhého rodiče v určenou dobu, s jejími potřebnými věcmi a na střídavou výchovu nezletilou rádně připravit.

Každý z rodičů je povinen doplatit na úhradu znalečného zálohovaného zčásti státem částku 5187,50 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Z odůvodnění:

Oba rodiče požádali samostatnými návrhy o úpravy výživy a výchovy nezletilé na dobu po rozvodu, který u zdejšího soudu probíhá k návrhu otce. Rozvodové řízení není dosud skončeno.

Soud provedl výslech obou rodičů jako účastníků řízení, výslech řady svědků, vyžádal si zprávu školy, kolizního opatrovníka, daňové příznání obou rodičů a koenečně nechal vypracovat znalecký posudek z oboru dětské psychologie.

Po znaleckém šetření provedl soud neformální pohovor s nezletilou. Z tohoto pohovoru nabyl přesvědčení, že nezletilá je dívkou značně samostatnou, která se zájmově orientuje na hudební výchovu, s matkou se ráda věnuje i ručním pracím. S otcem jí baví kreslit, ráda s ním jezdí k babičce do J., babičku ze strany matky navštěvují se zletilým bratrem.

Kolizní opatrovnice s poukazem na výsledky dokazování navrhla střídavou péči a stanovení výživného částkou 2000 Kč měsíčně, s ohledem na širokou zájmovou činnost dítěte.

Na základě skutkového stavu věci, provedených důkazů, které soud zhodnotil jednotlivě i ve vzájemné souvislosti (§ 132 o. s. ř.), se soud přiklonil jako k optimálnímu řešení pro další výchovu nezletilé ke střídavé péči osobu rodičů. Nevycházel z konstantní judikatury, podle níž se zpravidla dítě svěřuje do výchovy pouze jednomu z rodičů. Gramatický výklad § 50 odst. 1 zákona o rodině však nevylučuje, aby dítě (ve výjimečných případech) bylo svěřeno do střídavé výchovy obou rodičů, neboť toto ustanovení pouze praví, že soud rozhodne, komu

bude dítě svěřeno do výchovy, nežijí-li rodiče spolu. Nelze tedy vyloučit ani možnost svěřeni dítěte do střídavé výchovy. Rodinné vztahy je třeba posuzovat nejenom podle zákona o rodině, nutno zohlednit i Úmluvu o právech dítěte, která je rovněž součástí našeho právního řádu, a kde podle čl. 3 odst. 1 musí být zájem dítěte předním hlediskem při veškerých postupech týkajících se dětí, ať již konaných veřejnými, nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány. Podle čl. 18 odst. 1 Úmluvy státy, které jsou smluvními stranami, vynaloží veškeré úsilí k tomu, aby byla uznána zásada, že oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem jejich péče musí přitom být zájem dítěte. Pro řádnou výchovu dítěte jsou důležité nejenom hmotné zabezpečení, ale z hlediska psychologických předpokladů i výchovné vedení rodičů a prostředí, v němž žijí, osobní a povahové vlastnosti, i celkový přístup k životu. Na straně dítěte je rozhodujícím faktorem jeho věk, pohlaví, povaha a především citový vztah k rodičům. V tomto směru shledal soud předpoklady obou rodičů pro další výchovu nezletilé rovnocenné, což potvrdil i znalecký posudek, pohovor s nezletilou, a v podstatě i výpovědi slyšených svědků, listinné důkazy, zpráva školy, šetření o poměrech nezletilé. Oba tedy mají vyhovující výchovné předpoklady a sama nezletilá má k oběma silný citový vztah. Na straně otce je třeba zejména zdůraznit jeho předpoklady dále rozvíjet výtvarný talent nezletilé, na straně matky potřebné ženské výchovné prvky, které by neměla nezletilá zejména v období puberty postrádat. Nezletilou je třeba posuzovat jako dívku velice samostatnou, inteligentní, s pozitivními vazbami k oběma rodičům, dobrými přátelskými vztahy k mimomanželskému partnerovi matky a s vřelým sourozeneckým vztahem ke zletilému bratrovi. Také všechny dospělé osoby, které nezletilou obklopují a na její výchově se účastní, jsou si vědomy své odpovědnosti i citového vztahu, který k nezletilé chovají. V době nastupující puberty je třeba zdůraznit potřebu nejen výchovné autority, ale i něhy a přátelství, které je třeba zabezpečit k dokončení výchovy. Z tohoto pohledu i úvaha o střídavé rodinné péči bude řešením vyhovujícím, které je plně v souladu se zájmy dítěte. Nezletilá bude mít nadále možnost pobývat u otce, ke kterému cítí obdiv, který bude mít vliv na její zájmovou orientaci, který je důsledný ve svých postojích a názorech. Vztah k matce je nyní zasažen zatahováním do rodinného konfliktu a obavou neublížit otci, je však vřelý, dětsky přirozený a nezletilé bude nadále zajišťovat potřebu něhy, podpory rozvoje dívčích zájmů, mazlení a kamarádství. Pokud budou oba rodiče dostatečně vyspělí, schopni a ochotni spolupracovat na výchově dítěte, akceptovat potřeby nezletilé, pak se jeví soudu střídavý způsob výchovy jako optimální řešení. Při vysokém stupni samostatnosti nezletilé v praktických věcech nezbytný dohled na její denní režim, docházku do školy či zájmovou činnost, ustupují do pozadí. V tom kalendářním měsíci, ve kterém bude nezletilá svěřena do výchovy jednoho z rodičů, bude mít

dostatek možností udržovat kontakty s druhým z rodičů provedenou úpravou styku.

Oba rodiče soudu potvrdili, že již v předchozím období došlo mezi nimi k dohodě o střídavé péči, od které pak odstoupili vlivem konfliktních rodinných poměrů. Na úhradě potřeb nezletilé se však podíleli dle názoru soudu rovnocenně. Výše stanoveného výživného odpovídá věku dítěte a rozsahu jeho potřeb s ohledem na rozsáhlou zájmovou činnost.

Proti výši přiznaného znalečného nebyly vzneseny výhrady. Znalecký posudek byl vypracován především v zájmu nezletilé, zvažoval celou situaci z nejširších hledisek tak, aby soud měl dostatečný podklad pro rozhodnutí ve věci. Soud proto považoval za spravedlivé, aby se na úhradě nákladů vzniklých v souvislosti s vypracováním znaleckého posudku podíleli oba rodiče stejným dílem.

Rozsudek zaslal a právní větu upravil Mgr. Ing. Daniel Novák, CSc., advokát, Praha

---

Pokud mezi žalobcem a žalovaným došlo k započtení pohledávky žalovaného po podání žaloby, v důsledku čehož byla žaloba vzata zpět, je z hlediska nákladů řízení na místě aplikovat ustanovení § 146 odst. 2 o. s. ř. a uložit žalovanému povinnost nahradit náklady řízení žalobci, neboť žaloba byla žalobcem podána důvodně a byla vzata zpět pro pozdější chování žalovaného.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 3. 1996, č. j. 4 Cmo 178/96–30

Citovaným usnesením Vrchní soud v Olomouci potvrdil v napadené části usnesení Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 23. 11. 1995, č. j. 29 Cm 306/95–18, to je v odstavcích prvním a druhém výroku o nákladech řízení a soudním poplatku. Navazujícím výrokiem pak rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením Krajského obchodního soudu v Brně bylo zastaveno řízení podle ustanovení § 96 odst. 1 o. s. ř. Zároveň byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 1240,- Kč do 3 dnů od právní moci usnesení. Konečně bylo rozhodnuto o vrácení zaplaceného soudního poplatku ve výši 250,- Kč žalobci.

Proti tomuto usnesení, avšak výslovně pouze proti výroku o nákladech řízení, podal včas odvolání žalovaný. Namítal, že žalobce nedoložil, že by opravenou fakturu č. 45000658/93 žalovanému doručil. Žalovanému není ani známo, z jakého podkladu žalobce vyvodil, že zažalovanou částku uznal. Domáhal se změny napadeného usnesení tak, aby náhrada nákladů řízení žalobci nebyla přiznána.

Žalobce se k podanému odvolání nevyjádřil.

Odvolací soud přezkoumal napadené usnesení, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, to vše v mezích podaného odvolání, to je z hlediska výroku o nákladech řízení a závislého výroku o vrácení soudního poplatku (ustanovení § 206, § 212 odst. 1 písm. b), odst. 2 o. s. ř.) a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není důvodné.

Z obsahu předloženého spisu odvolací soud zjistil, že žalobou podanou u Krajského obchodního soudu v Brně dne 19. 7. 1994 se žalobce domáhal proti žalovanému zaplacení částky 1217,- Kč dle fa č. 45000658/93 splatné dne 17. 12. 1993 za provedené laboratorní testy. Podáním ze dne 16. 11. 1995 vzal žalobce žalobu zpět s tím, že dlužná částka byla uhrazena formou zápočtu dne 14. 11. 1994. Zároveň uvedl, že fa č. 45000658/93 na částku 1217,- Kč byla původně chybně označena číslem 45000619/93, což však dle žalobce není podstatné, když z žaloby je jasné, o jaký nárok jde a žalovaný tento nárok uznává. Nato pak soud prvního stupně rozhodl napadeným usnesením, přičemž z hlediska náhrady nákladů řízení dovodil, že k zpětvzetí došlo pro chování žalovaného.

Odvolací soud zjistil z obsahu dohody o vzájemném zápočtu pohledávek a závazků uzavřené mezi účastníky dne 14. 11. 1994, že předmětem zápočtu byla částka 2800,60 Kč, přičemž ze strany žalobce byla mimo jiné započítána částka 1217,- Kč dle fa č. 45000658/93 a ze strany žalovaného částka 2800,60 Kč z celkové částky 6273,- Kč dle fa č. 420133. Z faktury č. 420133 pak bylo zjištěno, že dne 31. 10. 1994 žalovaný fakturoval žalobci částku 6273,- Kč. Faktura byla splatná 14. 11. 1994.

Na základě obsahu dohody o vzájemném započtení pohledávek ve srovnání s datem podání žaloby je zřejmé, že žalobce nemohl před podáním žaloby započíst zažalovanou splatnou pohledávku vůči pohledávce žalovaného, která v té době nejen že nebyla splatná, ale ještě ani nevznikla (§ 580 obč. z., § 358 až 364 obč. z.).

Lze tedy uzavřít, že žaloba byla podána důvodně a byla vzata zpět pro pozdější chování žalovaného. Je tedy z hlediska nákladů řízení namístě aplikovat ustanovení § 146 odst. 2 věta druhá o. s. ř. a uložit žalovanému povinnost nahradit náklady řízení z hlediska výše přiznané náhrady a jelikož je věcně správný i výrok o vrácení 50 % zaplaceného soudního poplatku (ustanovení § 10

Z judikatury

---

odst. 2 zákona č. 78/95 Sb.), odvolací soud usnesení soudu prvního stupně v napadené části potvrdil (ustanovení § 219 o. s. ř.).

V odvolacím řízení neměl žalovaný úspěch, žalobci dle obsahu spisu žádné náklady odvolacího řízení nevznikly, a proto odvolací soud rozhodl tak, jak je ve výroku o nákladech odvolacího řízení uvedeno (ustanovení § 224 odst. 1, § 142 odst. 1 o. s. ř.).

*Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil
JUDr. Boleslav Pospíšil, advokát v Brně*

Jedním úkonem právní služby, za něž náleží odměna ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, je i více vyšetřovacích úkonů přípravného řízení podle § 11 odst. 1 písm. e) této vyhlášky učiněných v jednom souvislém časovém úseku nepřekračujícím dvě hodiny.

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 5. 2. 1997 sp. zn. 5 To 152/97*)
Krajský soud v Ostravě zamítl stížnost obhájce JUDr. M. S. proti usnesení Okresního soudu v Karviné ze dne 5. 2. 1997 sp. zn. 9 T 154/96.

Z odůvodnění:

Usnesením Okresního soudu v Karviné ze dne 5. 2. 1997 sp. zn. 9 T 154/96 byla ve smyslu § 151 odst. 3 tr. ř. obhájci odsouzeného A. G. JUDr. M. S. přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové výši 18 904 Kč.

Obhájce podal proti usnesení včas stížnost, v níž namíтал nesprávný postup při určování odměny. Zejména nesouhlasil s tím, že při účasti u výslechů svědků mu byla krácena odměna, kdy má za to, že jednotlivé úkony nelze počítat a každý výslech je samostatným úkonem. Poukazoval na ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) vyhlášky č. 177/1996 Sb., (dále jen advokátského tarifu), podle něhož je úkonem účast při každých započatých dvou hodinách. V daném případě jednotlivé výslechy svědků nepřesáhly dvě hodiny, a proto účtoval odměny za každý úkon ve výši odpovídající hodnotě jednoho úkonu. Žádal proto, aby mu byla přiznána odměna za účast při výsleších svědků B. F., C. R., D. F., E. D.

---

*) Usnesení je navrženo k otištění ve Sb. rozhodnutí a stanovisek soudů ČR

a I. S., za každého z nich po 1500 Kč spolu s režijním paušálem za 12 úkonů po 75 Kč.

Krajský soud v Ostravě přezkoumal napadené usnesení z hledisek ustanovení § 147 odst. 1 tr. ř. a dospěl k závěru, že stížnost obhájce JUDr. M. S. není důvodná.

Okresní soud v Karviné v daném případě postupoval správně, když přiznal obhájci odměnu za účast u výslechu svědků ve dnech 17. 7. a 26. 7. 1996 v té výši, jak je v napadeném usnesení uvedena. Obhájce v těchto případech účtoval u každého svědka, jehož výslechu se účastnil, jeden úkon po 1500 Kč. Ze spisu však vyplynulo, že dne 17. 7. 1996 se obhájce účastnil výslechu dvou svědků, které probíhaly v době od 7.00 do 8.30 hod., a proto nelze přiznat odměnu za dva úkony, ale toliko za úkon jeden, neboť tento úkon, byť šlo o výslechy dvou svědků, netrval déle než dvě hodiny. Obdobná situace je při výsleších svědků dne 26. 7. 1996, kdy proběhly výslechy tří svědků v době od 8.30 do 10.35 hod. V tomto případě výslechy probíhaly déle než dvě hodiny a správně tedy byla přiznána odměna za dva úkony, nikoli však za úkony tři, jak požadoval obhájce. V daném případě nelze přiznat určitou částku podle advokátního tarifu za každý jeden výslech svědka. Jak vyplývá z ustanovení § 11 odst. 1 písm. e) advokátního tarifu náleží odměna za jeden úkon ve smyslu návěty ustanovení za účast při vyšetřovacích úkonech (množné číslo) v přípravném řízení, a to za každé započaté dvě hodiny. Z tohoto znění vyplývá, že nejde o každý jednotlivý úkon, nýbrž o všechny úkony provedené konkrétně v jednom časovém úseku posuzovaném z hlediska trvání dvou hodin, takže doba všech takových úkonů se sčítá a podle toho se posoudí, zda přesahuje dvě hodiny, či nikoliv. V tomto směru se vyhláška č. 177/1996 Sb. liší od předchozí vyhlášky č. 270/1990 Sb. upravující problematiku odměn advokátů za poskytování právní pomoci, která v ustanovení § 16 odst. 1 písm. d) obsahovala formulaci „účasť při vyšetřovacím úkonu“. Na posuzovanou otázku nelze proto již aplikovat rozhodnutí č. 12/1993 sb. rozh. tr., které vykládalo předchozí právní úpravu.

Krajský soud proto stížnost obhájce jako nedůvodnou zamítl, když výše přiznané odměny byla shledána správnou.

1) Předávání balíčků obhájcem obviněným ve vazbě – upozornění

Ředitel vazební věznice Praha–Ruzyně zaslal České advokátní komoře dopis z 28. 8., v němž se uvádí, že 27. 8. t. r. navštívila ve věznici svého klienta obhájkyň, která přinesla jemu určený balík. Při kontrole byly nalezeny dvě stokoruny ukryté v papírových kapesníčcích. Obhájkyň na dotaz odpověděl, že o těchto penězích nevěděla. Po ukončení kontroly byly obhájkyňi peníze vráceny s tím, že se již podobná věc nesmí opakovat.

Dále se v dopise doslova uvádí: „Je nutné upozornit na skutečnost, že obdobných případů v poslední době narůstá. Proto navrhuji upozornit Vaší cestou všechny advokáty na to, že není vhodné, aby na návštěvu svého klienta nosili balíky, které jim předají jeho rodinní příslušníci. Důvodem je to, že advokát není seznámen s obsahem balíku, ale přitom při vstupu do věznice za tento obsah ručí. Mohlo by se tímto v budoucnu předejít podobným výše uvedeným situacím.“

K tomu uvádíme: Podle § 47 odst. 3) řádu výkonu vazby při návštěvě obviněného obhájcem a advokátem může být předán balíček ve smyslu § 16 odst. 2) zákona o výkonu vazby. Podle citovaného zákonného ustanovení obviněný může jednou za dva týdny přijmout balíček s potravinami, knihami a věcmi osobní potřeby do váhy 5 kg. Omezení se nevztahuje na balíčky s oblečením zasílaným za účelem výměny.

Z citovaných předpisů tedy vyplývá, že platná ustanovení o výkonu vazby nezakazují, naopak výslovně dovolují, aby obhájce při návštěvě obviněného ve vazbě předal balíček za podmínek tam uvedených. Na základě předestřené upozornění ředitele věznice Praha–Ruzyně však nedoporučujeme, aby obhájci pro obviněné vykonávali tuto službu, která není součástí obhajoby. Obhájce pochopitelně nemůže přezkoumávat obsah balíčku; může tak docházet k tomu, že balíček bude obsahovat i nedovolené předměty, čímž mohou vzniknout podobné komplikace, na něž citovaný přípis upozorňuje.

JUDr. Jiří Klouza
tajemník ČAK

2) Aktualizovaný seznam soudů v ČR – sdělení

Z podnětu více advokátů požádala ČAK Ministerstvo spravedlnosti ČR o předání aktualizovaného seznamu soudů v ČR včetně telefonních čísel. Podle sdělení odpovědného pracovníka ministerstva se připravuje nové vydání seznamu, které nám bude dáno včas k dispozici. Seznam bude otištěn v Bulletinu advokacie, jakmile jej od Ministerstva spravedlnosti Komora obdrží.

3) Návštěva delegace Saské advokátní komory v Praze

Ve dnech 5. a 6. 9. t. r. navštívila Českou advokátní komoru delegace Saské advokátní komory v Drážďanech, vedená prezidentem Wolfgangem Schmidtem. Šlo o reciproční návštěvu delegace České advokátní komory, která zavítala v únoru t. r. do Drážďan.

Za ČAK se jednání zúčastnil předseda JUDr. Karel Čermák, vedoucí zahraničního oddělení ČAK JUDr. Václav Král, vedoucí odboru pro věci advokacie ČAK JUDr. Václav Mandák a členka výboru ČAK pro zahraniční styky JUDr. Vladimíra Glatzová.

Předmětem tohoto přátelského setkání byla obsáhlá výměna informací o současném stavu advokacie v ČR a sousedním Sasku.

Členové české delegace informovali hosty o nových pravidlech profesionální etiky a pravidlech soutěže advokátů ČR, o postavení zahraničních advokátních kanceláří v ČR, o uznávacích advokátních zkouškách, o systému odborné výchovy advokátních koncipientů a advokátů, o základním postavení obviněného a obhájce v trestním řízení. Delegace se dále vzájemně informovaly o podmínkách zápisu do seznamu advokátů, o stížnostní agendě, o problémech spojených s ex offo obhajobou a honorováním advokátů za tyto právní služby, o situaci na úseku bezplatné právní pomoci, o nejčastějších disciplinárně projednávaných proviněních advokátů a o procesních otázkách kárného řízení, o zákazu reklamy advokátů a o označování specializace advokátů. V Německu existuje několik oborů, pro které mohou advokáti po splnění předepsaných podmínek (osvědčená praxe, složení zkoušky) užívat označení „Fachanwalt“ (odborný advokát).

Rozhovory byly velmi užitečné a přispěly k bližšímu poznání aktuálních problémů advokacie obou sousedních zemí.

Prezident Schmidt informoval české zástupce, že advokáti saské komory uspořádali ve prospěch obětí záplav v ČR peněžitou sbírku, za což byl německým kolegům vysloven upřímný dík.

Rámcový program hostů zahrnoval návštěvu Černého divadla a okružní jízdu Prahou.

– V. M. –

Z KÁRNÉ PRAXE

Převezme-li advokát od klienta při sjednání paušální odměny zálohu, je povinen ji řádně vyúčtovat, dojde-li k ukončení zastoupení před úplným vyřízením věci.

Je porušením povinnosti advokáta, jedná-li se svým klientem ve věznici v přítomnosti jiných osob, rovněž vazebně stíhaných.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 21. 3. 1997 ve věci K 151/96 takto:

Kárně obviněný JUDr. B. P. je vinen, že:

1) poté, co sjednal se svým klientem J. S. v jeho trestní a dědické věci dne 2. 10. 1995 smluvní odměnu 200 000,- Kč, kterou převzal spolu s částkou 27 241,- Kč na drobné výdaje pro tohoto klienta, po ukončení zastoupení před skončením obou věcí v důsledku odvolání plné moci ze strany klienta tyto částky řádně nevyúčtoval,

2) při opakovaných návštěvách klienta ve vazbě jednal s ním před více osobami, rovněž vazebně stíhanými, které tak mohly získat poznatky o osobních poměrech klienta, jež mohly být zneužity,

tedy

1) sjednal odměnu v rozporu s advokátním tarifem, a ačkoli neposkytl právní pomoc až do úplného vyřízení věci, vyúčtoval tuto smluvní odměnu v plné výši bez poměrného snížení a nepředložil klientovi specifikaci práce a převzatých finančních prostředků,

2) umožnil informace o klientovi, které mohly být zneužity jinými osobami, a tím nechránil jeho oprávněné zájmy.

Tím porušil jednak ustanovení § 5 odst. 2 v návaznosti na ust. § 8 až 11 adv. tarifu – vyhlášky č. 270/90 Sb. a jednak ustanovení § 14 zák. č. 189/90 Sb., a za to se mu ukládá jako kárné opatření pokuta ve výši 25 000,- Kč.

Z odůvodnění:

Kárná žaloba, podaná na kárně obviněného z podnětu jeho bývalého klienta stěžovatele J. S. uváděla, že kárně obviněný převzal zastoupení svého klienta jednak v jeho trestní věci a jednak v záležitosti projednání dědictví po zemřelém otci klienta. V souvislosti s tímto zastupováním převzal kárně obviněný z vkladní knížky, uvolněné v dědickém řízení po otci klienta, částku 327 241,- Kč, z této částky obnos 100 000,- Kč předal klientovi ve vazební věznici, částku 27 241,- Kč si ponechal na drobné nákupy pro klienta a zbytek 200 000,- Kč si pak vyfakturoval jako odměnu za právní zastoupení. Tato částka jevila se stěžovateli jako naprosto nepřiměřená, neboť po dobu trvání zastupování, které skončilo velmi záhy odvoláním plné moci, kárně obviněný klienta navštívil jen devětkrát ve věznici, vždy po dobu deseti až patnácti minut, sliboval brzké ukončení dědické záležitosti a propuštění klienta z vazby. Klient kárně obviněného také vytýkal, že při návštěvách ve věznici byli při jednání přítomni i další klienti kárně obviněného, rovněž vazebně stíhání, kteří byli přítomni celému rozhovoru, a tak se informace, týkající se výlučně klienta kárně obviněného, dostávaly do širšího povědomí jiných osob ve věznici a vedly k vydírání jeho osoby.

Kárně obviněný potvrdil výběry z vkladní knížky klienta s tím, že na základě uděleného zmocnění si ponechal 200 000,- Kč jako svou advokátskou odměnu a částku 27 241,- Kč použil pro různé nákupy pro klienta jako cigarety, boty, tepláky apod. Žádnou evidenci pro příp. vyúčtování těchto nákupů nevedl. Konečně pak připustil, že při jednání s klientem ve věznici mohlo být přítomno i více jeho klientů.

Kárný senát z klientského spisu kárně obviněného zjistil, že věc kárně obviněnému napadla 2. 10. 1995, kdy byla sepsána tzv. informace a uzavřena smlouva o poskytnutí právní pomoci. Záznam na této informaci je však značně nečitelný.

Ze spisu není nijak patrné, jaká je hodnota dědického sporu. Dle sdělení kárně obviněného byla tehdy tato hodnota jen přibližně známa, ne však blíže určena a kárně obviněný potvrdil, že z přijaté zálohy 200 000,- Kč klientovi nevrátil nic a svoji práci nevyúčtoval, když došlo ke skončení zastoupení v průběhu probíhajícího řízení v důsledku odvolání plné moci.

Kárný senát dospěl k závěru, že kárně obviněný se dopustil kárných provinění v tom rozsahu, jak je ve výroku uvedeno. Především pokud jde o způsob sjednání odměny za právní zastoupení a pak již samotná forma tohoto ujednání odporuje ustanovením § 8 až 11 adv. tarifu (vyhl. č. 270/90 Sb.). Vzhledem k tomu, že měla být sjednána odměna za úplné vyřízení věci trestní a dědické, jednalo se v daném případě o paušální odměnu ve smyslu § 8 adv. tarifu. Podle odst. 2 § 8 výše paušální odměny se má určit vzhledem k předpokládané věcné a časové náročnosti práce a k základní sazbě hodinové odměny. Neposkytne-li

advokát právní pomoc až do úplného vyřízení věci, jak se v daném případě stalo, přísluší mu jen poměrná část dohodnuté paušální odměny a je povinen předložit klientovi specifikaci práce.

Vzhledem k tomu, že kárně obviněný současně sjednal i tzv. prémii, která je nepochybně formou podílové odměny, když podle tvrzení kárně obviněného v době sjednávání odměny měl být výsledek značně nejistý a nejistota měla spočívat v důkazní tísní klienta, pak tedy podle § 11 tehdy platného tarifu měl advokát nárok na sjednanou podílovou odměnu jen za předpokladu, že klient, s nímž se dohodl o poskytnutí právní pomoci, měl plný úspěch ve věci. Jinak měl nárok jen na úhradu hotových výdajů.

Podle § 5 odst. 2 adv. tarifu bylo možno kombinovat pouze hodinovou odměnu a paušální odměnu, v žádném případě ne však paušální odměnu a podílovou odměnu, jak se stalo v daném případě. Z faktury ze dne 7. 3. 1996, kterou kárně obviněný vystavil a klientovi předal, je zřejmé, že tato faktura v žádném případě neobsahuje specifikaci práce ani vyúčtování převzatých prostředků na náklady ve prospěch stěžovatele.

Stejně tak bylo prokázáno, a to i vyjádřením samotného kárně obviněného, že projednával záležitosti svého klienta před více osobami současně přítomnými, a tímto postojem umožnil, aby informace, vzájemně sdělované mezi klientem a advokátem, se staly známými i dalším osobám, a tak evidentně jednal proti oprávněným zájmům klienta a nesplnil povinnost, uloženou mu § 14 zák. o advok. tehdy platného.

Při úvaze o kárném opatření vycházel kárný senát z toho, že jde o závažné porušení advokátských povinností, že však kárně obviněný je advokátem teprve od 1. 7. 1990 a že dosud nebyl oproti němu vedeno žádné kárné řízení. Za přiměřené kárné opatření tedy kárný senát považuje pokutu ve výši 25 000,- Kč.

Je v rozporu s povinnostmi advokáta, uvedenými v ust. § 14 zák. č. 128/90 Sb., o advokacii, jestliže advokát klienta, který je již delší dobu ve vazbě, ani přes písemnou žádost klienta ve věznicí nenavštíví a trestní věc s ním neprojedná.

Kárný senát kárné komise České advokátní komory rozhodl dne 21. 2. 1997 ve věci K 78/96 takto:

Kárně obviněný JUDr. N. N. je vinen, že jako obhájce ustanovený obviněnému J. P., tohoto klienta po dobu trvání jeho vazby v době od 1. 4. 1995 do 14. 8.

1996 ve vazbě nenavštívil, nesetkal se s ním ani při žádném úkonu v přípravném řízení a přes písemnou žádost klienta s ním ani jiným způsobem jeho trestní věc neprojednal, tedy nesplnil svou povinnost chránit práva a oprávněné zájmy klienta a důsledně využívat všechny zákonné prostředky a uplatňovat vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné. Porušil tak povinnosti, uložené v § 14 zák. o advok. č. 128/90 Sb., a za toto kárné provinění mu bylo podle § 25 téhož zákona uloženo kárné opatření, a to písemné napomenutí podle § 25 odst. 1 písm. a) zák. č. 128/90 Sb.

Z odůvodnění:

Kárný senát zjistil z údajů stěžovatele J. P. a z vyjádření kárně obviněného, že kárně obviněný byl stěžovateli J. P. ustanoven obhájcem v trestní věci podle § 250 tr. zák. Klient kárně obviněného byl ve vazbě od 1. 4. 1995 do 14. 8. 1996. Za tu dobu kárně obviněný klienta ve věznici nenavštívil, trestní věc s ním neprojednal, přesto, že klient o návštěvu žádal.

Kárně obviněný ve svém vyjádření zaujal stanovisko, že při obhajobě v trestní věci navštěvuje ve věznici pouze mladistvé obviněné a dospělé jen na požádání. Osobní účast u vyšetřovacích úkonů považuje kárně obviněný jen za své právo, nikoli povinnost. Dále uvádí kárně obviněný, že v jiných věcech byl časově značně vytížen a připustil, že některé věci podcenil, nikoli ovšem záměrně, ale pouze z objektivních ekonomických důvodů.

Z rozsudku Okresního soudu v K. zjistil kárný senát, že klient kárně obviněného byl uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 tr. zák. a odsouzen k nepodmíněnému trestu v trvání 14 měsíců ve věznici s dozorem. Tento rozsudek nabyl právní moci.

Kárný senát zjistil ze základních údajů o advokátovi, že proti kárně obviněnému nebylo dosud vedeno kárné řízení.

Podle § 14 zák. č. 128/90 Sb. je advokát oprávněn a povinen chránit práva a oprávněné zájmy klienta, jednat čestně a svědomitě a využívat všechny zákonné prostředky a uplatňovat vše, co podle svého přesvědčení a příkazu klienta pokládá za prospěšné. Podle org. řádu ČAK je advokát povinen neodkladně informovat klienta o důležitých skutečnostech a seznamovat jej s obsahem významnějších obdržených či odesílaných písemností.

Řádné zajištění obhajoby v průběhu celého trestního řízení zejména ve vazební věci je jednou z nejdůležitějších povinností advokáta. Kárně obviněný závažným způsobem porušil své povinnosti obhájce, když od ustanovení obhájcem 31. 3. 1995 do 14. 8. 1996 obviněného nenavštívil ve vazbě, aby s ním připravil obhajobu, ani s ním nekomunikoval a neúčastnil se úkonů v přípravném řízení.

Při úvaze o kárném opatření přihlédl kárný senát jako k přitěžující okolnosti k délce nečinnosti kárně obviněného a dále i k tomu, že z vyjádření kárně obvi-

něného samotného vyplývá, že způsob zajišťování obhajoby, který je předmětem kárného řízení, je u kárně obviněného běžný i v ostatních případech.

Jako k polehčující okolnosti přihlédl kárný senát k tomu, že kárně obviněný dne 29. 1. 1996 požádal soud o zproštění obhajoby, k čemuž však nedošlo, a dále k tomu, že projevil snahu po nápravě a nebyl dosud kárně postižen.

S přihlédnutím ke všem okolnostem se jeví jako dostatečné kárné opatření písemné napomenutí podle § 25 odst. 1 písm. a) zák. o advok. č. 128/90 Sb.

Připravil JUDr. Vladimír Horný
vedoucí kárného oddělení ČAK

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

Časopis Právní rádce v č. 5/1997 otiskl úvodník z pera prezidenta Notářské komory ČR JUDr. Martina Foukala, který se souhlasem autora i redakce přetiskujeme:

„Vážení čtenáři,

věřím, že nejen já, ale i celá právnická veřejnost vnímá pozitivně uklidnění dříve citelného napětí, které provázelo vztahy mezi notáři a advokáty. Jedním z důvodů byla jistě i skutečnost, že notář třímal v ruce registrační razítko a coby státní úředník hodnotil práci svého kolegy – advokáta, jak sepsal např. smlouvu o převodu nemovitosti. A kdo by se cítil v této situaci příjemně. Dnes jsme na tom všichni stejně. Rozhodují katastrální úřady...

Po více než čtyřech letech od doby, kdy bylo notářství „zprivatizováno“, se vzájemné vztahy mezi notáři a advokáty podstatně změnily k lepšímu, a to i přes značnou konkurenci, která při poskytování právních služeb existuje.

O zvyšující se právní kultuře a vzájemném respektování svědčí i ta skutečnost, že tyto vztahy negativně nepoznamenaly změny zákonů, zejména poslední novela obchodního zákoníku, která ukládá obligatorně notářům značné množství úkolů. Jistě nebyla advokátskou společností přijímána s nadšením a ovacemi, ale praxe ukázala, že toto rozhodnutí zákonodárců bylo správné. Jde přece především o posílení jistoty právních vztahů mezi účastníky a pokud možno i o právní prevenci. A tyto možnosti lépe nabízí například osvědčení formou notářského zápisu. Věřím, že i kolegové advokáti, odmyslí-li si komerční stránku vě-

ci, dokáží tento fakt přiznat. Nyní bych mohl plynule navázat argumentací o nepostradatelnosti formy notářského zápisu jako veřejné listiny, avšak vyznělo by toto konstatování notoricky známé skutečnosti jako zbytečně neúčinná reklama notářům. Proto tyto poslední řádky, vážení kolegové – advokáti – berte s humorem. Opravdu si současného vzájemného vztahu vážím.

Přesto však využiji této příležitosti a připomenu jednu neméně známou skutečnost, ale v praxi stále nedostatečně využívanou. Tou je možnost sjednání účastníky přímé vykonatelnosti notářského zápisu, který by ve smyslu § 274 písm. e) občanského soudního řádu byl titulem pro výkon rozhodnutí (exekuci). Tento institut zůstává zatím stále ignorován, i když je již dnes zcela zřejmé, že například v bankovníctví by pro něj bylo velice vhodné uplatnění. Banky totiž z důvodů mně dosud neznámých raději doplácují na jednoduchost při uzavírání úvěrových a zástavních smluv bez notáře, ale pak se beznadějně snaží domoci svých pohledávek dlouhým dvoufázovým řízením u soudu, kdy je nejdříve zapotřebí, aby proběhlo takzvané řízení nalézací a teprve poté může dojít k exekucívnímu řízení. Je pravdou, že tato právní problematika vyžaduje preciznost při formulaci závazkového vztahu obsaženého v notářském zápise, který má obstát v soudním řízení, a že samotní notáři mají s tímto zákonným ustanovením minimální zkušenosti. Rozhodně se však domnívám, že kolegové advokáti by mohli na zjevné výhody, které toto zákonné ustanovení nabízí, své klienty ve vhodném případě upozornit. Vždyť i nadále zůstává klient, který vyhledal právní pomoc u advokáta, jeho klientem, který se v případě sporu bez jeho právní pomoci neobejde. Stejně tak bude přirozeně postupovat notář, jehož klient bude ve sporné věci potřebovat právní zastoupení, a odkáže jej ke kolegovi – advokátovi. Proto bych se velice přimlouval na tomto poli o vzájemnou spolupráci ve prospěch klienta.

Jestliže jsem se již zmínil o problematice notářského zápisu jako exekučního titulu, pak ještě zbývá dodat, že jako další „kámen úrazu“ vidím skutečnost, že dosud soudy neměly možnost ve větší míře rozhodovat o této problematice, a proto neexistuje žádná judikatura. Rád bych se mýlil, ale dovolím si tvrdit, že stejně tak, jako si asi málokterý soudce uvědomuje rozdílnost tíhy důkazního břemene při řešení sporných právních vztahů založených soukromou listinou nebo notářským zápisem jako listinou veřejnou, tak neobvykle bude působit i notářský zápis jako exekuční titul.

Za nesmírně významnou pokládám skutečnost, že právní služby na základě zákona o advokacii mohou vykonávat jen advokáti a s odkazem na zákon o notářích a jejich činnosti též notáři. Jsme tedy v jistém slova smyslu partneři, jejichž společným cílem je poskytování kvalitních právních služeb. A v tomto směru by neměli upřednostňovat své postavení jedni nebo druhí na úkor klienta. Vždyť přece právě o něj jde.

Nad jedním právním názorem

Dne 24. června 1997 byl v Mladé Frontě Dnes na straně I. inzertní přílohy otištěn v rubrice „Právní poradna“ článek nazvaný „Soudy mohou nahradit vůli prodávajících, kteří zdržují zápis nemovitostí do katastru“ podepsaný JUDr. PhDr. Oldřichem Choděrou. Jednalo se o odpověď na dotaz tazatele týkající se situace, kdy dva účastníci uzavřeli smlouvu o převodu nemovitosti, došlo k zaplacení kupní ceny, ovšem ještě před předložením smlouvy katastrálnímu úřadu si prodávající celou transakci rozmyslel, tvrdí, že zaplacené peníze kupujícímu vrátí a odmítá podepsat žádost o povolení vkladu vlastnického práva kupujícího do katastru nemovitostí.

K této otázce se vyjádřil autor tak, že, mimo jiné, konstatoval, že „...návrh na povolení vkladu musí podat jak prodávající, tak i kupující. Návrh na povolení vkladu do katastru nemovitostí je třeba podat do tří let od uzavření smlouvy o převodu nemovitosti. Kdyby návrh na povolení vkladu do tří let podán nebyl, má se za to, že účastníci od smlouvy odstoupili.“ V dalším textu pak autor uvádí, že k ochraně zájmů kupujícího je nyní nezbytné, aby se kupující obrátil na soud, aby soud svým rozhodnutím nahradil projev vůle prodávajícího při podání návrhu na povolení vkladu do katastru nemovitostí a zároveň aby kupující podal návrh na vydání předběžného opatření, jímž by bylo prodávajícímu zakázáno disponovat s nemovitostí.

Domnívám se, že k názorům v článku vysloveným je třeba blíže se vyjádřit.

Podle ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 265/1992 Sb. o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, je řízení o povolení vkladu zahájeno dnem doručení písemného návrhu účastníků řízení nebo některého z nich katastrálnímu úřadu. Z toho vyplývá, že návrh na povolení vkladu do katastru sice mohou podat všichni účastníci řízení, tedy účastníci právního úkonu, na jehož podkladě má být zapsáno právo do katastru, ale může tak učinit i pouze jeden z těchto účastníků, aniž by tím byla jakýmkoliv způsobem dotčena skutečnost, že řízení o povolení vkladu bylo platně zahájeno.

V článku se dále objevil názor, že návrh na povolení vkladu do katastru musí být podán do tří let od uzavření smlouvy o převodu nemovitosti, jinak se má za to, že účastníci od smlouvy odstoupili. Tento závěr zřejmě vychází z ustanovení § 47 odst. 2 občanského zákoníku, které ve spojení s odstavcem 1. stanoví, že

v případě, že je ke smlouvě třeba rozhodnutí příslušného orgánu, musí být návrh na toto rozhodnutí podán do tří let od uzavření smlouvy, jinak platí, že účastníci od smlouvy odstoupili. Toto ustanovení je však i podle Komentáře k občanskému zákoníku¹⁾ ustanovením obsolentním, přičemž se tak stalo přijetím zákona č. 264/1992 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník a zrušuje zákon o státním notářství a přijetím zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. V původním znění totiž občanský zákoník obsahoval v § 47 ještě ustanovení o tom, že jestliže zákon stanoví, že ke smlouvě je třeba její registrace státním notářstvím, je smlouva účinná registrací. Tuto povinnost pak skutečně zakotvoval zákon o státním notářství. Pro případ, že pak ve lhůtě tří let nebyl podán návrh na tuto registraci, platilo, že účastníci od smlouvy odstoupili. Právě výše uvedenou novelou občanského zákoníku však bylo toto ustanovení v souvislosti se zrušením zákona o státním notářství vypuštěno.

V žádném případě pak nelze považovat rozhodování katastrálního úřadu o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí za rozhodování ve smyslu ustanovení § 47 odst. 1 občanského zákoníku, což znamená, že nelze uplatnit ani ustanovení odstavce 2, stanovící maximální lhůtu tří let a fikci odstoupení. U smlouvy o převodu nemovitosti je totiž třeba rozlišovat obligační a věcné účinky smlouvy. Obligační účinky nastávají okamžikem podpisu smlouvy a od té doby jsou účastníci svým projevem vůle vázáni. Vzhledem k principu intabulace při změnách vlastnictví k nemovitostem pak na základě rozhodnutí katastrálního úřadu pouze přejde vlastnické právo. Není tedy pravdou, že by ke smlouvě o převodu nemovitosti bylo třeba rozhodnutí příslušného orgánu a dokonce, jak je dovozováno, katastrálního úřadu. Uzavření a obligační účinky smlouvy jsou nezávislé na rozhodnutí jakéhokoliv orgánu a státní ingerence se projevuje v zájmu jistoty při nakládání s nemovitostmi pouze u věcných účinků, tedy u přechodu vlastnického práva, který je vázán na rozhodnutí katastrálního úřadu. Ustanovení § 47 odst. 1 a 2 občanského zákoníku tak nemá za stávající právní situace při převodu nemovitostí z hlediska vztahu ke katastrálnímu úřadu uplatnění a dokonce není znám ani jiný případ v občanském právu, kdy by uvedené ustanovení platilo.

Z toho vyplývá, že účastníci smlouvy o převodu nemovitosti jsou oprávněni podat návrh na povolení vkladu od katastru nemovitostí kdykoliv a nejsou přitom omezeni žádnou direktivní lhůtou. To znamená, že je nesprávný závěr článku odkazující tazatele na soudní řízení, na základě kterého by měl soud nahradit pro-

¹⁾ Jehlička, O. – Škárová, M. – Švestka, J. – Vodička, A. a kol.: Občanský zákoník. Komentář, Praha, C. H. Beck 1994, str. 102

jev vůle prodávajícího při podávání návrhu na povolení vkladu do katastru nemovitostí, a vydat předběžné opatření, kterým by soud zakázal prodávajícímu disponovat nemovitostí od doby, než bude kupující v katastru zapsán jako vlastník předmětné nemovitosti.

Na závěr je třeba vyslovit se i k jednomu závěru, který v článku zazněl, byť nemá s výše popsaným přímou souvislost. Vzhledem k nedostatku znalosti předmětné věci sice není možné vyjádřit se k tomu, zda prodávající měl v konkrétním případě právo od smlouvy odstoupit, není však možné souhlasit s názorem uvedeným v článku, že „...prodávající od uzavřené kupní smlouvy nemůže odstoupit.“ Za předpokladu splnění zákonných podmínek, případně i při splnění podmínek sjednaných ve smlouvě, může kterákoliv ze stran od smlouvy odstoupit, a to před povolením vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí i po jeho povolení.

Domnívám se tedy, že informace podané tazateli v odpověď na jeho dotaz jsou vzhledem k výše uvedenému nepřesné a zavádějící. Vedle toho, že na jejich základě v tomto konkrétním případě běžný laik usoudí, že k tomu, aby si vyvolal provedení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, musí podstoupit zdlouhavé a drahé soudní řízení, a to dokonce řízení dvojité (nahrazení projevu vůle a předběžné opatření), může na základě podobných informací v jiných případech dojít i k poškození práv a oprávněných zájmů osoby, která se v plné víře ve správnost tvrzeného veřejně prezentovanou radou řídila.

*Mgr. Petr Hostaš
advokátní koncipient, Praha*

SBÍRKA ÚTĚCHY

A zázraky se přece dějí ...

Bylo nebylo, u správního orgánu v jednom českém městě probíhalo přestupkové řízení vedené proti panu W. Řízení bylo ukončeno vydáním rozhodnutí, které bylo doručeno panu W. do vlastních rukou. Jako důkaz tohoto doručení, usku-tečněného 25. dne v měsíci, se vrátila správnímu orgánu doručenska podepsaná vlastní rukou pana W.

Avšak u tohoto správního orgánu byla vedena odborem, který projednává přestupky i úmrtní matrika. Jaké bylo překvapení příslušné pracovnice, když jí byl doručen úmrtní list pana W. spolu s pitevní zprávou, dle které byl v den nalezení, tj. 24. den v měsíci, mrtev nejméně 36 hodin.

A pak nevěřte na zázraky, když vidíte na vlastní oči, jak státní instituce jako je pošta, pracuje tak precizně, že doručuje i na onen svět. Nebo, že by se pan W. jako duch vrátil na tento svět a převzal rozhodnutí o sankci uložené za spáchaný přestupek.

Tento příběh byl míněn jako upozornění na činnost poštovních doručovatelů, neboť toto nebyl první případ jejich laxního plnění povinností. Zhruba týden před tím, než se zadařilo doručit panu W. na onen svět, pošta v jednom českém městě doručila slečně R., která byla uvězněna přírodní katastrofou na Moravě. I v tomto případě samozřejmě bylo doručeno do vlastních rukou, i s podepsanou doručenkou.

*Mgr. Ivana Hutrová
advokátka, Praha*

Nabízíme inzerci v Bulletinu advokacie

Bulletin advokacie vychází v počtu 7400 výtisků.

Časopis je zasílán všem advokátům, advokátním koncipientům a komerčním právníkům v ČR. Dále je rozesílán na řadu míst v ČR i v zahraničí (justiční orgány, ústřední orgány, knihovny, vybrané osobnosti).

Výhodou pro inzerynty je skutečnost, že okruh potenciálních zákazníků je relativně velmi vysoký, protože odběrateli časopisu jsou výhradně osoby, které mohou použít inzerované služby.

Cena celostránkového inzerátu je do konce r. 1997 5500,- Kč + 22% DPH; cena inzerátu v menším rozsahu tvoří poměrnou část ceny inzerátu celostránkového.

Při opakování poskytujeme slevu.

Inzerci uchazečů o místo advokátního koncipienta otiskujeme bezplatně, slevu poskytujeme na ostatní inzerát „Hledám místo“ (kromě inzerátů advokátů).

V objednávce uveďte: – u organizací: název, adresa, bankovní spojení, kód banky, číslo účtu, DIČ, IČO, telefon, fax; – u fyzických osob ještě rodné číslo.

Údaje jsou potřebné pro vystavení faktury.

1) Poskytování právní pomoci ve Francii

Úvodem

Cílem tohoto pojednání je podat stručný faktografický přehled aktuální právní úpravy poskytování právní pomoci ve Francii.

V současné době je poskytování právní pomoci ve Francii vyhrazeno advokátům, přičemž z tohoto pravidla existují dvě významné výjimky:

Jedná se o zastupování účastníků řízení před francouzskou Státní radou (Conseil d'État – obdoba Ústavního soudu) a Kasačním soudem, které je vyhrazeno zvláštním tzv. „Avocats au Conseil d'État et a la Cour de Cassation“, tedy advokátům u Státní rady a u Kasačního soudu, a dále zastupování účastníků v řízení před odvolacími soudy, které zajišťují výhradně tzv. „Avoués pres les Cours d'Appel“, tedy právní zástupci u odvolacích soudů.

V obou případech se jedná o zvláštní profesní skupiny odlišné od klasické advokacie.

Nový francouzský zákon o reformě určitých právních profesí č. 90–1259 z 30. prosince 1990 odstranil mnohaletou profesní dualitu a zcela zrušil ve Francii po řadu let tradiční svobodné povolání „conseil juridique“ (právní poradce), jehož náplní bylo rovněž poskytování právní pomoci, ovšem pouze v zákonem omezeném rozsahu a zejména v oblasti hmotněprávní.

Advokacie ve Francii obecně

Profese advokáta je dnes ve Francii vlastně novým svobodným povoláním, které bylo vytvořeno a definováno výše zmíněným zákonem č. 90–1259. Tento zákon podstatným způsobem novelizoval předchozí zákon č. 71–1130 z 31. prosince 1971, který upravoval profesi advokáta a právního poradce.

Vykonavatelé obou těchto svobodných povolání dle původního zákona se tak stali advokáty ve smyslu zákona novelizovaného. Právní poradci zapsaní v příslušném seznamu tak byli automaticky zapsáni do seznamu advokátů dle teritoriální příslušnosti. Paralela s naším loňským zákonem o advokacii je v tomto případě zcela evidentní. Můžeme konstatovat, že trend k unifikaci právní úpravy v oblasti svobodných povolání zabývajících se poskytováním právní pomoci není zdaleka pouze naší záležitostí, i když předcházející dualismus v této oblasti měl v obou případech odlišné kořeny.

Pro úplnost nutno dodat, že i francouzská unifikační reforma byla předmětem všeobecné polemiky a rozsáhlých diskusí. Kritika, které byla (a dodnes je) pod-

robována, přitom přicházela zejména ze strany advokátů dle dříve platného zákona č. 71–1130. To je ovšem zcela pochopitelné v zemi, kde na trhu právních služeb panuje silná konkurence a je neustále zvyšována i jinými cestami než přírůstkem přírůstkem advokátů (vedle této unifikace právních profesí třeba i v důsledku zásady volnosti poskytování služeb v rámci Evropské unie nedávno rozšířené přijetím nových členů).

Advokát je francouzským zákonem o advokacii definován jako jedna z tzv. „auxiliaire de la justice“ (pomocná osoba justice), jehož úkolem je poskytovat právní pomoc a zastupovat účastníky v řízení před soudy, soudními orgány nebo disciplinárními orgány všeho druhu (s výjimkou úkonů právní pomoci vyhrazených advokátům u Kasačního soudu a Státní rady a právním zástupcům u odvolacích soudů).

Advokát může rovněž poskytovat právní pomoc a zastupovat účastníky v řízení před orgány veřejné správy.

Konečně advokát je oprávněn poskytovat právní poradenství a vyhotovovat soukromoprávní úkony pro soukromé osoby.

Advokát může poskytovat své služby na celém území státu. Nemůže ovšem postulovat, tedy zastupovat klienta v řízení před jiným soudem, než soudem, v jehož obvodu se nachází jeho sídlo. Toto omezení vyplývá ze způsobu teritoriální organizace francouzské advokacie, který je poněkud odlišný od našeho.

Advokáti jsou organizováni do regionálních komor v obvodu vyšších soudů (Tribunal de Grande Instance) podle svého sídla. Procesní působnost každého advokáta tak je omezena pouze na obvod jeho advokátní komory, který se kryje s obvodem toho kterého soudu. Výjimkou jsou obvody Paříž, Nanterre, Bobigny a Créteil (předměstí Paříže), kde platí, že advokát sídlící v kterémkoliv z těchto obvodů může zastupovat své klienty i před soudy v ostatních jmenovaných obvodech.

Při takovéto teritoriální organizaci působnosti advokátů je samozřejmě nutností častá substitute, což vede k rozvíjení spolupráce advokátních kanceláří z různých oblastí Francie.

Advokáti řádně zapsaní v seznamu advokátů požívají zvláštní ochrany monopolu výkonu zastupování a poskytování právní pomoci v řízení, s výjimkou několika případů např. zastupování před obchodními soudy nebo pracovněprávními soudy.

Zákon však nevytváří monopol advokacie na poskytování právních konzultací a vyhotovování soukromoprávních úkonů.

Porušení zákonem stanoveného monopolu je sankcionováno trestněprávně zvláštními ustanoveními zákona č. 71–1130. Stejně tak je tomu i pro případ použití titulu „advokát“ osobou k tomu neoprávněnou.

Kromě označení „advokát“ mohou být francouzští advokáti nositeli ještě označení „conseil juridique“, což se ovšem týká pouze dřívějších právních poradců ve

Ze zahraničí

---

smyslu zák. č. 71–1130. Dále je možné, aby advokát používal označení své specializace. Podmínkou však je absolvování nejméně čtyřleté specializační praxe v jednom z 15 oborů stanovených vyhláškou z 8. 6. 1993. Praxe musí být zakončena zvláštní odbornou zkouškou.

Kromě těchto výjimek a dále případných akademických titulů a eventuálně označení běžného při výkonu advokacie v zahraničí je používání jiných označení zakázáno.

Podmínky pro výkon advokacie

Výkon povolání advokáta je umožněn osobám splňujícím podmínky stanovené čl. 11 zákona z 31. 12. 1971 ve znění zejména zákona č. 93–1420 z 31. 12. 1993, které jsou zapsány v seznamu advokátů nebo advokátů-stážistů.

Zápis podléhá následujícím podmínkám:

Státní příslušnost: Výkon advokacie je vyhrazen francouzským státním příslušníkům, státním příslušníkům zemí Evropské unie, státním příslušníkům členských zemí Evropského hospodářského prostoru, nositelům statutu uprchlíka a bezdomovce, a konečně občanům těch zemí, které francouzským občanům umožňují výkon advokacie za stejných podmínek

Vzdělání a profesionální výchova: Každý advokát musí dosáhnout vysokoškolského vzdělání v některém právním oboru, a to nejméně stupně „maitrise“, který odpovídá čtyřem roků studia.

V dnešní době však je běžné, že toto minimální právní vzdělání adeptů advokacie k úspěšnému uplatnění v praxi nestačí a pomalu se stává nezbytností vzdělání vyšší, a to ve formě pátého roku studia, nebo i ve formě postgraduálního doktorského studia, které je ve Francii třileté.

Adept advokacie poté musí získat zvláštní osvědčení o způsobilosti výkonu advokacie (tzv. CAPA). Podmínkou získání osvědčení je úspěšné absolvování ročního specializovaného kurzu v regionálním výchovném středisku. Uchazeči o absolvování kurzu jsou přitom podrobeni poměrně náročné přijímací zkoušce, a počet přijímaných adeptů je omezen.

Nositel osvědčení CAPA je pak ještě povinen absolvovat dvouletou profesionální stáž, přičemž nejméně jeden rok stáže musí vykonávat u advokáta, advokáta u Státní rady a Kasačního soudu nebo právního zástupce u odvolacího soudu. Zbývající rok je možné absolvovat v kanceláři notáře, v zahraniční advokátní kanceláři nebo i v kanceláři účetního specialisty.

Teprve po úspěšném absolvování dvouleté praxe se advokát-stážista stává regulérním advokátem a je zapsán do seznamu advokátů v místě svého sídla.

Od výše uvedených povinností odborného vzdělání, získání osvědčení a praxe jsou za určitých podmínek osvobozeni soudci a soudní úředníci, univerzitní pedagogové vyučující právo, advokáti u Státní rady a Kasačního soudu a právní

zástupci u odvolacích soudů, notáři, soudní vykonavatelé atd., a dokonce i podnikoví právníci, kteří osvědčí nejméně 8 let odborné praxe.

Podmínkou výkonu advokacie je bezúhonnost – advokátem nemůže být osoba, která byla disciplinárně nebo soudně stíhána pro jednání, které je v rozporu s dobrými mravy, ctí a poctivostí, ani osoba, jejíž majetek byl v minulosti předmětem konkurzního řízení.

Výkon profese advokáta

Podle ustanovení čl. 1 odst. 3 zákona z 31. 12. 1971 je advokacie povoláním svobodným a nezávislým.

Výkon advokacie je ve smyslu ustanovení vyhlášky z 27. 11. 1991 neslučitelný s jakoukoliv podnikatelskou činností; s postavením komplementáře komanditní společnosti, statutárního orgánu jakékoliv obchodní společnosti s výjimkou případů, kdy předmětem činnosti společnosti jsou zájmy profesionální nebo rodinné; s výkonem jakéhokoliv jiného povolání s výjimkami, které stanoví zvláštní zákony – takovou výjimkou je např. funkce soudem ustanoveného správce společnosti.

Naproti tomu zákon výslovně stanoví, že povolání advokáta je slučitelné s povoláním např. vysokoškolského pedagoga, funkcí rozhodce, prostředníka, sekvestra nebo určitých úřednických funkcí u soudů.

Společný výkon advokacie

Advokát může své povolání vykonávat samostatně nebo společně s jinými advokáty. Zákon připouští několik různých forem společného výkonu advokacie. Mezi nimi se vyskytuje dokonce i forma pro nás zcela neobvyklá, a to zaměstnávání advokátů, resp. výkon advokacie na základě pracovněprávního vztahu.

Nejjednodušším způsobem společného výkonu advokacie je i u nás známé tzv. společenství nákladů, ve francouzštině „contrat d'exercice a frais communs“. Součástí dohod o takovémto společenství bývá zejména stanovení pravidel společného užívání prostor a prostředků pro výkon povolání a stanovení způsobu rozdělení nákladů na provoz společné kanceláře.

Další jednoduchou formou spolupráce je tzv. „contrat d'association“, tedy jakási smlouva o sdružení. Podstatou této formy spolupráce je sdružení advokátů, kteří ovšem zůstávají samostatnými subjekty, majícími každý vlastní klientelu a rovněž vlastní odpovědnost vůči svým klientům. Sdružení tedy nemá právní subjektivitu. Předpokládají se však vedle společných výdajů i společné příjmy a je proto nutné stanovit pravidla jejich rozdělení. Smlouva o sdružení musí mít písemnou formu a musí s ní být seznámena příslušná komora.

Další možnou formou společného výkonu advokacie je vytvoření některé ze zákonem povolených forem obchodních společností.

Těmi jsou zejména sociétés civile professionnelle, upravená vyhláškou č. 92–680 z 20. 7. 1992, sociétés d'exercice libérale nebo sociétés en participation, upravené zákonem č. 90–1258 z 31. 12. 1990 a vyhláškou č. 93–492 z 25. 3. 1993.

Tyto společnosti vykonávají svým jménem veškeré úkony právní pomoci, v řízení před soudy a správními orgány však vystupují prostřednictvím některého ze společníků – fyzických osob – zapsaného v seznamu advokátů.

Zvláštní typy obchodních společností určené speciálně pro výkon svobodných povolání dávají francouzským advokátům zajímavé možnosti zejména v oblasti úpravy odpovědnosti advokátů při výkonu advokacie. Dosud nejčastější a nejrozsířenější forma SCP (société civile professionnelle) bývá v poslední době mj. i z tohoto důvodu nahrazována nově zavedenými právními formami.

Další zvláštní formou společného výkonu advokacie je tzv. „contrat de collaboration“, tedy smlouva o spolupráci. Touto smlouvou se advokát, nebo (v praxi častěji) advokát-stážista, zavazuje přenechat své služby zcela nebo částečně k dispozici jinému advokátovi nebo společnosti advokátů. Advokát-spolupracovník má na základě této smlouvy nárok na sjednanou odměnu za tyto služby.

Přestože zde dochází k určité nerovnosti v postavení obou stran smlouvy, neděná se ještě o činnost závislou, advokát-spolupracovník tak např. může mít svoji vlastní klientelu, ovšem za podmínek stanovených ve smlouvě.

Smlouva o spolupráci musí být písemná a musí být s ní být seznámena příslušná regionální komora.

Zcela zvláštní formou společného výkonu advokacie, pokud ještě lze takto tuto formu nazvat, je zaměstnanecký poměr. Od 1. 1. 1992 totiž zákon připouští zaměstnávání advokátů jinými advokáty nebo společnostmi advokátů.

Pracovní smlouva musí podle zákona stanovit podmínky odměňování advokáta-zaměstnance, musí být písemná a musí s ní být seznámena regionální komora.

Advokát-zaměstnanec nemůže, na rozdíl od advokáta-spolupracovníka, mít vlastní klientelu. Je ve vztahu podřízenosti ke svému zaměstnavateli zejména v otázkách pracovních podmínek, avšak je nezávislý pokud se týká výkonu profesních úkonů, které mu jsou zaměstnavatelem svěřeny. To platí zejména pro otázky profesionální odpovědnosti.

Z pochopitelných důvodů je tato forma spolupráce méně častou a ne příliš oblíbenou. Přichází v úvahu zejména u advokátů-stážistů, ale i zde je poměrně častější uzavírání smluv o spolupráci.

Profesionální odpovědnost advokáta

Povinnosti advokátů jsou obecně stanoveny přímo ustanoveními zákona a prováděcí vyhlášky z 27. 11. 1991. Každá regionální advokátní komora potom

pod kontrolou Národní rady advokátních komor vydává v této oblasti vlastní stanovské předpisy.

Každý advokát je tedy povinen vykonávat své funkce důstojně, svědomitě, nezávisle, poctivě a s respektem k pravidlům lidskosti.

Je zakázáno zastupovat současně protichůdné zájmy, což se nevztahuje jen na jednotlivé advokáty, ale rovněž na sdružení a společnosti.

Obecná úprava stanoví, že advokát může použít reklamu pouze pokud poskytuje veřejnosti nezbytné informace.

Ohledně honoráře platí, že je stanoven dohodou mezi klientem a advokátem. Není přitom možné stanovit honorář pouze v závislosti na výsledku věci, advokát a klient si ovšem mohou tzv. „success fee“ dohodnout jako honorář doplňkový.

V případě absence dohody o honoráři má být honorář určen „dle zvyklostí“ (čl. 10 zák. 71–1130).

Advokát je vázán tzv. „secret professionnel“ ve smyslu ustanovení § 226–13 a § 226–14 francouzského trestního řádu, tedy jakousi obdobou naší povinnosti zachovávat mlčenlivost.

Povinnosti mlčenlivosti v rámci „profesionálního tajemství“ může být advokát zproštěn pouze svým klientem. Touto povinností však advokát ze zákona není vázán (a dokonce je povinen ji nerespektovat) ve vztahu k finančním úřadům a v případech, kdy se tajemství týká trestných činů, kterým je ještě možné zabránit, anebo omezit jejich škodlivé následky.

Porušení povinnosti mlčenlivosti je sankcionováno kromě disciplinárního postrestání i trestněprávně, a to pokutou do 10 000,– FRF nebo trestem odnětí svobody až na 1 rok.

Podobně jako u nás existuje i ve Francii povinné pojištění občanskoprávní odpovědnosti za škody způsobené advokátem při výkonu advokacie. Vyhláška z 27. 11. 1991 stanovila v čl. 205 minimální pojistnou částku na 2 000 000,– FRF ročně na jednoho pojištěného.

Avocats au Conseil d'État e la Cour de Cassation

Zvláštní postavení patří na trhu právních služeb ve Francii tzv. advokátům u Státní rady a Kasačního soudu. Vykonavatelé těchto profesí jsou organizováni ve zvláštním Řádu, který byl založen již nařízením z 10. 9. 1817, naposledy novelizovaným vyhláškou č. 93–1365 z 30. 12. 1993.

Pouze advokáti před Kasačním soudem jsou pověřeni podávat opravný prostředek nazývaný „recours“ (velmi zjednodušeně řečeno obdoba našeho dovolání) a v řízení o něm před Kasačním soudem zastupovat účastníky.

Každé podání Státní radě (kromě několika málo výjimek) pak musí být signováno advokátem u Státní rady.

Zástupci těchto profesí ovšem mohou také poskytovat právní poradenství a vyhotovovat soukromoprávní úkony.

Kromě obecných podmínek, v podstatě shodných s podmínkami nutnými pro výkon advokacie, je zvláštní podmínkou pro výkon těchto povolání úspěšné složení zkoušky způsobilosti výkonu povolání advokáta u Státní rady a Kasačního soudu.

Zásadním rozdílem mezi běžnými advokáty a advokáty u Státní rady a Kasačního soudu je způsob vzniku oprávnění vykonávat profesi. V tomto případě to není zápis do seznamu vedeného komorou, ale jmenování ministrem spravedlnosti a složení příslušné přísahy.

Na rozdíl od klasické advokacie se zde tedy objevuje prvek určité závislosti na státní výkonné moci.

Právní zástupci u odvolacích soudů

Vykonavatelé této profese disponují již od dob francouzské revoluce (zákon z 27 ventose roku VII) zákonným monopolem zastupování účastníků v řízení před odvolacími soudy, a to ve všech případech kromě několika výjimek, kdy použití jejich služeb není povinné.

I právní zástupci u odvolacích soudů mohou poskytovat právní poradenství a vyhotovovat soukromoprávní úkony.

Právní zástupci u odvolacích soudů jsou organizováni na teritoriálním principu do profesních komor v obvodu každého odvolacího soudu. Existuje rovněž národní komora, která má důležité pravomoci zejména v oblasti disciplinární a kontrolní.

Podobně jako advokáti a Kasačního soudu a Státní rady i právní zástupci u odvolacích soudů jsou jmenováni ministrem spravedlnosti, do jehož rukou také skládají profesní přísahu.

Závěrem

Tolik tedy stručně o profesích zabývajících se poskytováním právní pomoci ve Francii.

V některém z příštích čísel Bulletinu advokacie bychom se mohli podrobněji vrátit k problematice společného výkonu advokacie ve Francii formou zvláštních obchodních společností, která je nanejvýš zajímavá a mohla by být de lege ferenda pro naši právní úpravu inspirující.

*Mgr. Jan Štoviček
advokátní koncipient, Praha*

2) Články o české advokacii v zahraničí

Nový zákon o advokacii a následné normy včetně kodexu o etice vzbudil značný ohlas zejména v komorách států Evropské unie. Jednoznačně lze konstatovat, že ohlasy jsou kladné.

V časopise pařížských advokátů **Gazette du Palais**, který vychází jednou za 3 týdny pro potřeby francouzských advokátů a soudců, publikoval v č. 114 z 24. dubna 1997 obsáhlý článek bývalý předseda Pařížské advokátní komory p. *Georges Flécheux*. Článek je nazván *Loi tchèque sur le Barreau*.

Pan Flécheux se v obsáhlém článku zabývá zejména organizací naší advokátní komory, o které uvádí, že odpovídá modelu západních advokátních komor. Popisuje činnosti advokátů podle tohoto zákona, podtrhuje, že advokáti jsou vázáni listinou lidských práv.

Pana Flécheux zajímá velmi disciplinární kontrola Komory, která je rovněž v souladu s ustanoveními západoevropských komor o disciplíně a popisuje ji velmi podrobně.

V kapitole o našem tarifu uvádí, že v řadě zemí Evropy tarif neexistuje a že v České advokátní komoře naopak tarif tradičně existuje, jako je tomu v Německu a Rakousku. Pan Flécheux rovněž popisuje nejprve debaty a potom i praxi zavedení uznávacích zkoušek cizích advokátů, kteří musí být členy České advokátní komory.

V závěrečném hodnocení autor uvádí, že náš zákon č. 85/1996 Sb., je krásným příkladem normy státu, který prožíval v nedávné historické době dramatické události, v němž se odehrávaly velmi hanebné procesy, neexistující v moderních státech. Vyzdvihuje aktivitu českých advokátů, kteří po listopadu 1989 ihned pracovali na normách, které je vrací do evropské právní kultury. Zdůrazňuje, že advokáti ihned navázali kontakty s ostatními evropskými advokátními komorami a evropskými organizacemi, zejména pak s Pařížskou advokátní komorou a Federací evropských komor. Závěrečné věty jeho článku v doslovném překladu zní: „Je nutno oslavit zrození nového příchozího do našeho profesionálního společenství a musíme si přát, aby docházelo k co největšímu množství právních a ekonomických výměn pro další utužení vztahů francouzských a českých advokátů. Historie vztahů nás k tomu zavazuje, stejně jako obsažnost současných styků“.

Novým naším zákonem se zabývá také advokát *Ernst Giese* a právní referendář *Martin Holler* v článku publikovaném ve **Sděleních Německé advokátní komory č. 2/1997**.

Úvodem je krátce popsána situace v Československé a později České republice po roce 1989, která přinesla mimořádný hospodářský rozvoj, jenž pokračoval i po rozdělení republiky. V České republice se etablovalo mnoho zahraničních firem, zejména německých. Těmto firmám a obchodním organizacím bylo nutno poskytnout poradenskou činnost, kterou obstarávali také americké, rakouské a německé advokátní kanceláře zejména v Praze, často ve spojení s českými advokáty.

Až do novely zákona o advokacii byla právní poradenská činnost zahraničních advokátů formálně zakázána a mohla se omezit pouze na porady týkající se ekonomiky. Situace se změnila po vydání nového zákona o advokacii.

V článku je podrobně popsána struktura české advokacie, včetně organizace Komory, i advokátních kanceláří, a podrobně jsou popisovány paragrafy č. 14 a 15 zákona o advokacii o společném výkonu advokacie ve sdruženích a veřejných obchodních společnostech.

Rovněž podrobně jsou popsány předpoklady pro výkon advokacie a důležitá kapitola je věnována podmínkám pro činnost zahraničních advokátů v ČR.

I v tomto případě doslova překládám závěrečný odstavec tohoto článku: „Nový český zákon o advokacii odpovídá v mnoha ustanoveních detailně západoevropským představám o povolání a etice advokátů. To se týká také úpravy činnosti zahraničních advokátů. Lze proto tento zákon považovat za další krok ke sblížení České republiky s Evropskou unií.“

Dr. Václav Král

3a) Obsah Bulletinu slovenské advokacie č. 2/1997

Bulletin obsahuje 97 stran textu a 7 inzertních stran. Autorem úvodníku je místopředseda SAK JUDr. Jozef Brázdil, jeho obsah je vyjádřen výstižně v názvu: „Bylo potřebné zvýšit příspěvek na činnost Komory?“ (roční příspěvek byl zvýšen o 400 Sk na 5300,- Sk).

Dále jsou otištěny tyto odborné stati:

Peter Vojčík: K některým praktickým problémům práv na označení

Ján Krafský: K problematice opravných prostředků proti rozhodnutí o povolení vkladu

Jaroslav Krajčo: Výkon rozhodnutí a cenné papíry

Dušan Szabó: Souhlas obce s výmazem z obchodního rejstříku

Roman Hošovský: Náhrada za použití vlastního auta advokáta

Imrich Slaffcik: Rozhodnutí, které nám dalo za pravdu

Juraj Babiak: K rekonstrukci slovenského trestního práva

Eduard Bárany: O důsledných uplatnění doktriny pozitivního závazku státu při výkladu Ústavy SR

Dále jsou zařazeny obvyklé rubriky:

Výběr rozhodnutí Ústavního soudu SR, výběr rozhodnutí obecných soudů (obě rubriky řídí Dr. Ján Mazák – týž vede i rubriku „Z odborné literatury a časopisů“).

Bulletin otiskuje též adresář obecných soudů v SR (jeho aktualizované znění uveřejníme v příštím čísle) a pracovišť slovenské prokuratury.

Ze zprávy o zasedání předsednictva SAK, které se konalo 10. a 14. 2. t. r., zjišťujeme mimo jiné, že

- předsednictvo projednalo různé varianty budoucího financování Komory s ohledem na to, aby příjmy byly úměrné zvyšování nákladů na její činnost
- v červnu t. r. se koná mimořádná konference advokátů (zprávu přineseme v příštím čísle)
- SAK vydá dvě mimořádná čísla Bulletinu „Trovy konania“ a „Vzory trestných podaní“
- byly ustaveny legislativní skupiny pro otázky advokacie: zákon o advokacii, advokátní tarif, zásady výkonu advokacie (již dříve byla zřízena skupina pro občanské právo, pro trestní právo, pro obchodní právo a pro právo správní).

3b) Obsah Bulletinu Slovenské advokacie č. 3/97

Úvodník napsala místopředsedkyně SAK JUDr. Darina Michalková na téma „Je spolupráce Slovenské advokátní komory se zahraničím zbytečná?“. Autorka popisuje a hodnotí aktivity SAK ve vztahu k cizině a zdůvodňuje jejich význam pro slovenskou advokacii.

Číslo obsahuje tyto odborné příspěvky:

Ján Mazák: Procesní aspekty zrušení negace rozhodnutí soudů

Ludovít Šoltýs: K otázce náhrady nákladů výkonu rozhodnutí před civilním soudem

Jozef Vozár: Zákaz reklamy pro advokáty – první část

Rastislav Kuklis: O jedněch do nedávna zavřených dveřích

Dále je otištěn výběr rozhodnutí Ústavního soudu SR, několik rozhodnutí NS SR a výběr rozhodnutí obecných soudů.

Otištěna je též informace o zasedání předsednictva ČAK ve dnech 7. 3. a 10. 4. 1997.

7. 3. byly projednány zejména výsledky setkání představitelů advokátních komor střední Evropy v Budapešti, na jehož programu byly informace o dění v jednotlivých komorách, možnosti usidlování zahraničních advokátů a bezplatné právní zastoupení nemajetných občanů.

Příští setkání představitelů advokátních komor střední Evropy se bude konat v roce 1998 v Záhřebu.

Na schůzi 10. 4. informoval předseda SAK dr. Detvai o konferenci ministrů spravedlnosti střední Evropy, která se konala v Banské Bystrici. Na pořadu byla dále příprava mimořádné konference advokátů a schválení návrhu usnesení na zvýšený příspěvek na činnost SAK.

Číslo obsahuje též pravidelné rubriky – změny v seznamu advokátů a advokátních koncipientů a inzerci.

V. M.

VÍTE, ŽE ...

- ✧ jedním z vlastníků podílového listu Družstva rozhledny na Petříně v nominální hodnotě 50 zlatých r. č. respektive 100,- korun byl i advokát JUDr. Karel Urbanec? Můžete se o tom přesvědčit z fotografie na obálce časopisu Rodinný finanční rádce č. 4/1997.
- ✧ advokátem byl i „otec benátského divadla“ Carlo Goldoni (1707–1793)? Autor více než 200 komedií a 80 kratších hudebních veseloher zemřel v bídě v Paříži krátce před tím, než mu orgány Francouzské republiky přiznaly v domnění, že ještě žije, doživotní penzi.
- ✧ advokáti v procesu s nacistickou elitou v Norimberku nevystupovali pouze jako obhájci? Mezi obžalovanými byli i dva bývalí němečtí advokáti: Ernst Kaltenbrunner, odsouzený k trestu smrti, býval advokátem v Linci, a Hans Frank, odsouzený k trestu smrti zejména za zločiny v okupovaném Polsku, začínal svoji kariéru jak advokát v Mnichově.
- ✧ hlavním autorem justiniánské kodifikace nazvané později Corpus iuris civilis byl byzantský advokát Tribonianus, který byl nesporně jedním z největších

znalců děl klasické jurisprudence římské v dějinách lidstva (zemřel přibližně v r. 545)?

- ✧ příliš horlivý advokát se může ocitnout ve vězení? Stalo se tak i otci malíře Petra Pavla Rubense Janu Rubensovi. Příčina však netkvěla přímo v poskytování právní pomoci. Jan Rubens byl právním poradcem manželky Viléma I. Oranžského Anny Saské. „Místo, aby hájil pouze princezniny zájmy v soudní při, vyhověl i jinému zájmu této ženy, jejíž jméno se stalo synonymem všech nectností: byl jejím milencem,“ dočteme se v 7. svazku Pijoanových Dějin umění. Ačkoliv za cizoložství hrozil trest smrti, byl otec slavného malíře toliko uvězněn na hradě Dillenburgu. Propuštěn byl v r. 1573, Petr Pavel Rubens se narodil o čtyři roky později 28. června 1577.

S. Balík

ANOTACE

Jan Filip

Ústavní právo České republiky, I. díl

2. vydání; Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva. Masarykova univerzita, Brno 1997

Literární produkce posledních let umožňuje, aby zájemce o problematiku ústavního práva použil nejenom komentářů k Ústavě a Listině,^{*)} ale také komplexně pojatých a zasvěceně zpracovaných děl učebnicového charakteru. Mezi ty druhé patří obě v titulu uvedené práce brněnského konstitucionalisty Jana Filipa.

O díle Ústavní právo ČR (celkem 393 stran) v předmluvě autor sám oprávněně uvádí, že jde o učebnici, která se snaží látku především vykládat, nikoliv pouze popisovat: zaujímají se tu stanoviska i k některým praktickým problémům a pracuje se také se soudní judikaturou, učebnice proto může sloužit i jako

---

^{*)} Zejm. Pavlíček, V. – Hřebejk, J.: Ústava a ústavní řád České republiky (1. díl – Ústavní systém, Linde Praha a. s., 1994; 2. díl – Práva a svobody, Linde Praha a. s., 1996); Hendrych, D. – Svoboda C. a kol.: Ústava ČR. Komentář, C. H. Beck, Praha 1997.

příručka ústavního práva pro praktiky. Oproti 1. vydání učinil autor nepochybně také v tomto směru krok kupředu (umožnila mu to i v mezidobí publikovaná literatura a judikatura).

Po zajímavých úvodních kapitolách (úvod do ústavního práva a do teorie ústavy) se autor v další části zabývá ústavními základy ČR. Zkoumá tu ústavní základy státní formy a politiky, principy konstitucionalismu a ústavněprávní aspekty územní organizace ČR, také však ústavní základy právního systému ČR (prameny práva, poměr českého ústavního práva k právu mezinárodnímu, publikační právo; podrobně a pozoruhodným způsobem je tu rozebrána problematika interpretace práva, o níž autor tvrdí, že je předmětem v prvé řadě ústavního práva, protože právě to normuje i některá základní východiska pro výklad).

Třetí a poslední část učebnice je nadepsána „Základní instituce spojené společnosti a státu“. Autor se tu zabývá politickými stranami (konstruuje „právo politických stran“ jako zvláštní součást právního řádu), formami realizace státní moci a práva na samosprávu (přímá a zastupitelská demokracie), volbami a volebním právem, ústavněprávními základy územní samosprávy (o jiných formách veřejné samosprávy, zvláště o veřejné samosprávě zájmové či profesní, se bohužel zmiňuje jen náznakem) a zvláštními ústavními instituty ochrany společnosti a státu v době mimořádných stavů, k nimž podotýká, že „naše právní instrumentarium de lege lata se v této oblasti omezuje jen na jednotlivé případy ochrany společnosti a státu a jím uznávaných hodnot, ústavně však není předvídána hromadná suspenze základních práv, ani mimořádné zásahy do organizace státu“. (V této kapitole je pojednáno i právo lidu na odpor ve smyslu čl. 23 Listiny.)

Připravovaný druhý a třetí díl učebnice má být prozatím nahrazen Vybranými kapitolami (celkem 367 stran). Jednotlivé kapitoly jsou věnovány státnímu občanství, základním právům a svobodám, státní moci a její organizaci v Ústavě, moci zákonodárné, moci výkonné a moci soudní. Praktickému právníkovi mohou být vedle hutného rozboru otázek státního občanství užitečné především výklady týkající se základních práv a svobod (100 stran) a moci soudní, v jejím rámci pak zvláště řízení před Ústavním soudem (autor se tu zabývá také celou řadou výkladových problémů). Z avizovaných témat dalších dílů učebnice tu chybí snad jenom ústavní základy postavení cizinců.

Kromě již uvedených kladů oceňuji u obou pracích jejich instruktivnost, vyhovující čtenáři více i méně zasvěcenému. Mohou být proto dobrou pomůckou také tomu, kdo se celkem ústavního práva nezabývá a hledá poučení jen v některé dílčí otázce.

Doc. JUDr. Vladimír Mikule

A. Kisza, Z. Krzeminski, R. Lyczewek

HISTORIA ADWOKATURY POLSKIEJ

Varšava 1995, 195 str.

Polské a české dějiny mají mnoho společného. Odehrály se v těsném soustředění a nejednou se společnými protagonisty či podobnými osudy. Anotovaná práce z pera tří polských advokátů je proto pro českého čtenáře zajímavá nejen jako informace o vývoji polské advokacie od samých začátků až do r. 1945, ale také jako vzorový příklad zájmu o historii našeho povolání.

Autoři v úvodu sice vzpomínají socialistické cenzury, nicméně nelze přehlédnout, že dějinám advokacie byla v Polsku pozornost věnována průběžně a že např. „Zarys historii adwokatury polskiej“ vyšel ve Varšavě již v r. 1978. Bohatá bibliografická poznámka (str. 169–178) je dokladem širokého tematického záběru i velkého okruhu autorů, a to jak profesionálních právních historiků, tak především souběžně píšících a praktikujících advokátů. Za daného stavu pak tvůrci anotované knihy mohli pochopitelně navázat na svoje časopisecké studie, publikované často v polském advokátském časopise PALESTRA, i na soudy jiných badatelů.

Dějiny polské advokacie jsou v knize rozděleny do tří základních period. První část je ukončena r. 1700, druhá r. 1939, třetí zahrnuje německou a sovětskou okupaci v letech 1939–1945. V rámci jednotlivých etap je činěno ještě další členění, a to jak z hlediska časového tak teritoriálního.

Bylo by nad rámec běžné anotace předložit nyní stručný nástin dějin polské advokacie. Takový postup by také možná vedl k tomu, že by se zájemce o polskou problematiku ke škodě věci spokojil pouze s četbou této zprávy, a proto se pokusím nastínit pouze několik – dle mého názoru velmi zajímavých – momentů.

Středověký vývoj byl v Polsku i v českých zemích velmi podobný. Autoři – obdobně jako náš Evžen Tarabrin – rozlišují materiální a formální pojetí advokacie a poukazují na pronikání římsko-kanonického procesu i vliv německého městského práva. Domnívají se dokonce, že povědomí o institucích justiniánské kodifikace se na polské území dostalo přes Velkou Moravu (str. 16) a že tak – ve zvládnutém podobě – byla známa i advokacie. Připouští však, že pro tyto úvahy není dostatek písemných pramenů.

Středověcí polští „advokáti“ měli obdobné postavení jako naši řečníci či poručníci pře. V Długoszových Análech se první zmínky o takových advokátech vztahují k r. 1016 resp. k době vlády Boleslava Chrabrého. Vzhledem k tomu, že jak české země, tak Polsko měly v počátcích svého vývoje záhy vazby k západní kultuře, jsou zmiňované informace – vzpomene-li navíc i tažení Boleslava Chrabrého do Čech – významnou podporou domněnky, že také naše středověká

„advokacie“ v materiální podobě mohla fungovat již v 11. století. Za „velkou listinu“ polské advokacie pak považují autoři Statuta Kazimíra Velikého z let 1347–1370. Nelze než konstatovat, že v českých zemích bylo zemské právo kodifikováno až v r. 1500 Vladislavským zřízením zemským a že přijetí Karlova zákoníku *Maiestas Caroline* skončilo v Kazimírově době fiaskem, řečnictví však nezávisle na tom prosperovalo.

Pro historika české advokacie se možnost srovnání prohlubuje tím, že část polského území připadlo dělením Polska do habsburského soustátí. Polští advokáti z Haliče Karol Malisz a Józef Garnysz se např. účastnili v r. 1848 Slovanského sjezdu v Praze, Franciszek Smolka byl poslancem sněmu v Kroměříži atp. Poznávající pak advokacii v ruské i pruské zóně se zájmem můžeme sledovat poměry např. v Krakově, Lvově či Přemyšli, kde rakouský advokátský řád z roku 1868 platil až do r. 1932. Nelze než margiálně připomenout, že i někteří doboví čeští advokáti studovali v Krakově a že setkání polských a českých kolegů u soudů v Předlitavsku nebylo zdaleka vyloučeno.

Po složitém období první světové války následují v Polsku unifikační snahy meziválečné. Polští advokáti – obdobně jako českoslovenští – se účastnili politického života, z řad advokacie býval např. pravidelně vybírán ministr spravedlnosti, advokáty byli i první meziváleční předsedové Nejvyššího soudu.

II. světová válka zasáhla polskou advokacii velmi citelně. V r. 1939 bylo v listinách advokátů zapsáno 7925 osob, kandidátů advokacie 3607. Ztráty 56 % advokátů a 95 % kandidátů advokacie jsou pokládány za jedny z nejtěžších ztrát v řadách inteligence v polských dějinách.

Lze uzavřít, že dějiny polské advokacie mohli autoři anotované práce psát nejen s již zmiňovanou znalostí věci, ale též s patřičnou dávkou hrdosti. Nezbyvá než věřit, že zajímavá kniha, jež by neměla uniknout širší pozornosti naší odborné čtenářské obce, bude v obou směrech motivující a inspirující.

JUDr. PhDr. Stanislav Balík

Z ODBORNÝCH ČASOPISŮ

Řazeno abecedně
Připravuje A. D.

AD NOTAM 1997, ročník 3

Číslo 4

Baudyš P.: K prohlášení vůle rozhodnutím soudu
Eliáš K.: Smrt člověka a obchodní společnosti (dokončení)
Bittner L.: Rakouský zákon o právu stavby
Adam J., Procházka S.: Koncepce zhodnocování nemovitostí – zneužívání důvěryhodnosti notářského úřadu za spekulativními účely?

ČASOPIS PRO PRÁVNÍ VĚDU A PRAXI 1997, ročník 5

Číslo II

Filip J.: K pojmu státního občanství obecně a státního občanství ČR zvláště
Koudelka Z.: Budoucnost profesní samosprávy
Skalka P.: Základy etické a právní regulace reklamy
Skulová S.: Rozhodování ve veřejné správě v pohledu správní vědy
Fiala T.: Selektivní distribuční systém a soutěžní právo Evropské unie
Zezulová J.: Zamyšlení nad postavením a činnostmi probačního pracovníka u okresních a krajských soudů v České republice
Čaňo M.: O povaze argumentu a argumentace

DANĚ 1997, ročník 5

Číslo 7–8

Čáslavský M.: Daňová soustava v roce 5
Pohl J., Krejčová J.: Kontroly daně z příjmů právnických osob
Moravec J.: Dovozní depozitum
Škampa J., Škampová K., Nesrovnal J., Tuček M.: Transformace obchodních společností
Petránoš M.: Nejednoznačné ustanovení o ručení společníka s. r. o. za závazky společnosti
Kopčil M.: Posouzení výhodnosti jednotlivých forem podnikání z hlediska daní z příjmů
Taranda P.: Správce konkurzní podstaty jako daňový subjekt

Z odborných časopisů

- Sedláková E.: Úprava základu daně z příjmů při ukončení podnikatelské činnosti a ukončení pronájmu nebo při jejich přerušení
Guoth J.: Cenné papíry a jejich danění daní z příjmů
Matyášová L.: Zdaňování zahraničních osob pracujících na základě zprostředkování u plátců se sídlem v ČR
Paušální zdanění v Polsku
Vašíček M.: Daň darovací u bezúročných půjček – polemika
Novák A.: K novému zákonu o lihu
Právní závěry z rozhodnutí soudů ve věcech daní (příloha)

OBCHODNÍ PRÁVO 1997, ročník 6

Číslo 7–8

- Dědič J.: K harmonizaci právní úpravy fúzí akciových společností s třetí směrnici ES
Pelikánová I.: Ochrana věřitelů v akciové společnosti – vybrané otázky
Štenglová I.: Právní úprava sbírky listin v obchodním zákoníku ve vazbě na komunitární právo
Schelleová I.: Náklady civilního soudního řízení
Horzinková E.: Právní úprava devizového režimu – 2. část
Burzovní standardy pro cenné papíry (dokument Burzy cenných papírů)

PRÁVNÍ PRAXE V PODNIKÁNÍ 1997, ročník 6

Číslo 7–8

- Pelikánová I.: Konkurenční doložky ve smlouvách
Schelleová I.: Exekuce příkázáním pohledávky
Kareta J.: Konkurzy v praxi
Kindl M.: Investice do cizí věci, kupní cena a účetnictví
Stanovisko k právní subjektivitě Policie České republiky (stanovisko pléna Nejvyššího soudu)
Dotazy a odpovědi: Odvolání mimořádné valné hromady. – Náležitosti žaloby – vylíčení rozhodujících skutečností. – Promlčecí lhůta u práva na náhradu škody. – Zadávání veřejných zakázek.
Písařík J.: Příležitost dělá zloděje
Mazák J.: Rozhodcovské konanie v Slovenskej republike
Benešová J.: Soutěžní právo a franchising z pohledu soutěžního práva Evropské unie

PRÁVNÍK 1997, ročník 136

Číslo 7

- Malenovský J.: O „chudokrevnosti“ mezinárodního rozměru české ústavy a možných terapiích
Pipková H., Varvařovský P.: Polské a české ústavní soudnictví
Ondřej J.: Úloha kontroly v procesu odzbrojení a regulace zbrojení
Mates P., Mazanec M.: Disciplinární správní delikty
Zachariáš J.: Poznámky k odnímání vlastnictví
Kindl M.: Dopad rozdílu mezi veřejným a soukromým právem na právní praxi
Pěcha F.: K otázce schvalování převodů nemovitostí správními orgány

Číslo 8

- Havlan P.: Takzvané veřejné vlastnictví (něco k historii, něco k podstatě, jakož i něco k otázkám souvisejícím)
Kunz K. L.: Souvislosti mezi kriminologií a kriminální politikou a jejich odlišnosti
Čápková H.: Potírání nekalé soutěže cestou předběžných opatření
Kindl M.: Záhady kompetencí II – Úvahy o rašelině
Kindl M.: Změny územně plánovací dokumentace a posuzování vlivů na životní prostředí

PRÁVNÍ RÁDCE 1997, ročník 5

Číslo 8

- Rakovský E.: Antidumpingová opatření v právu ES
Baudyš P.: Budova jako předmět vlastnictví
Marek K.: Smlouvy k zajišťování přepravy a se vztahem k dopravním prostředkům
Veselý J.: Nad novým zákonem o státním podniku
Nedorost L.: Mimořádné opravné prostředky ve správním řízení
Výběr rozhodnutí a stanovisek k restituci zemědělského majetku s přehledem literatury (P. Vrcha)
Hamplová J.: Formální stránka rozhodování orgánů obce
Trnka J.: Kontrola v sociálním zabezpečení
Šamóřil K.: Aktuální otázky kolektivních smluv ve světle legislativy předmnichovské republiky
Pelikán M.: Potvrzení o výdělku pro potřeby úřadu práce
Bartoš A.: Přihláška pohledávky v konkurzním řízení (vzor)

PRÁVNÍ ROZHLEDY 1997, ročník 5

Číslo 8

- Vantuch P.: Podmíněně zastavení trestního stíhání a právo na obhajobu
Fastner J.: K běhu lhůty obhájci k podání odvolání
Dolenský A.: Nauka o zvýšení rizika aneb případ kozích chlupů
Chalupa L.: K otázce delimitace majetkových vztahů předškolních zařízení, škol a školských zařízení podle zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství
Chalupa R.: Směnečné stejnopisy – produkt a pojmový znak násobení směnky
Bílek V.: Kterak žalovati zástavce anebo neradostná rekapitulace
Sojka D.: Odměna správce konkurzní podstaty
Ryška M.: K ochraně netradičních subjektů ve sporech vyplývajících z nekalé soutěže
Müller Z.: O dražbě ústavní
Procházka A.: Samospráva obcí a obecně závazné vyhlášky

PRÁVO A PODNIKÁNÍ 1997, ročník 6

Číslo 7–8

- Růžička K.: Nové právní předpisy v oblasti zahraničního obchodu
Černá S.: Důsledky porušení povinnosti členem představenstva akciové společnosti
Faldyna F.: Nad jedním judikátem Nejvyššího soudu k tzv. malé privatizaci
Fleischmanová I.: Změny v obsahu jednotlivých příloh zákona o živnostenském podnikání po novele zákonem č. 286/1995 Sb.
Kratinová H.: Právní úprava hypotečního práva
Kuba B.: Oceňování pozemků a staveb a katastr nemovitostí
Zíchová D.: K současné problematice povolování provozu hracích přístrojů obcemi
Kos B.: Problémy právní úpravy nízké kapitalizace
Guth J.: Průřez problematikou kapitálového trhu

PRÁVO A ZAMĚSTNÁNÍ 1997, ročník 3

Číslo 7–8

- Galvas M.: K problematice takzvaných vnitřních předpisů v pracovním právu
David L.: Jak má znít zaměstnavatelova výpověď či okamžité zrušení pracovního poměru?
Gregorová Z., Hrabcová D.: K některým problémům náhrady za ztrátu na výdělků a nezaměstnanosti

- Prunner P.: Zásady personálního managementu jako jeden z důležitých aspektů tvorby právních norem
- Brejcha A.: Způsobilost v důchodovém pojištění – vztah k pracovnímu a občanskému právu
- Dostál J.: Důchodové pojištění v České republice
- Burdová E.: Státní sociální podpora
- Ryba J.: Řízení ve věcech důchodového pojištění
- Přeslička Z.: Řízení ve věcech nemocenského pojištění a pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti

TRESTNÍ PRÁVO 1997, ročník 2

Číslo 7–8

- Púry F., Šámal P.: Nad jedním rozhodnutím o probaci
- Hrušková O., Ouředníčková L., Štern P.: K některým teoretickým a praktickým otázkám probační služby
- Fenyk J., Sotolář A., Sovák Z.: Mediace jako alternativní podoba naplnění trestní spravedlnosti
- Pikna B.: Nástin legislativních řešení problematiky držení drogy
- Rizman S., Sotolář S., Šámal P.: K problematice alternativních trestů

VŠEHRD 1997, ročník 28

Číslo 4

- Schelleová I., Schelle K.: Vývoj advokacie, notářství a soudnictví na našem území (2. část)
- Filip J.: Práva národnostních a etnických menšin a jejich záruky v právním řádu ČR
- Smejkal P.: Český kapitálový trh – opatření k jeho zprůhlednění a standardizaci
- Mitlöchner M.: Několik poznámek k rekonstrukci českého trestního práva hmotného
- Klaus V.: Právo a transformace české společnosti: některé vzájemné souvislosti

---

TISK O ADVOKACII

Připravuje V. Mandák

Redaktor právní rubriky HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN se zabývá ve svém příspěvku „**Odvracená tvář současné justice**“ s podtitulkem – „Bez dobré administrativy nemohou soudci dobře pracovat“ odměňováním odborných a administrativních pracovníků soudu. Upozorňuje na časté odchody příslušných pracovníků do jiných resortů, což je zapříčiněno nepříznivými mzdovými podmínkami v justici. Autor pak poukazuje na to, že jen v jednom čísle časopisu Bulletin advokacie (č. 5/97) bylo otištěno 5 inzerátů, které doslova přepisuje, z nichž vyplývá, že pracovníci soudů hledají své mzdově lepší uplatnění v advokátních kancelářích. □

Brněnský deník ROVNOST 19. 8. přináší rozhovor s jihomoravskou senátorkou Vlastou Svobodovou. Je věnován tehdy ještě nízkým platům státních zástupců a jejich lobbování u zákonodárců.

Rozhovor obsahuje i pasáž, která se týká advokátů – dřívějších pracovníků justice. Citujeme doslova:

„Za mnou skutečně nedávno přišel vrchní státní zástupce z mého obvodu Brno-venkov a přinesl mi nejen písemné materiály, ale držel mi i přednášku. Jeho ústní výkon byl vskutku hodný státního zástupce a přesvědčil mne. Všichni bývalí komunističtí soudci, kteří museli od soudů odejít, jsou nyní v advokacii a díky jejich výmluvnosti a skvělé obhajobě nejeden lump uniká spravedlnosti, což není veřejně známo. Rozumím tedy tomu, že státní zástupci potřebují zvýšit svou společenskou prestiž i platové ohodnocení, aby ti dobří neodcházeli za lepším chlebičkem, ale jménem státu vedli úspěšný boj s nepravostí všeho druhu. Že je to z jejich strany lobbování? Možná, ale je to ve prospěch dobré věci.“ ■

Jak je známo, ČAK učinila opatření k zajištění bezplatné právní pomoci nejen v budově Komory v Praze, jak to bylo dosud, ale i v sídlech krajských soudů. Odraz této snahy se poprvé projevil i v denním tisku. ZEMĚDĚLSKÉ NOVINY a PRÁCE z 8. 9. přinesly informaci o tom, že v budově českobudějovického Úřadu města byly poprvé poskytovány místními advokáty bezplatné právní porady. Regionální zmocněnec advokátní komory dr. F. Smejkal deníku PRÁCE uvedl, že porady se budou poskytovat každou středu od 15,00 – 17,00 hodin. ZEMĚDĚLSKÉ NOVINY poznamenávají, že jihočeská metropole tak začala jako

první z bývalých krajských měst naplňovat doporučení ČAK, aby v sídlech krajských soudů byla zřízena podobná služba pro ty, kteří si nemohou kvalifikovanou radu z finančních důvodů dovolit. ■

V srpnu proběhla v médiích zpráva o dalších falešných advokátech. MF DNES 6. 8. pod nadpisem „**Falešný advokát má na kontě zřejmě další podvod**“ popisuje případ šestapadesátiletého muže, jehož nachytala policie v Jeseníku už po druhé na švestkách. Je ve vazbě z toho důvodu, že již před soudem v Jeseníku hájil mladíka obžalovaného z přepadení kněze, přičemž za tuto „obhajobu“ inkasoval 150 000,- Kč. Nyní je podezřelý, že si nechal vyplatit dalších 70 000,- Kč za zastupování ženy z Lipové v jejím civilním sporu.

Ze zprávy vyplývá, že nepravého advokáta udal jeden z jeho dalších klientů, který si vše ověřoval u České advokátní komory. □

LIDOVÉ NOVINY 15. 8. informují pod nadpisem „**Falešný advokát si namastil kapsu**“ o dalším falešném advokátovi. Citujeme:

„Podvodu se dopustil pětadvacetiletý M. P. ze Zlínska, který s nekalým úmyslem sepsal předkupní smlouvy o koupi nemovitosti, za což od postiženého inkasoval 650 tisíc korun. Protože neexistuje nejen nemovitost, ale ani pravý vlastník, vyšetřovatel ho v těchto dnech obvinil z trestného činu podvodu.“ ■

Nezvykle chudou žeň z tisku za uplynulých několik týdnů uzavíráme informací z týdeníku MLADÝ SVĚT (18. 6.). Časopis pod nadpisem „**Advokát v sukni**“ píše:

„Pro mnohé muže je pohled na advokátku útěchou a příjemnou věcí zároveň. Faktem však zůstává, že ženy advokátky musely ve Francii za své postavení dlouhá léta bojovat právě proti mužům. Teprve koncem loňského roku se Dominique de la Garaderierová stala vůbec první předsedkyní francouzské Advokátní komory v historii. Funkce byla dosud výhradně doménou mužů. Dnes je ve Francii stejný počet advokátek i advokátů. Ovšem budoucnost francouzské advokacie a justice vůbec patří ženám! Počet studentek práv výrazně převýšil počet studentů v poměru 1329 ku 961.“ ■

Potřebné setkání právníků

(VII. karlovarské právnícké dny)

Když se před sedmi lety sešel v podstatě nevelký počet právníků z obou stran hranic k diskusím nad některými právními problémy přechodu k tržní ekonomice, netušili jsme, že se zakládá tradice pravidelných setkání Karlovarských právníckých dnů a že se jejich účastníci budou scházet i přes státoprávní změny, k nimž v našem státě došlo, a že se řady rozšíří i o pravidelnou účast Rakouska. Ty letošní se konaly ve dnech 19. – 21. června jako již obvyklé setkání právníků z Německa, Rakouska, Slovenska a z Čech, nad právními otázkami současnosti.

Specifičnost Karlovarských právníckých dnů spočívá v tom, že jsou setkáním právníků v širokém pojetí této profese, tedy nejen advokátů, ale i pracovníků bank, úřadů, praktiků i právních teoretiků a průřezová diskuse nad některými otázkami z různých pohledů je vítaným obohacením myšlení. Letošní témata zahrnovala zadávání veřejných zakázek, konkurzní právo, novelizaci obchodního zákoníku ve vztahu k obchodním společnostem, zajištění pohledávek, hospodářskou soutěž, formulářové smlouvy a etiku obchodní praxe. Ale ani referáty, které se zdánlivě vymkly z těchto tematických okruhů – jmenovitě Dr. J. Buriana z České národní banky, o bankách se zvláštním režimem, Dr. Ing. J. Brdy, předsedy Komory komerčních právníků SR, o tzv. odštěpném závodu v české a slovenské podnikatelské praxi, a Dr. J. Teličky z Ministerstva zahraničních věcí a Dr. Merkla ze Spolkového ministerstva hospodářství SRN, o některých otázkách komunitárního práva nebyly mimo záběr konference. Všichni, kdo pracují s bankami, ať jsou to klienti nebo jejich advokáti, ocení zasvěcenou informaci o tom, co je smyslem a cílem nucené správy (dle připravované novely zákona o bankách v obecné rovině zabezpečení ochrany vkladatelů a dalších věřitelů v situaci, kdy z různých důvodů lze očekávat poškozování jejich zájmů) a jaké jsou povinnosti a oprávnění nuceného správce. Odštěpný závod byl a je – přes zdánlivě jasnou úpravu – od samého počátku zdrojem problémů zejména při označování účastníků sporu v žalobě. Stojí za zaznamenání, že judikatura Nejvyššího soudu SR navazuje na ustálenou judikaturu z dob společného státu, že uvedení označení odštěpného závodu za obchodním jménem podnikatele není nesprávným označením účastníka, ale jen bližší identifikací jeho složky a že nesprávné označení účastníka sporu v žalobě je možno odstranit jako vadu podání.

Každý tematický okruh obsahoval referáty o konkrétní právní úpravě nebo právních otázkách u nás, ale pokud možná i informaci o právní úpravě či o způsobu řešení na Slovensku, v Německu a Rakousku, i s přesahem do Evropské unie.

Kromě toho je pravidelně zařazován zvláštní „evropský“ blok, protože otázky harmonizace českého práva s právem EU dosud příliš málo pronikají do povědomí širší veřejnosti. Tentokrát měli účastníci příležitost vyslechnout referát J. Teličky o harmonizaci práva, kde poprvé zaznělo, že nejde jen o harmonizaci, ale především o transpozici evropského práva do našeho právního řádu, což je úkol kvalitativně odlišný, protože to neznamená jen akceptaci právních norem, ale i příslušných politik. I když se referát J. Merkla o právních problémech zavádění jednotné evropské měny mohl snad v situaci našeho státu zdát trochu odtažitý, je třeba si uvědomit, že čas běží velmi rychle a že je nutno být včas připraven na všechny otázky, s nimiž bude náš stát v okamžiku vstupu konfrontován.

Konferenci zahájil tematický okruh právní problematiky zadávání veřejných zakázek. Bylo zajímavé konfrontovat zasvěcený výklad českého zákona po novele od advokáta Dr. Kleina, který upozornil na některá zvlášť důležitá ustanovení, u nichž jejich striktní nedodržení má za následek vyřazení ze soutěže, se slovenskou úpravou – referoval Ing. Nevický z Ministerstva výstavby a veřejných prací SR – která sice vychází z původně jednotných kořenů, ale přece jen došlo v důsledku několika novelizací, naposledy v r. 1996, k odlišnému vývoji. O téže problematice pak z pohledu práva EU (příslušných směrnic a jejich obsahu) a německé právní úpravy referoval G. Reichel ze Státního ministerstva pro hospodářství, dopravu a technologii, Mnichov. Zvláštní pozornost zasluhuje ta část jeho referátu, v níž se zabýval nemalými problémy projekce směrnic EU do německého práva.

Konkurzní právo po novele v referátu dvou soudkyň, Mgr. I. Mlejnkové a Mgr. V. Modlitbové, obsahuje četná úskalí a při aplikaci novelizovaného znění zákona vede k řadě sporných otázek. Na řadě problémů se podílí jak nedostatečná právní úprava, tak leckdy i malá připravenost konkurzních správců. Slovenské právo, jak uvedla doc. Dr. O. Ovečková z ÚSP SAV, Bratislava, se po vzniku SR sice odklonilo od české úpravy, ale novoty v něm zavedené (dohadovací jednání namísto naší ochranné lhůty) také valně nepřispěly ke zvýšení funkčnosti konkurzů, takže v obou státech se jejich smysl přispívá k ozdravení ekonomiky stále míjícím účinkem.

Novelizace obchodního zákoníku, tedy v podstatě další rozvoj práva obchodních společností, byla předmětem kriticky pojaté přednášky prof. Dr. I. Pelikánové z Právnické fakulty UK Praha, a kriticky se k ní připojil i prof. Dr. P. Doralt z vídeňské hospodářské univerzity. Jeho výklad a komentování velice – ke škodě věci – kusé úpravy byl v mnohém směru velmi poučný, protože se v souvislosti s přistoupením Rakouska do EU podílel na včlenění příslušných směrnic EU do rakouského práva a poskytl účastníkům vlastní cenné zkušenosti.

Další blok přednášek byl věnován věci mnohdy opomíjené, tj. etice v hospodářské činnosti. Přehledný a systematicky utříděný výklad o německé úpravě ochrany proti nekalé soutěži v podání advokátky Silvie Sparfeldové, M. A. ukázal nejen společné stránky, ale i značné ochuzení české úpravy této problematiky, jehož příčina spočívá v jejím nepřilíš zdařilém zařazení do obchodního zákoníku. Advokát Dr. J. Vozár pojednal o některých otázkách klamavé reklamy na Slovensku, kde společná právní úprava s úpravou českou i návaznost na předválečnou judikaturu z dob společného státu vedou k souběžnému pojmání těchto otázek. Advokátka Dr. J. Munková referovala o některých zvláštních případech nekalé soutěže zejména v souvislosti s obchodním tajemstvím a s neoprávněným využitím pověsti (např. využitím ochranných známek). Do tohoto rámce patřil rovněž referát E. von Westphalena, který na pozadí německého zákona o všeobecných dodacích podmínkách a příslušné směrnice EU poukázal zejména na způsoby uzavírání tzv. formulářových smluv s předem předtištěnými obchodními podmínkami i na některé excesy při aplikaci tohoto zákona. Stručným koreferátem o současné české praxi se připojila Dr. J. Munková. Svou podstatou sem náležela i informace ředitele právního odboru Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže Mgr. A. Musila o připravované novelizaci zákona na ochranu hospodářské soutěže.

O novém teorii dosud nezvládnutém, ale v praxi se stále větší naléhavostí prosazujícím institutem zajišťovacího převodu práva, mezerách a nedomyšlenosti této úpravy v našem právu pojednal z právně srovnávacího pohledu advokát Dr. V. Zoufalý. Souběžným problémem vydobytí pohledávky příkázáním z účtu se zabývala prof. Dr. A. Winterová z Právnické fakulty UK Praha.

I když Dr. P. Šámal, předseda senátu Nejvyššího soudu ČR, soustředil svůj referát na trestněprávní ochranu proti padělání cenných papírů, bohatá a živá diskuse jej rozšířila všeobecně na trestní problematiku v našem hospodářském životě a její patřičnou současnou i budoucí zákonnou úpravu.

Účastníci i pořadatelé si z konference odnesli jeden důležitý poznatek: Karlovarské právníké dny se staly neformální platformou pro diskusi o problematických a problémových otázkách současných i budoucích právních úprav z velmi různých oborů práva. To napomáhá nejen aplikační praxi, ale může posloužit i zdokonalení legislativy. Přínosné je, že se v referátech i diskusích upozorňuje nejen na vlastní zkušenosti právníků s aplikací právních předpisů, ale v nemenší míře i na zkušenosti, čerpané z komparatistických pohledů od našich sousedů. Tomuto přístupu se příští Karlovarské právníké dny hodlají věnovat ještě důsledněji.

V průběhu konference byla udělena prestižní cena nejlepšímu právníkému časopisu za r. 1996. Staly se jím Právní rozhledy nakladatelství C. H. Beck. Bulletin advokacie se umístil na šesté příčce, předstižen zejména časopisem Kriminalistika, vydávaným Policií ČR, Trestním právem nakladatelství Orac a sloven-

ským Podnikatelom a právom, který se tak stal nejlepším právnickým časopisem ze Slovenské republiky.

Z konference byl vydán jako každoročně dvojjazýčný Sborník v pečlivém zpracování nakladatelství Linde, k němuž na podzim bude vydán dodatek, obsahující referáty, které byly poskytnuty teprve v jejím průběhu.

JUDr. Jindřiška Munková

K otázce vzájemnosti při uznávání výkonu rozsudků ve věcech občanských a obchodních

Ministerstvo spravedlnosti České republiky učinilo prostřednictvím Ministerstva zahraničí České republiky dotaz ve vztahu ke Spolkové republice Německo, zda je dána vzájemnost ve věci uznávání a výkonu rozsudků ve věcech občanských a obchodních.

Ministerstvo zahraničních věcí SRN odpovědělo nótou č. 512–521.60 TSR ze dne 6. 6. 1997, ve které je sděleno stanovisko Spolkového ministerstva spravedlnosti k této záležitosti. V tomto stanovisku se uvádí, že mezi Českou republikou a SRN neexistuje žádná mezinárodní smlouva upravující uznávání a výkon rozsudků v občanských a obchodních věcech. Proto se tato otázka řídí platným právem SRN (konkrétně jsou citována ustanovení § 328, 722 a 723 občanského civilního řádu). Zda je zajištěna vzájemnost není možné podle práva SRN stanovit prohlášením Spolkové vlády, jak to je možné např. podle § 54 našeho zákona o Mezinárodním právu soukromém.

Německá strana vychází z toho, že v bývalém ČSFR bylo cizí rozhodnutí uznáváno a vykonáváno za předpokladu splnění podmínek § 63 a násl. zákona o Mezinárodním právu soukromém. Jednou z těchto podmínek je i zaručená vzájemnost, přičemž postačovalo, že v československém právu existovala odpovídající zákonná situace. V německé právní literatuře převládá názor, že tyto předpoklady mezi SRN a bývalou ČSFR byly splněny.

Pro dnešní Českou republiku platí stejné předpoklady. Spolkové ministerstvo spravedlnosti proto vychází z názoru, že německé soudy smějí na vzájemnost nahlížet jako na zaručenou, tzv. předmětné rozsudky mohou uznávat a vykonávat.

*Připravil JUDr. Jiří Nykodým
člen představenstva ČAK*

Tenisový turnaj advokacie ČR – zpráva o výsledku

Turnaj byl ve dnech 28. 8. – 30. 8. 1997 uspořádán v Mostě. Zabezpečovala jej organizační skupina z AK Mgr. Herese, JUDr. Ivánka a JUDr. Koutský z AK Krejčíř – Koutský.

Letošní ročník, který byl v pořadí již sedmý od listopadu 1989, nebyl sice postižen nepřízní zúčastněných, ale nepřízní počasí, které první den zhatilo plánovaný program. Turnaj byl proto zahájen v tenisové hale TK Most, a to způsobem zkrácené hry na devět gamů. Druhý den se již plně vydařil, hrálo se na otevřených dvorcích za účasti 24 mužů a 3 žen. Vítězem pánské dvouhry se stal, tak jako v roce 1996, Robert Jehne z Prahy, který v semifinále porazil Mgr. Mariana Herese z AK Most. Překvapením turnaje byl Příšovský z AK Klášterec nad Ohří, který se probojoval až do finále a v semifinále porazil známého tenisového hračovníka Matouška z AK Praha. V pánské čtyřhře zvítězila dvojice Fiala Karel – Robert Jehne z Prahy. V útěše mužů zvítězil Jaroslav Brož z AK Brno nad Fialou z AK Praha.

V ženách zvítězila M. Kovářová z AK Chomutov a na druhém místě skončila Nýdlová z Českých Budějovic.

Ve finále mixu porazila dvojice Nýdlová – Poledník dvojici Kovářová – Polanský.

Večer dne 29. 8. 1997 se uskutečnilo společenské setkání účastníků turnaje v Reprezenačním domě v Mostě. Všichni účastníci se shodli na tom, že i přes nepřízeň počasí se turnaj vydařil a že se sejdou opět v Mostě v roce 1998, kdy to bude již osmý ročník od listopadu 1989 a prakticky patnáctý ročník turnaje advokacie, který se pořádá na Tenisových dvorcích v Mostě.

JUDr. Alfréd Ivánka

Družstvo Právnické fakulty UK úspěšně reprezentovalo v soutěži „Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition“

V letošním roce se studenti Právnické fakulty UK v Praze pod vedením svých pedagogů zúčastnili tří mezinárodních studentských právnických soutěží, které

se týkaly mezinárodního práva veřejného, evropského systému ochrany lidských práv a práva Evropských společenství. I když šlo o soutěže s různě dlouhou tradicí a s různým počtem soutěžících, jejich společným znakem je simulované řízení před příslušnými soudy, tj. Mezinárodním soudním dvorem, Evropským soudem pro lidská práva a Soudním dvorem ES. To znamená soutěže založené na technice „moot court“, s níž se čeští studenti – na rozdíl od studentů právnických škol v jiných zemích, zejm. USA – během studia nesetkají. Přes tento handicap i nutnost zvládnout odborný písemný i ústní projev v cizím jazyce se družstva PF UK zhostila reprezentace více než úspěšně. Tato zpráva se týká účasti našich studentů v nejstarší a zřejmě nejprestižnější z těchto soutěží.

Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition je jednou z nejstarších studentských soutěží v oboru mezinárodního práva, jejíž první ročník se konal v roce 1959. Organizuje ji ILSA (*International Law Students Association*), což je nevládní organizace se sídlem ve Washingtonu, zastřešující jednotlivá sdružení studentů mezinárodního práva. V letošním, již 38. ročníku, byl předmětem soutěže fiktivní spor Laurentia v. Caledon, který se týká řady důležitých otázek mezinárodního práva veřejného, ale částečně i soukromého a obchodního, zejm. ochrany práv dětí (mezinárodních adopcí), uplatňování extraterritoriálních kompetencí státu, odpovědnosti států a souladu obchodních sankcí s pravidly GATT a řešením sporů v rámci Světové obchodní organizace (WTO). I letos více než 1500 studentů z cca 300 škol ve 44 zemích světa vypracovalo písemná podání (*memorials*) a ústně obhajovalo své argumenty v národních a regionálních kolech.

V tomto roce opět proběhlo národní kolo i v České republice (15. 2. 1997) a opět v něm zvítězilo družstvo Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Studenti PF UK Adéla Klířová, Hana Růžičková, Jan Evan, Petr Kuhn a Jana Brezaniová (z 1. až 4. ročníku) tohoto úspěchu dosáhli přesto, že dosud neměli výuku mezinárodního práva. Kromě celkového 1. místa získali i ocenění za nejlepší písemnou práci (*best memorial*) i za nejlepší ústní obhajobu (*best oralist*).

Na odborné přípravě soutěžního týmu se podíleli pracovníci katedry mezinárodního práva (doc. St. Hýbnerová a doc. P. Šturma, který jako coach vedl tým i v mezinárodním kole).

Mezinárodní kolo soutěže se konalo ve dnech 6. – 12. dubna 1997 ve Washingtonu. Celkem se soutěže ve Washingtonu zúčastnilo 54 družstev ze všech světadílů. Náš tým se úspěšně utkal s týmy Francie, Brazílie, Japonska, a jedním z 13 družstev USA. Český tým postoupil mezi 16 nejlepších. Z nich se pak vyřazovacím postupem určili finalisté. Mezi těmito týmy byly pouze 4 evropské, a z toho jenom tři, jejichž mateřským nebo vyučovacím jazykem není angličtina. Česká republika byla také jediná země ze střední a východní Evropy, která se dostala do osmifinále. Konečným vítězem a nositelem titulu World Champion of the

Jessup Cup se stala Venezuela, konkrétně Universidad Catolica Andres Bello, která ve finále porazila kanadské družstvo. V celkovém hodnocení si tým PF UK udržel 13. místo, což je v tvrdé světové konkurenci velký úspěch, který svědčí o kvalitě a připravenosti našeho týmu.

Družstvo bylo také přijato velvyslancem ČR v USA a mělo též možnost navštívit sídlo *American Bar Association*.

Jednou z nejobtížnějších překážek na cestě týmu pražské Právnické fakulty do mezinárodního kola ve Washingtonu bylo získání finanční částky, jež by pokryla nezbytné výdaje na dopravu a pobyt. Účast v mezinárodním kole byla možná jedině díky velkorysému sponzorskému daru *České spořitelny, a. s.*, a pražské pobočky právní firmy *Squire, Sanders & Dempsey*, která také ve svých prostorách hostila národní kolo soutěže, i příspěvku zajištěnému *Českou advokátní komorou*. Všem sponzorům patří náš upřímný dík.

Doc. JUDr. Pavel Šturma, CSc.
PF UK Praha

TERMÍNY

Konference o mezinárodní obchodní arbitráži v Praze

Nadace EMP – Časopis pro mezinárodní a evropské právo pořádá ve spolupráci s Holandským T. M. C. Asser Institute a Českou advokátní komorou dvou-denní konferenci na téma „Mezinárodní obchodní arbitráž a Česká republika“.

Konference je pořádána pro zástupce českých a zahraničních podniků, advokáty, soudce, vědecké pracovníky, podnikové právníky a všechny ostatní zájemce, kteří se zabývají řešením obchodních sporů.

Datum konání: 11. – 13. listopadu 1997

Místo: Hotel Don Giovanni, Vinohradská 157, 130 00 Praha 3

Účastnický poplatek: 4.000,- Kč včetně studijních materiálů a pohoštění

Program dvoudenní konference je v současné době zpřesňován, všem zájemcům bude zaslán přímo. Pro další informace možno kontaktovat kancelář EMP v Praze, P. O. Box 143, tel. 02/684 83 61, fax 684 06 53 nebo mezinárodní oddělení ČAK (dr. Král, H. Linková).